

LÄÄNERANNA VALLA ÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ARUANNE

Eelnõu avalikule väljapanekule

INSPIRING
ENVIRONMENT

Nimetus	Lääneranna valla üldplaneeringu keskkonnamõju strateegiline hindamise aruanne
Versioon	Avalikule väljapanekule
Töö nr	19/PA/66
Aeg	15.05.2024

Üldplaneeringu koostamise korraldaja	Lääneranna Vallavalitsus Aadress: Jaama tn 1, 90302 Lihula linn, Pärnu maakond Telefon: 4724630 E-post: vallavalitsus@laaneranna.ee
Kontaktisik	Margus Källe

Planeerimiskonsultant	OÜ Entec Eesti Aadress: Pärnu mnt 160E, 11317 Tallinn Telefon: 6177430 E-post: entec@entec.ee
Kontaktisik	Janne Tekku

KSH ekspert	Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ (ELLE OÜ) Reg nr 10705517 Aadress: Tõnismägi 3a-15, 10119 Tallinn Telefon: 6117690 E-post: elle@environment.ee
-------------	--

KSH juhtekspert Osalejad	Pille Antons, <i>MSc</i> Lea Jalukse, <i>MSc</i> Teele Kaljurand, <i>MSc</i> Agnes Saks, rakenduslik kõrgharidus
-----------------------------	---

Kasutustingimused	© Käesolev aruanne on koostatud ja esitatud kasutamiseks tervikuna. Aruandes ja selle lisades esitatud kaardid, joonised, arvutused on autoriõiguse objekt ning selle kasutamisel tuleb järgida autoriõiguse seaduses sätestatud korda. Aruande omandamine, trükkimine ja/või levitamine ärilistel eesmärkidel on ilma Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ kirjaliku nõusolekuta keelatud. Aruandes toodud info kasutamine õppe- ja mitteärilistel eesmärkidel on lubatud, kui viidatakse algallikale. Andmete kasutamisel tuleb viidata nende loojale.
-------------------	--

SISUKORD

1	Sissejuhatus	5
2	Planeeringu sisu ja eesmärkide tutvustus	6
3	Keskkonnamõju strateegilise hindamise ulatus ja põhimõtted	7
4	Rahvusvaheliste ja Eesti keskkonnakaitse eesmärkidega arvestamine	9
5	Planeeringu seos muude asjakohaste planeerimisdokumentidega	12
5.1	Planeeringu koostamisel arvestatud arengudokumentid	12
5.2	Maakonnaplaneeringud	12
5.3	Mereala planeeringud	13
5.4	Lääneranna valla arengukava	14
5.5	Tuuleparkide eriplaneering	15
6	Planeeringuala lühikirjeldus	17
7	Alternatiivsete arengustsenaariumite valik	18
8	Tõenäolised arengud, kui üldplaneeringut ellu ei viida	19
9	Üldplaneeringu elluviimisega kaasnev keskkonnamõju	20
9.1	Inimese tervis, sotsiaalsed vajadused ja vara	20
9.1.1	Mõjutatav keskkond	20
9.1.2	Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud	23
9.2	Pinna- ja põhjavesi	25
9.2.1	Mõjutatav keskkond	25
9.2.2	Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud	27
9.3	Välisõhu kvaliteet, sh müratase	32
9.3.1	Mõjutatav keskkond	32
9.3.2	Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud	33
9.3.3	Müranormide rakendamine	34
9.4	Bioloogiline mitmekesisus, taimed ja loomad	35
9.4.1	Mõjutatav keskkond	35
9.4.2	Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud	37
9.4.3	Järeldused	43
9.5	Natura hindamine	43
9.5.1	Natura hindamise põhimõtted	43
9.5.2	Natura eelhindamine	44
9.5.3	Natura asjakohane hindamine (üldplaneeringu tasandil)	68
9.5.4	Natura hindamise järeldused	71
9.6	Pinnamood, pinnas ja maavarad	72

9.6.1	Mõjutatav keskkond	72
9.6.2	Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud	73
9.7	Kliimamuutused (mõju ja kohanemine)	73
9.7.1	Mõjutatav keskkond	73
9.7.2	Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud ja kliimamuutustega kohanemine	74
9.8	Kultuuripärand	74
9.8.1	Mõjutatav keskkond	74
9.8.2	Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud	75
9.9	Mõjude omavahelised seosed	76
10	Keskkonnameetmed	78
10.1	Olulise negatiivse keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmed	78
10.2	Olulise keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed ja indikaatorid	78
11	Keskkonnamõju strateegilise hindamise korraldamise ja kaasamise tulemused	79
12	Kokkuvõte	80
13	Kasutatud materjalid	81
Lisa 1.	KSH väljatöötamise kavatsus	83

1 SISSEJUHATUS

Keskkonnamõju strateegilise hindamise objektiks on koostatav Lääneranna valla üldplaneering (edaspidi ka *üldplaneering* või *ÜP*). Üldplaneeringu ja selle keskkonnamõju strateegilise hindamise eesmärk on Lääneranna valla ruumilise arengu põhimõtete kujundamine kooskõlas Lääneranna vallas kehtivate strateegiliste dokumentidega ning ruumilise arenguga kaasneda võivate mõjude hindamine ning selle alusel säästva ja tasakaalustatud ruumilise arengu tingimuste seadmine.

Üldplaneeringu koostamise korraldaja on Lääneranna Vallavalitsus. Lääneranna valla üldplaneeringu koostamine ning üldplaneeringu alusel kavandatava tegevuse keskkonnamõju strateegiline hindamine (edaspidi ka *KSH*) on algatatud Lääneranna Vallavolikogu 24.08.2018 otsusega nr 9 "Lääneranna valla üldplaneeringu koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine". Planeerimisseaduse § 74 lg 4 kohaselt on üldplaneeringu koostamisel keskkonnamõju strateegiline hindamine kohustuslik.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise aluseks on Lääneranna valla üldplaneeringu KSH väljatöötamise kavatsus (koostatud ja avalikustatud 2019. a).

KSH eesmärgiks on keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi sotsiaal- ja looduskeskkonna mõjusid arvestava tasakaalustatud lahenduse leidmine.

Selle saavutamiseks hinnatakse üldplaneeringuga elluviimisega kaasnevaid võimalikke muutusi keskkonnas ning pakutakse asjakohasusel välja negatiivsete mõjude leevendamise/positiivsete mõjude suurendamise võimalusi.

Keskkonnamõju hindamise aruanne on koostatud paralleelselt Lääneranna valla üldplaneeringuga. Nimetatud dokumendid moodustavad üksteist täiendava terviku ning KSH aruandes on üldplaneeringut ja alusuuringuid dubleerivat informatsiooni kajastatud üksnes ulatuses, mis on KSH sisu ja protsessi mõistmiseks vajalik.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel on tuginetud planeerimisseaduses (edaspidi ka *PlanS*) ning keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduses (edaspidi ka *KeHJS*) KSH protseduurile ja sisule esitatud nõuetele. Üldplaneeringu koostamise käigus läbiviidava keskkonnamõju strateegilise hindamise menetlusnõuded tulenevad planeerimisseadusest. Nõuded KSH aruande sisule ja muudele tingimustele tulenevad keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest.

Keskkonnamõju strateegilise hindamise teostaja on Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ (ELLE) koostöös Lääneranna Vallavalitsusega ning planeerimiskonsultandiga (OÜ Entec Eesti).

2 PLANEERINGU SISU JA EESMÄRKIDE TUTVUSTUS

Keskkonnamõju strateegilise hindamise objektiks on Lääneranna valla üldplaneeringuga kavandatavad ruumilise arengu põhimõtted ja suundumused. Üldplaneering koostatakse kogu valla territooriumi kohta järgmise 15 aasta perspektiivis.

Lääneranna vald loodi 2017. aasta haldusreformi käigus Lääne maakonna Hanila ja Lihula valla ning Pärnu maakonna Koonga ja Varbla valla ühinemisel. Valdade ühinemisel sõlmitud kokkuleppe tulemusel kuulub Lääneranna vald Pärnu maakonna koosseisu. Haldusreformi eelsetes omavalitsusüksuste territooriumitel on kehtinud seni endiste valdade üldplaneeringud, mis on kaotanud oma asjakohasuse.

Lääneranna valla üldplaneeringu eesmärgiks on kogu valla territooriumi tasakaalustatud ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määramine ning maa- ja veealadele kasutus- ning ehitustingimuste määramine. Üldplaneeringu koostamise ülesanded on toodud planeerimisseaduse § 75 lg 1. Uus üldplaneering seotakse asjakohases ulatuses Pärnumaa ja Läänemaa maakonnaplaneeringuga ning teiste asjakohaste planeerimisdokumentidega. Üldplaneering on kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja detailplaneeringu koostamise ja detailplaneeringu koostamise kohustuse puudumisel projekteerimistingimuste andmise alus.

Üldplaneeringu lähteseisukohtades on planeeringu peamiste eesmärkidena sõnastatud:

- valla territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määramine;
- valla piirkondade sidumine ning terviklikult toimiva elu-, majandus-, loodus ja kultuurilise keskkonna moodustamine;
- Lihula linna kui valla peamise majandus- ja teeninduskeskuse tugevdamine;
- majandustegevuse ja ettevõtluse (eelkõige Lihula ja Virtsu ettevõtlusalad) ning elamuehituse suunamine selliselt, et looduskeskkond oleks võimalikult vähe häiritud;
- rannikupiirkonnas, Matsalu rahvuspargis ning looduskaitsealadel turismi ja puhkemajanduse suunamine ja toetamine;
- veekogudele avalike juurepääsude tagamine;
- detailplaneeringu koostamise kohustusega alade ja juhtude määramine;
- ehitiste projekteerimistingimuste väljastamisel aluseks olevate tingimuste ja nõuete kindlaks määramine;
- ranna ja kalda ehituskeeluvööndi ulatuse kindlaks määramine;
- hoonestuse tihendamine tiheasustus- ja kompaktse hoonestusega aladel;
- valla elanike vajadusi arvestava tehnilise ja sotsiaalse taristu tagamine;
- ajaloo-, kultuuri- ja loodusväärtuste säilitamine, Lihula vanima asustuse muinsuskaitseala väärtustamine;
- jm.

3 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE ULATUS JA PÕHIMÕTTED

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel on tuginetud planeerimisseaduses ja KeHJS-s KSH protseduurile ja sisule esitatud nõuetele, samuti asjakohastele juhendmaterjalidele. KSH aruande koostamise lähtekohaks on Lääneranna valla üldplaneeringu KSH väljatöötamise kavatsus.

KSH raames on hinnatud üldplaneeringu rakendamisega kaasnevaid võimalikke keskkonnamõjusid erinevatele keskkonnamelementidele ning asjakohasusel tehtud ettepanekuid negatiivsete mõjude vähendamiseks või positiivsete mõjude suurendamiseks planeeringulahenduses.

KSH läbi viimine on lõimitud planeeringu koostamisse nii, et see moodustaks tervikprotsessi pideva koostisosa. **KSH ekspert osales üldplaneeringu koostamise töörühma töös ning KSH eksperdi seisukohad ja soovitused olid sisendiks planeeringulahenduse kujunemisele (n-ö jooksev konsultatsioon). Seetõttu ei kajastu kõik KSH eksperdi ettepanekud KSH lõpparuandes.**

KSH käigus on hinnatud planeeringulahenduste rakendamisest tulenevaid nii otseseid, kaudseid kui kumulatiivseid, samuti nii lühi- kui pikaajalisi mõjusid nii loodus- kui sotsiaalmajanduslikule keskkonnale. KSH aruandes käsitletakse lisaks KeHJS mõistes olulistele keskkonnamõjudele otstarbekusel ka n-ö mitteolulisi negatiivseid ja positiivseid mõjusid, kuid **KSH käsitusulatuseks on eelkõige mõjud, mis avalduvad läbi füüsilise keskkonna elementides toimuvate muutuste.**

Seega ei kata KSH tingimata kõiki asjakohaste mõjude hindamise aspekte ega ole võrdsustatav üldplaneeringu tervikliku asjakohaste mõjude hindamisega planeerimisseaduse mõistes. KSH-s käsitlemata aspekte (nt erinevate osapoolte majanduslikud huvid vm) on arvestatud üldplaneeringu lahenduse välja töötamisel töögruppides ning läbi asjaomaste osapoolte ning laiema avalikkuse seisukohtade ja ettepanekute kogumise, kaalumise ja põhjendamise.

Maakasutuse põhiotstarbe määratlemine aladel, kus juba vastav maakasutus reaalselt toimub, ei too üldjuhul kaasa muutusi keskkonnaseisundis. Seetõttu on KSH läbi viimisel põhitähelepanu pööratud uute maa-alade reserveerimisele teatud otstarbeks, samuti üldplaneeringuga seatavatele (uutele) piirangutele, tingimustele jms.

Samuti on oluline märkida, et üldplaneeringu lahendus kajastab kahte liiki arenguid:

- üldplaneeringu alusel kavandatav/määratav,
- maakonnaplaneeringute, teemaplaneeringute, eriplaneeringute, (eel)projektide või varem kehtestatud detailplaneeringute alusel kavandatav/määratav.

Üldplaneeringu KSH keskendub üldplaneeringu alusel suunatavatele arengutele, lähtudes eeldusest, et muude strateegiliste planeerimisdokumentide (nt tuuleparkide eriplaneering) alusel kavandatava tegevuse mõju on hinnatud/hinnatakse vastavate planeeringute või projektide raames. Taolisi üldplaneeringusse kantud objekte on vajadusel analüüsitud ulatuses, kus tekib positiivne või negatiivne koosmõju üldplaneeringuga suunatavate arengutega ja/või kus see on vajalik tervikpildi mõistmiseks.

KSH on läbi viidud kvalitatiivse hindamisena eksperdigrupi koostöona. Eksperdihinnangute andmisel kasutati töövõtetena muuhulgas olemasolevate andmete ja taustamaterjalide läbi töötamist, sisend-

väljund analüüse, ruumilisi analüüse, välitöid ning konsulteerimist osapooltega. Arvestati nii üldplaneeringu mõju keskkonnale kui ka keskkonnast enesest tulenevaid piiranguid ja võimalusi.

Keskkonnamõju strateegilisel hindamisel võeti arvesse asjakohased **valdkondlikud analüüsid ja alusuuringud, s.h:**

- Lääneranna valla korduva üleujutusega ala piiri määramine ja Virtsu riskipiirkonnas üleujutuste leevendamise põhimõtete väljatöötamine, Skepast&Puhkim OÜ, 2019;
- Matsalu rahvuspargi ja Kasari jõe lähialade kasutuse uuring, Consultare OÜ, 2020.

KSH juhtekspert andis omapoolse sisendi üldplaneeringu koostamise raames teostatud Lääneranna valla rohevõrgustiku analüüsi (üldplaneeringu lisa 3).

Üldplaneeringu alusel kavandatavate tegevuste mõjuala piirdub eeskätt Lääneranna valla halduspiiridega. Keskkonnamõju ilmumist hinnatakse siiski lisaks üldplaneeringu alale ka ümbritseval alal.

Oluline on märkida, et **KSH täpsusaste ei saa olla suurem selle aluseks oleva strateegilise planeerimisdokumendi täpsusastmest.** Nt ei ole teada, milline konkreetne käitis rajatakse planeeritavale tootmisalale ega anda usaldusväärset hinnangut kaasnevate heitkoguste kohta.

Hindamisel on keskendutud teemadele, mis on konkreetse planeeringulahenduse puhul olulised ehk üldplaneeringule seatud ülesannetele.

Lisaks tuleb silmas pidada seda, et planeeringulahendused/arengustsenaariumid ei avalda otsest mõju senikaua, kuni need ei realiseeru. Planeering on vaid arenduste elluviimise võimalus. Eeltoodust tulenevalt on üldplaneeringu keskkonnamõju hinnangutesse sisse kirjutatud suhteliselt suur määramatus ning üldistusaste, võrreldes nt objektipõhiste keskkonnamõju hindamisega.

4 RAHVUSVAHELISTE JA EESTI KESKKONNAKAITSE EESMÄRKIDEGA ARVESTAMINE

Rahvusvahelised keskkonnakaitse eesmärgid on väljendatud erinevates rahvusvahelistes kokkulepetes ning Euroopa Liidu aktides. Keskkonnaeesmärgid on täpsustatud ning nende saavutamise strateegiad välja töötatud erinevates valdkonnaülestes või valdkondlikes strateegilistes planeerimisdokumentides. Seejuures toimib üldjuhul põhimõte, et rahvusvahelisel tasandil sõlmitud kokkuleppeid rakendatakse siseriiklikul tasandil strateegiate/tegevuskavade kaudu. **Sellest lähtuvalt ja kuna tegu on kohaliku taseme planeerimisdokumendiga, on käesolevas peatükis keskendutud ülevaatele Eesti keskkonnakaitse eesmärkidest ning üldplaneeringu vastavusest nendele.**

Eesti keskkonnakaitse eesmärgid on püstitatud kahes peamises strateegilises „katusdokumendis“ – riiklik strateegia „**Säästev Eesti 21**“ ning „**Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030**“. 2019. a algatas Keskkonnaministeerium **keskkonnavaldkonna strateegilise arengudokumendi (KEVAD)** koostamise sihiga luua valdkondade ühtne arengukava, milles määratakse keskkonnavaldkonna arengu eesmärgid ning kirjeldatakse, kuidas neid saavutada. Seisuga märts 2024 ei ole nimetatud arengudokument veel kehtestatud, mistõttu on endiselt asjakohane lähtuda keskkonnastrateegiast aastani 2030.

Lisaks on Eesti keskkonnakaitse eesmärgid täpsustatud **valdkondlikes arengukavades/strateegiates/tegevuskavades** (nt looduskaitse arengukava, kaitsekorralduskavad, veemajanduskavad, ülejutusohuga seotud riskide maandamiskavad), mida kõiki ei ole planeeringudokumendi iseloomu arvestades otstarbekas siinkohal eraldi käsitleda, kuid millele on asjakohasusel ja vajadusel viidatud KSH aruande teistes peatükkides.

„**Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030**“ (edaspidi ka *keskkonnastrateegia*) on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia „Säästev Eesti 21“ põhimõtetest ja on alusstrateegiaks valdkondlikele arengukavadele. Keskkonnastrateegia eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga.

Eesti keskkonnastrateegias püstitatud eesmärgid, mida saab Lääneranna valla üldplaneeringu kontekstis lugeda kõige olulisemaks, on välja toodud alljärgnevas tabelis (Tabel 1).

Tabel 1. Eesti keskkonnastrateegia eesmärkidega arvestamine

Keskkonnastrateegia eesmärk	Arvestamine Lääneranna valla üldplaneeringus
Keskkonnasõbralik mulla kasutamine	Kõrge mullaboniteediga maade põllumajanduslikus kasutuses hoidmiseks ning mullaviljakuse säilitamiseks ja parandamiseks on üldplaneeringus määratletud väärtuslikud põllumajandusmaad ning seatud on nende maade kasutustingimused.
Loodus- ja kultuurmaastike toimivus ja säästlik kasutamine	Üldplaneeringuga toimub maakasutuse terviklik suunamine, mille aluseks on keskkonnakaalutluse (sh KSH eksperdi seisukohtade ja ettepanekute) arvestamine. Määratletud on nii ulatuslik rohevõrgustik kui väärtuslikud maastikud ning neile on seatud kasutustingimused.
Mitmeotstarbeliste ja sidusate maastike säilitamine	

Keskkonnanstrateegia eesmärk	Arvestamine Lääneranna valla üldplaneeringus
Elustiku liikide elujõuliste populatsioonide säilimiseks vajalike elupaikade ja koosluste olemasolu tagamine.	Määratud on ulatuslik rohevõrgustik ning seatud on kasutustingimused rohevõrgustiku säilimiseks. Muuhulgas on rohevõrgustikuga seotud/sellesse arvatud kaitstavad loodusobjektid, s.h kaitsealused liigid ja elupaigad.
Toota elektrit mahus, mis rahuldab Eesti tarbimisvajadust, ning arendada mitmekesiseid, erinevatel energiaallikatel põhinevaid väikese keskkonnakoormusega jätkusuutlikke tootmistehnoloogiaid, mis võimaldavad toota elektrit ka ekspordiks	Seatud on tingimused taastuvate energiaallikate kasutusele võtmiseks (tuule- ja päikeseparkide rajamiseks). Arvestatud on Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringu koostamisega.
Arendada välja efektiivne, keskkonnasõbralik ja mugav ühistranspordisüsteem, ohutu kergliiklus (muuta auto alternatiivid mugavamaks) ning sundpendelliiklust ja maanteevedusid vähendav asustus- ja tootmisstruktuur (vähendada transpordivajadust).	Asustusstruktuuris on arvestatud kompaktsete asulakeskuste säilitamisega, et luua võimalikus ulatuses eeldused ühistranspordi toimimiseks ja kodulähedasteks teenusteks/töökohtadeks. Ette on nähtud perspektiivsed kergliiklusteed (jalg- ja jalgrattateed).
Tervist säästev ja toetav väliskeskkond.	Uute konfliktalade tekkimise vältimine (elamis- ja puhkefunktsiooniga alade ja olulise keskkonnamõjuga alade paiknemise eristamine, vajadusel ja võimalusel puhveralade ette nägemine) ning tingimuste seadmine müra, õhusaaste jm häiringute vältimiseks. Eelduste loomine looduses puhkamiseks (s.h jalg- ja jalgrattateede ning matkaradade asukohtade märkimine üldplaneeringus).
Inimese tervisele ohutu ja tervise säilimist soodustav siseruum.	Üldplaneeringu ja selle KSH koostamisel on muuhulgas arvestatud radooniohuga. Kuna valla territooriumil on radoonirisk madal ja normaalne, ei osutunud täiendavate tingimuste määramine vajalikuks.

Keskkonnastrateegia eesmärk	Arvestamine Lääneranna valla üldplaneeringus
Tagada elanike turvalisus ning kaitse nende julgeolekut ohustavate riskide eest.	Üldplaneering sisaldab tingimusi ja põhimõtteid, mille eesmärk on suurendada elanike turvalisust (nt suure kasutatavusega ohtlike teelõikude ja kooliteede valgustatus). Üldplaneeringuga ei kavandata uusi ohtlikke või suurõnnetuse ohuga ettevõtteid/objekte. Olemasoleva ohtliku ettevõtte ohualasse ei ole planeeritud uusi teenuste toimumiselt olulisi või kõrgendatud tundlikkusega objekte. Määratletud on üleujutusohuga alad ning ette on nähtud tingimused ja meetmed, millega kaasnevaid riske vältida.

Lääneranna valla üldplaneering ei ole vastuolus ühegi Eesti keskkonnastrateegias seatud eesmärgiga.

Lisaks on nii üldplaneeringu koostamisel kui selle KSH läbi viimisel läbivalt arvestatud asjakohaste keskkonnavaldkonda reguleerivate õigusaktidega, mida ei ole otstarbekas siinkohal üles loetleda.

5 PLANEERINGU SEOS MUUDE ASJAKOHADE PLANEERIMISDOKUMENTIDEGA

5.1 Planeeringu koostamisel arvestatud arengudokumendid

Lääneranna valla üldplaneeringu koostamisel arvesse võetud valla ruumilist arengut mõjutavad strateegilised arengudokumendid on loetletud üldplaneeringu seletuskirja peatükis 1.4 ning seda nimekirja ei ole siinkohal korratud. Järgnevalt on eraldi käsitletud neist KSH eksperdi hinnangul olulisemad.

5.2 Maakonnaplaneeringud

Tänane Lääneranna valla territoorium jagunes haldusreformile eelnevalt Lääne maakonna ja Pärnu maakonna vahel. Sellest tulenevalt tuli üldplaneeringu koostamisel arvestada mõlema maakonna planeeringutega, eelkõige:

- **Pärnu maakonna planeering (kehtestatud 2018),**
- **Lääne maakonnaplaneering 2030+ (kehtestatud 2018).**

Maakonnaplaneeringud võeti üldplaneeringu koostamisel arvesse kui ühed peamised üldplaneeringu lähtealused. Nimetatud maakonnaplaneeringutes esitatud suunised ja tingimused erinevad üksteise suhtes mõnevõrra. Üldplaneeringu koostamisel võeti eesmärgiks arendada kogu valla territooriumit ühtselt ja sidusalt, mistõttu ei olnud võimalik mõlema maakonnaplaneeringu suuniseid ja tingimusi n-ö üks-ühele üle võtta. **Üldplaneeringu koostamisel otsiti Lääneranna vallale sobilikku ühtlustatud lähenemist, mis ei oleks samas kummagi maakonnaplaneeringuga vastuolus.**

Lääneranna valla üldplaneeringu lahenduse koostamisel **on arvestatud maakonnaplaneeringutes toodud keskuste arendamise põhimõtetega.** Selgitused selle kohta on esitatud üldplaneeringu seletuskirja ptk 1.4. Uute tiheasustusalade planeerimist üldplaneeringuga ei kavandata. Lihula linnas, Virtsu alevikus ja teistes valla suuremates asulates suunatakse üldplaneeringuga ehitustegevust olemasoleva asustuse ja hoonestuse tihendamisele ja olemasoleva taristu kasutamiseks. Samuti on üldplaneeringus arvestatud Lääne maakonnaplaneeringusse kantud eelisarendatavate ettevõtlusaladega Lihulas ja Virtsus.

Üldplaneeringuga tehakse ettepanek **rohelise võrgustiku piiride täpsustamiseks.** Täpsustamise aluseks on üldplaneeringu koostamise ja selle KSH raames teostatud rohevõrgustiku analüüs. Koondülevaade muudatusettepanekutest on esitatud üldplaneeringu lisas 3. KSH eksperdi hinnangul ei vähenda täpsustused maakondliku rohevõrgustiku kui terviku toimimist, vaid mitmed muudatused pigem parandavad seda (täiendavate kohaliku tähtsusega elementide lisamine, koridoridele selgete piiride määramine, kitsaste koridoride laiendamine). KSH eksperdi vastav hinnang on esitatud KSH aruande ptk 9.4.2.

Samuti tehakse üldplaneeringuga ettepanek **väärtuslike maastike piiride täpsustamiseks** valla tasandil, arvestades kohalikke eripärasid ning kogukondade vajadusi. Koondülevaade muudatusettepanekutest on esitatud üldplaneeringu lisas 10. Lääneranna valla üldplaneering teeb ettepaneku arvata väärtuslike maastike loetelust välja Lihula väärtuslik maastik. Lihula väärtuslik maastik kattub üldjoontes Lihula muinsuskaitsealaga (kuni 02.05.2024 Lihula vanima asustuse

muinsuskaitsealaga). Lihula muinsuskaitseala kaitsekorras sõnastatud tingimused on oluliselt täpsemad ja rangemad kui väärtusliku maastiku kaitse- ja kasutustingimused. Läbi muinsuskaitseala ja selle kaitsekorra on tagatud Lihula linna kõige kõrgema miljöö- ja kultuuriväärtusega piirkondade kaitse ning paralleelne väärtusliku maastiku käsitus üldplaneeringus ei ole otstarbekas ega vajalik. KSH eksperdi täiendav hinnang on esitatud KSH aruande ptk 9.8.2.

Nii Lääne maakonnas kui Pärnu maakonnas kehtestati 2013. a **tuuleenergeetika teemaplaneeringud**, mis võeti hiljem üle vastavatesse maakonnaplaneeringutesse. Teemaplaneeringud näevad Lääneranna valda ette perspektiivsed tuuleenergeetika alad. Alade valik lähtub enam kui kümne aasta tagustest teadmistest ja põhimõtetest. Lääneranna Vallavolikogu on algatanud kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu ja selle KSH Lääneranna vallas elektrienergia tootmiseks rajatavatele tuuleparkidele sobivate arendusalade leidmiseks (vt ka ptk 5.5). Eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi tulemusel välja selgitatud tuuleparkide rajamiseks sobivad alad ei kattu täielikult maakonnaplaneeringutesse kantud arendusaladega. Lähtudes eriplaneeringu raames tehtud uuringutest, teeb Lääneranna valla uus üldplaneering seetõttu ettepaneku arvata Lääne maakonnaplaneeringust välja tuulikute arenduspiirkonnad L7 ja L8 ning Pärnu maakonnaplaneeringust välja tuulikute arenduspiirkonnad P1 ja P2. Kuna tuuleparkide eriplaneeringuga on välja selgitatud tänaste teadmiste juures sobivad arenduspiirkonnad, mis pakuvad maakonnaplaneeringute aladele sisulist asendust, ei ole muudatus vastuolus maakonnaplaneeringute ja tuuleenergeetika arendamise eesmärkidega.

Lääne maakonnaplaneeringus on kajastatud **Suure väina püsiühenduse** maismaale ulatuvad alternatiivid põhimõtteliste asukohakoridoridena. Püsiühenduse realiseerumise perspektiiv on üldplaneeringu koostamise ajal ebaselge (püsiühenduse jaoks algatatud vastav riigi eriplaneering otsustati lõpetada ilma menetlust lõpule viimata), kuid põhimõttelised koridoride asukohad on kantud ka üldplaneeringusse. Maakonnaplaneeringu suuniste kohaselt toimub püsiühenduse trasside alal üldplaneeringu kohane maakasutus koos sellel lubatud tegevustega kuni püsiühenduse täpsema asukoha määramiseni. Püsiühenduse silla rajamist võimaldavate koridorialternatiivide alale ei ole kavandatud uusi arengualasid, need on olulises osas määratud rohealadeks. Tunneli rajamist võimaldav alternatiiv kulgeb olemasolevas olukorras hoonestatud alade alt ning ka sealset maakasutust oluliselt ei muudeta.

5.3 Mereala planeeringud

2022. a kehtestati üleriigilise planeeringu **Eesti mereala ja sellega piirneva rannikuala, samuti majandusvööndi teemaplaneering**. Mereala teemaplaneeringust ei tulene üldplaneeringusse üle kandmist vajavaid või seda otseselt mõjutavaid aspekte.

Üleriigilise teemaplaneeringuga paralleelselt jäi kehtima **Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering** (kehtestatud 2017). Maakondlik mereala planeering suunab endise Varbla valla territooriumil ranna-alade kasutust. Maakonnaplaneeringusse on märgitud väikesadamad ja avalikult kasutatavad rannaalad ja supluskohad, mis kajastuvad ka üldplaneeringu lahenduses. Avalikult kasutatavatele rannaaladele on üldplaneeringus määratud puhkeala juhtotstarve.

5.4 Lääneranna valla arengukava

Lääneranna valla arengukava aastateks 2018-2028 võeti vastu Lääneranna Vallavolikogu 27.09.2018 määrusega nr 31 (uus redaktsioon on kinnitatud 13.10.2022 määrusega nr 35) Lääneranna valla üldplaneeringuga viiakse ellu valla arengukavaga seatud strateegilisi eesmärgi.

Arengukava toob olulise tegevusena välja kogu valda katva üldplaneeringu koostamise ja kehtestamise, milles eelistatakse olemasolevate tiheasustusalade ja asulate hoonestatud osade tihendamist, seatakse taastuvenergia maakasutusele ja arendamisele üldised tingimused ning täpsustatakse rohevõrgustiku kasutustingimusi. Nimetatud põhimõtetega ja vajadustega on üldplaneeringu koostamisel arvestatud. Lisaks panustab üldplaneering muuhulgas järgmistesse arengukavas sõnastatud eesmärkidesse ja tegevustesse (Tabel 2).

Tabel 2. Lääneranna valla arengukva eesmärkidega arvestamine

Arengukava eesmärk või tegevus	Arvestamine Lääneranna valla üldplaneeringus
Loodud on mitmekesised võimalused ettevõtluseks nii põllumajanduses, tööstuses ja tootmises kui ka puhke- ja turismimajanduses. Vald jätkab Lihula Piirimäe (Valuste tee ja Piiri tn piirkond) ja Virtsu ettevõtlus- ja tootmisalade arendamist.	Üldplaneeringuga on ette nähtud nii alad tootmistevõimeks ja väärtuslike põllumajandusmaade säilitamine kui ka väärtuslike looduslike alade säilitamine, mis toetab puhkemajandust. Üldplaneeringuga on reserveeritud ettevõtlusalade laienemist võimaldavad tootmismaad.
Vallale iseloomulikud poollooduslikud maastikud, rannaniidud ja karjamaad, alvarid, jõeluhad, puisniidud on säilinud.	Kirjeldatud alad on suuresti arvatud rohevõrgustiku, väärtuslike rohealade, väärtuslike põllumajandusmaade ja ehituskeeluvööndit laiendavate ülejutusvalade koosseisu.
Olemasolevate viljakate põllumaade ja nende otstarbe säilitamine väljakujunenud looduskeskkonna struktuuris.	Üldplaneering kaitseb viljakaid põllumaid läbi väärtuslike põllumajandusmaade määramise ja neile kasutustingimuste seadmise.
Keskkonda oluliselt mõjutavate tegevuste planeerimisel, nagu kaevandamine, ehitustegevus või infrastruktuuride rajamine, peab arvestama elupaikade ja nende vahelise sidususe säilitamise vajadust.	Üldplaneeringuga on määratletud sidus rohevõrgustik.
Oluliselt on paranenud juurdepääs merele, sadamatele ja lauritele ning avalike veekogude ja jõgede kallastadadele.	Üldplaneering teeb kallasraja avalike juurdepääsude ettepanekud.
Rajatakse vähese hoolduskulukusega välisporditingimusi (väljõusaalid, pallimängude platsid, terviserajad jne).	Üldplaneeringuga reserveeritakse asulakeskustes puhkealasid, mis loob eeldused selle tegevuse rakendamiseks.

Arengukava eesmärk või tegevus	Arvestamine Lääneranna valla üldplaneeringus
Rajada kergliiklustee Risti-Virtsu mnt äärde (Virtsu-Kõmsi-Tuudi-Lihula-Kirbla, Lihula-Penijõe, Kõmsi-Massu) ja Koonga-Kalli tee äärde.	Üldplaneering näeb ette perspektiivsed kergliiklusteed.
Hoida rannikuvööndis ehitamisel „nulli” 3 meetril.	3 meetri põhimõte on rakendatud läbi üleujutusohuga alade määratlemise ja neile ehitustingimuste seadmise.

5.5 Tuuleparkide eriplaneering

Lääneranna Vallavolikogu algatas 14.05.2020 otsusega nr 197 Lääneranna vallas kohaliku omavalitsuse eriplaneeringu koos keskkonnamõju strateegilise hindamisega elektrienergia tootmiseks tuuleparkidele sobivate arendusalade leidmiseks. Lääneranna valla üldplaneeringut ja tuuleparkide eriplaneeringut koostatakse paralleelselt, kuid teineteisest sõltumatult. Samas on üldplaneeringu koostamisel tuuleparkide eriplaneeringuga arvestatud ning näeb ette, et tuuleparkide püstitamine Lääneranna valda toimub vastavalt eriplaneeringule. Eriplaneeringuga kehtestatud tuuleparkide arendamiseks sobivad alad kantakse üldplaneeringusse.

Käesoleva KSH aruande versiooni koostamise ajaks on teostatud tuuleparkide eriplaneeringu esimene etapp, mille eesmärgiks on leida eelvaliku tulemusel Lääneranna vallas sobivad kohad elektrituulikute parkide püstitamiseks. Eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanne on vastu võetud sobivaks hinnatud eelvaliku alade 2 ja 2a, ala 3, ala 5 ja 5a osas (Joonis 1). Eriplaneeringu teises osas määratakse kindlaks tuulepargi detailne lahendus, sealhulgas tuulikute arv, täpne asukoht, kõrgus, leevendusmeetmed ning vajalik taristu, sealhulgas juurdepääsuteed ja elektri ülekandeliinid koos liitumiskohtadega.

Tuuleparkide eelvalikualad on kooskõlas üldplaneeringuga määratud asustuse struktuuri ja maakasutuse juhottstarvetega. Küll aga paiknevad eelvalikualad osaliselt (2, 3, 5, 5a) või terviklikult (2a) rohevõrgustikus. Kõik vastavad rohevõrgustiku elemendid on üldplaneeringu koostamisel hinnatud rohevõrgustiku terviklikkuse ja sidususe seisukohast oluliseks ning eelvaliku alasid ei ole seetõttu rohevõrgustikust välja arvatud. Tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruandes¹ on analüüsitud tuuleparkide võimalikku mõju rohevõrgustiku elementidele ning tehtud vastavad leevendusmeetmete ettepanekud. **Vastavalt aruandes tehtud ettepanekule on üldplaneeringu rohevõrgustikku lisatud täiendav rohekoridor Karuse ja Linnuse külade vahel, kuid paralleelselt on säilitatud ka n-ö algne koridor, kuhu ulatub osaliselt eelvalikuala 5. Algne koridor peab toimivana säilima vähemalt kuni lõpliku tuuleparkide lahenduse välja töötamiseni. Lõplikud lahendused leitakse eriplaneeringu teises etapis.**

Eriplaneeringu KSH soovib kaaluda koostatavas valla üldplaneeringus energiamahuka ettevõtluse arendamisvõimaluse kavandamist tuuleparkide lähedusse (arvestades 6 km võrgutasuta otseliini rajamise võimalusega). Sellesse kaugusesse tuuleparkide eelvalikualast (ala 5a) jäävad nt Lihula linna

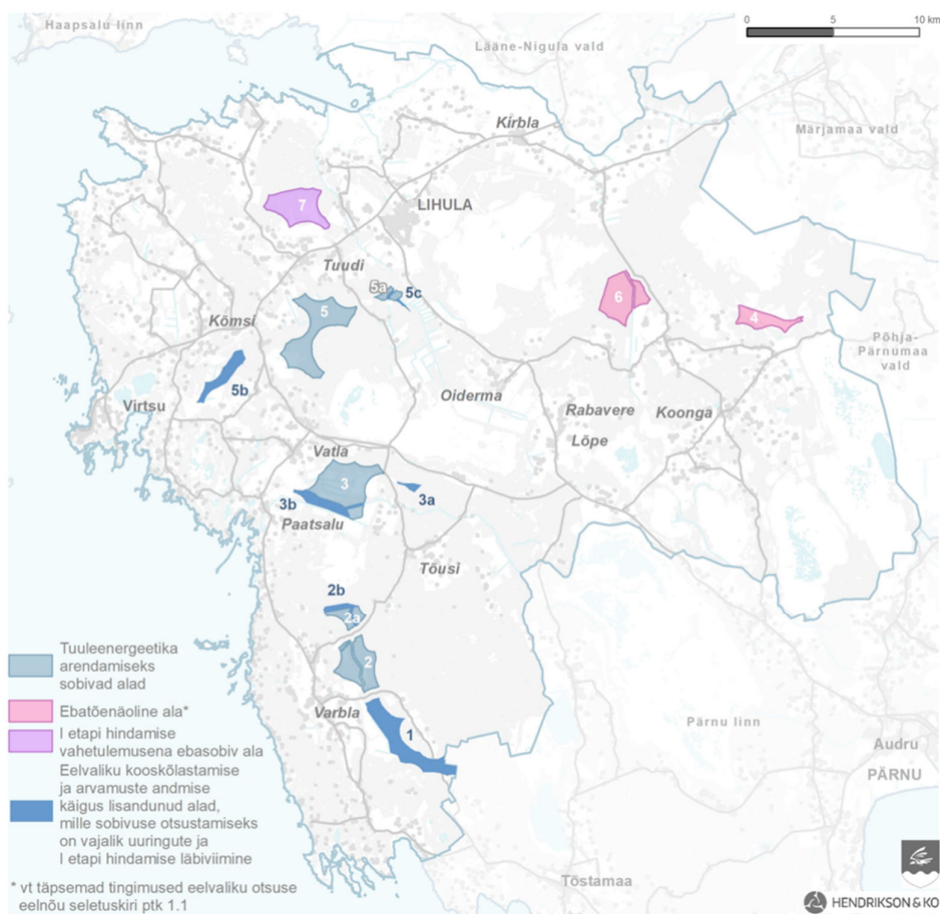
¹ Hendrikson & Ko OÜ, 2023. Lääneranna tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvalik ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanne

reserveeritud tootmisalad. Samuti jääb sellesse raadiusesse eelvalikualadest olemasolevaid tootmishooneid hajaasustuses.

Lisaks teeb eriplaneeringu KSH ettepanekud järgmiste tingimuste seadmiseks üldplaneeringus:

- Kohatunnetuse säilitamiseks kaaluda koostatavasse üldplaneeringusse tingimuse lisamist, et kultuurimälestiste vahetus läheduses tuleb säilitada kõrghaljastus ja/või metsad tuuleparkide suunas, nt Varbla ja Karuse kiriku ümbrustes.
- Soovitav on säilitada kõrghaljastus kõikides külakeskustes, mis paiknevad tuuleparkidest ca 3 km raadiuses.
- Soovitav on säilitada mets kaitsehaljastusena asulate vahetus ümbruses, tuuleparkide poolsetes külgedes (nt Varbla, Helmküla, Ännikse, Tuudi, Nõmme, Allika).

Vastavate tingimuste seadmisest on üldplaneeringus loobutud, kuna need tingimused seaks uute tuuleparkide mõju leevendamise kolmandate osapoolte kohustuseks. Ettepanekuid saab käsitleda soovituslikuna.

Joonis 1. Tuuleenergeetika arendamiseks sobivad alad. Väljavõte eriplaneeringu I etapi aruandest².

² Hendrikson & Ko OÜ, 2023. Lääneranna tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvalik ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanne

6 PLANEERINGUALA LÜHIKIRJELDUS

Lääneranna vald on moodustatud 2017. a endiste Hanila valla, Koonga valla, Lihula valla ja Varbla valla ühinemise tulemusel (Joonis 2). Vald asub Pärnu maakonna lääneosas. Maismaal piirneb vald Lääne-Nigula, Märjamaa ja Põhja-Pärnumaa valdade ning Pärnu linnaga. Valla lääne ja loodepiiri moodustab ca 215 km pikkune liigestatud mererand.

Valda iseloomustab ulatuslik territoorium, suur looduslähedaste alade osakaal ning väike elanike arv. Valla pindala on 1361 km². Valla moodustavad Lihula linn, Virtsu alevik ja 150 küla.

Erinevate keskkonnanähtude (maastik, pinna- ja põhjavesi, taimestik ja loomastik jne) lühikirjeldus on esitatud ptk 9 alapeatükkides.

Joonis 2. Lääneranna vald

7 ALTERNATIIVSETE ARENGUSTENAARIUMITE VALIK

Seoses keskkonnamõju strateegilise hindamise eripäraga arvestatakse alternatiivide leidmisel üldplaneeringu kui ruumilise planeerimisdokumendiga. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusest tulenevalt on võimalik üldplaneeringu kui kindla maa-alaga seotud planeerimisdokumendi hindamisel valida alternatiive vaid käsitletava territooriumi piires.

Üldplaneeringu koostamisel ei töötatud välja erinevaid alternatiivseid arengustenaariumeid.

Lääneranna vald on kahaneva asustusega piirkond, mille arengutes ei ole prognoositavas tulevikus ette näha suuri muutusi ega realistlikke hoobasid, mis võiksid arenguid väga oluliselt muuta. Üldplaneeringu lahenduse koostamisel on arvestatud valla reaalse olukorra ja demograafilise prognoosiga (rahvastiku vananemise ja vähenemisega).

Vaikimisi alternatiivideks on piirkonna arengus järgnevad:

- Esiteks olukord, kus koostatavat **üldplaneeringut ei kehtestata ning jätkuvad olemasolevad arengusuunad**, mis lähtuvad olemasolevatest kehtivatest üldplaneeringutest ning nende alusel koostatud või neid muutvatest detailplaneeringutest. Kokkuvõtlik ülevaade tõenäolistest arengutest juhul, kui uut üldplaneeringut ei kehtestata ja ellu ei viida, on esitatud KSH aruande peatükis 8.
- Teiseks põhimõtteliseks alternatiiviks on koostatava **üldplaneeringuga kavandatavad ajakohastatud arengusuunad**. Koostatava üldplaneeringu lahendusest sõltub valla ruumilise arengu iseloom ja ulatus järgnevatel aastatel või aastakümnetel. Üldplaneeringu järgsete arengusuundade keskkonnamõjud on esitatud KSH aruande peatükis 9.

Üldplaneeringu koostamise käigus on analüüsitud/analüüsitakse ka konkreetse asukoha põhiseid või objektipõhiseid erinevaid võimalikke lahendusi. Erinevad lahendused kujunesid ja töötati läbi üldplaneeringu töörühmas või osapoolte (s.h avalikkuse) kaasamise käigus. Kuna tegu ei ole laiemate põhimõtteliste arengustenaariumitega, ei kajastata vastavaid olukordi käesolevas peatükis.

8 TÕENÄOLISED ARENGUD, KUI ÜLDPLANEERINGUT ELLU EI VIIDA

Üldplaneeringu mitte ellu viimisel jätkuvad eeldatavalt olemasolevad arengusuunad, mis lähtuvad muuhulgas olemasolevatest kehtestatud üldplaneeringutest ja detailplaneeringutest. Lääneranna valla haldusterritooriumil kehtivad ühinenud nelja valla üldplaneeringud ja osaüldplaneeringud:

- Koonga valla üldplaneering (Koonga Vallavolikogu 29.06.2016 määrus nr 2),
- Hanila valla üldplaneering (Hanila Vallavolikogu 17.12.2003 määrus nr 32),
- Lihula valla üldplaneering (Lihula Vallavolikogu 25.09.2003 määrus nr 22),
- Varbla valla üldplaneering (Varbla Vallavolikogu 11.11.1999 määrus nr 1),
- Matsiranna puhkeala osaüldplaneering (Varbla Vallavolikogu 29.04.2004 otsus nr 26).

Üldplaneeringud on koostatud erinevatel ajahetkedel ning erineva lähenemisega ega taga seetõttu tänasel päeval valla ühtset ruumilist arengut. Kehtivad üldplaneeringud ei arvesta muutunud haldusterritoriaalsete piiridega ehk ei toeta ühinenud Lääneranna valla sidusat arengut. Samuti ei arvesta üldplaneeringud hiljem kehtestatud maakonnaplaneeringutega (Pärnu maakonnaplaneering 2030+ ja Lääne maakonnaplaneering 2030+), millest tulenevalt on võimalikud kõrvalekalded regionaalsetest üldistest arengueesmärkidest. Seega võib öelda, et need üldplaneeringud on tänaseks päevaks suures osas ammendunud ning kaotanud ajakohasuse. Kõige ajakohasemaks neist on 2016. a kehtestatud Koonga valla üldplaneering.

Valla eri osades tuleb lähtuda mõnevõrra erinevatest ehitus- ja maakasutustingimustest, mis ei tugine seejuures alati tingimata kantide eristuvatele vajadustele, vaid teatud ulatuses ka lihtsalt varasematele teadmistele tuginevatele, eraldiseisvalt välja töötatud praktikatele. Vajalik võib olla vananenud üldplaneeringute muutmise läbi detailplaneeringute ehk maakasutuse suunamine toimuks tõenäoliselt üha enam läbi üksikotsuste.

Selline eraldiseisvatest üldplaneeringutest ja üksikotsustest lähtuv areng on eeldatavalt nõrgemalt tasakaalustatud kui uue üldplaneeringu koostamisega ja rakendamisega suunatav areng. Uue üldplaneeringu koostamiseta on elu- ja looduskeskkonna kvaliteedi säilimine nõrgemalt tagatud.

9 ÜLDPLANEERINGU KESKKONNAMÕJU

ELLUVIIMISEGA

KAASNEV

9.1 Inimese tervis, sotsiaalsed vajadused ja vara

9.1.1 Mõjutatav keskkond

9.1.1.1 Rahvastik

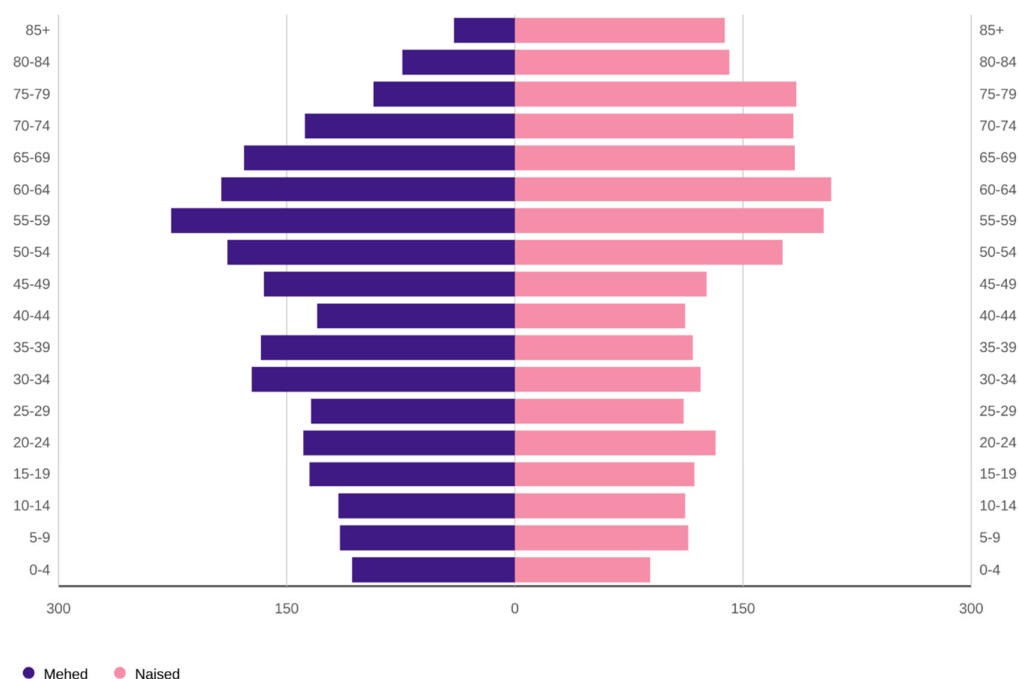
Lääneranna valla asustus on ebaühtlane ja hõre. Valda iseloomustab nii suhteliselt suur kaugus riigi suurematest keskustest kui ka valla osade suhteliselt suur kaugus vallakeskusest ja eraldatus üksteisest. Valla asulad paiknevad rühmiti hajali ulatuslike soo-, raba- ja metsaalade vahel.

Statistikaameti andmete kohaselt oli Lääneranna rahvaarv 1. jaanuari 2023. a seisuga 5 092 elanikku³. Rahvastiku keskmiseks tiheduseks on 3,7 in/km². Valla suuremateks asulateks on Lihula linn ja Virtsu alevik. Ülejäänud territooriumi moodustavad 150 küla. Lihula linnas elab ca 24% rahvastikust (1 221 elanikku).

Vall rahvastiku vanuselist ja soolist koosseisu 2022. a iseloomustab alljärgnev joonis (Joonis 3), millest ilmneb vanemaealise rahvastiku suhteliselt suur osakaal.

Rahvastiku soo ja vanuskoosseis | Lääneranna vald, 2023

Allikas: statistikaamet

Vaata interaktiivset graafikut juhtimislaud.stat.ee

³ <https://juhtimislaud.stat.ee/et/piirkondlik-statistika/>

Joonis 3. Lääneranna valla rahvastikupüramiid

Pärnumaa rahvastikuproгноosi põhistsenaariumi⁴ kohaselt jätkub Pärnu maakonna rahvastiku arvu vähenemine ning aastaks 2040 väheneb elanikkond kuni 8,6% (rändeta). Vähenemine toimub eelkõige laste ja tööealiste elanike arvult. See tähendab, et Lääneranna valla arengute planeerimisel tuleb arvestada rahvastiku vähenemise ja vananemisega, mis toob kaasa maksutulu vähenemise ning teenusvajaduse suurenemise. Muuhulgas on üldplaneeringus tähelepanu vajavateks eesmärkideks olemasolevate olulisemate teenuskeskuste säilitamine, valla elanike arvu hoidmine ning vananeva rahvastikuga arvestav avalik ruum.

9.1.1.2 Teenused ja ettevõtlus

Lääneranna valla paiknemisest (kaugel riigi suurematest keskustest), väikest elanike arvust ning hõredast asustusest tulenevalt on teenused vallas piiratud kättesaadavusega. Valla teenused (tervishoiuasutused, kauplused jms) on koondunud peamiselt Lihula linna, osad esmavajalikud teenused on kätte saadavad ka valla teeninduskeskustes (endistes vallakeskustes). Nii asukohast tulenevate regionaalsete eripärade kui negatiivsete rahvastikuproгноoside valguses tuleb arvestada, et Lihula linna suutlikkus teenuste ja töökohtade säilitamisel kahaneb.

Vallas algatati 2023. a valla haridusasutuste ümberkorraldamine (Lääneranna Vallavolikogu 24. märts 2023 otsus nr 95). Alates valdade ühinemisest on Lääneranna valla hallata olnud 10 haridusasutust seitsmes erinevas asustusüksuses üle valla territooriumi: üks gümnaasium (Lihula Gümnaasium), neli lasteaiaga koos tegutsevat põhikooli (Koonga Kool, Lõpe Kool, Virtsu Kool, Varbla Kool), üks lasteaiaga koos tegutsev 6-klassiline kool (Kõmsi Lasteaed-Algkool), üks 6-klassiline kool (Metsküla Algkool), üks lasteaid (Lihula Lasteaid) ja kaks huvihariduskooli (Lihula Muusika- ja Kunstikool ning Lääneranna Spordikool asukohaga Lihula linnas). Ümberkorralduste tulemusena jääb Lääneranna valla haldusterritooriumil tegutsema kaks munitsipaalharidusasutust. Põhiharidus koondatakse Lääneranna Gümnaasiumi juhtimise alla eraldi tegutsemiskohtadega Lihulas, Virtsus, Kõmsil, Varblas ja Koongas ning alusharidus Lääneranna Lasteaia juhtimise alla eraldi tegutsemiskohtadega Lihulas, Virtsus, Kõmsil, Varblas, Koongas ja Lõpel. Lisaks tegutsevad vallas kaks erahuvikooli (Lääneranna Muusikakool ja Massu Ratsaspordikool). Asutamisel on Metsküla eraalgkool. Noorsootööga tegeleb Lääneranna Noortekeskus, mille alla kuulub viis noortetuba või maja (Lihula, Lõpe, Kõmsi, Varbla, Koonga).

Tervishoiuasutustest tegutsevad perearstipraksised Lihulas, Koongas ja Varblas. Sotsiaalteenuseid pakub SA Lääneranna Hoolekanne Koongas ja Varblas ning eraettevõtte OÜ Lihula Südamekodud Lihulas.

Kultuuriteenuseid pakuvad vallas nii raamatukogud (Lääneranna Raamatukogu Lihula keskraamatukogu ja kuue haruraamatukoguga), Lihula Kultuurimaja ja teised rahvamajad, seltsimajad ja klubid kui ka Lihula muuseum.

Lääneranna valla ettevõtete arv tegevusalade lõikes on esitatud alljärgnevas tabelis (Tabel 3). Enim ettevõtteid tegutseb põllu- ja metsamajanduse ning kalapüügi sektoris. Suurem osa vallas tegutsevatest ettevõtetest on vähem kui 10 töötajaga mikroettevõtted. Suurettevõtteid (250 ja enama töötajaga) vallas ei ole ning keskmise suurusega ettevõtteid on vallas kaks - K.MET AS (80 töötajat) ja Lihula Tarbijate Ühistu (75 töötajat).

⁴ Statistikaamet, RV088: Rahvastikuproгноos 2020-2080.

Üheks arenevaks valdkonnaks on Lääneranna vallas turismiteenused.

Tabel 3. Lääneranna valla ettevõtted tegevusalade lõikes seisuga 31.03.2023⁵

Tegevusala	Ettevõtete arv
Ehitus	43
Põllumajandus, metsamajandus ja kalapüük	72
Töötlev tööstus	21
Hulgi- ja jaekaubandus, mootorsõidukite remont	32
Kutse-, teadus- ja tehnikaalane tegevus	20
Veondus ja laondus	18
Haldus- ja abitegevused	14
Info ja side	12
Kinnisvaraalane tegevus	6
Tervishoid ja sotsiaaltoetused	6
Majutus ja toitlustus	20
Kunst, meelelahutus ja vaba aeg	7
Haridus	2
Elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine	3
Muud teenindavad tegevused	9
Kokku	285

Ettevõtluse arendamiseks on loodud Lihula ettevõtlusala, mis asub Lihula linna Piiri ja Valuste tänavate ääres. Alal juba tegutsevad erineva suunitlusega tootmis- ja tööstusettevõtted, kuid on ka vaba ruumi uute ettevõtete rajamiseks.

Vallas toimub tööalane pendelränne vallast välja. Lääneranna valla demograafiline töötururinde indeks (0,55)⁶ näitab, et vallas on lähiaastatel tööturule sisenejate arv väiksem kui tööturult väljuvate elanike arv ning see seab piirangud ettevõtluse laiendamisele.

9.1.1.3 Tehniline taristu

Valda läbib üks põhimaantee - Risti-Virtsu-Kuivastu-Kuressaare tee (tee nr 10) - ja üks tugimaantee – Pärnu-Lihula tee (tee nr 6). Suur osa valla teedevõrgustikust on katteta teed.

Lääneranna valda jääb 12 sadamaregistrisse⁷ kantud sadamat. Neist olulisim on Virtsu sadam, mille kaudu toimub praamiühendus Muhu saare ja Saaremaaga.

Ühisveevärgi ja kanalisatsiooniga on varustatud Lihula linna, Virtsu aleviku ning Tuudi, Kirbla, Kömsi, Vatla, Koonga, Lõpe, Oidrema, Tõusi ja Varbla küla kompaktsed asustusega osad⁸. Lääneranna valla ainuke kaugküttepiirkond asub Lihula linnas Ristiku ja Jaama tänava ning Tallinna mnt piirkonnas⁹.

Vallas asub üks jäätmejaam (Lihula jäätmejaam), lisaks on Koonga külas jäätmete kogumispunkt.

Lääneranna vallas on üks ohtlik ettevõtte: Olerex AS Lihula Alaküla tee tankla. Käitise ohuala raadius on 436 m.

⁵ Maksu- ja Tolliamet, 2024. Ettevõtluse statistika, 2023. a

⁶ <https://juhtimislaad.stat.ee/et/piirkondlik-statistika-3/laaneranna-vald-58>

⁷ Transpordiamet, 2024. Sadamaregister. <https://www.sadamaregister.ee/sadamad> (vaadatud 01.03.2024)

⁸ <https://www.laanerannavald.ee/veemajandus> (vaadatud 01.03.2024)

⁹ <https://www.laanerannavald.ee/kaugkutte-piirkonnad> (vaadatud 01.03.2024)

9.1.2 Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud

9.1.2.1 Asustusstruktuur, ettevõtlus ja teenuste kättesaadavus

Ruumiline planeerimine kahaneva elanikkonnaga piirkondades eeldab lähenemist, mis keskendub kohalike väärtuste (teadvustatud identiteet, ajalooline hoonestus, loodusväärtused) ja traditsioonide säilitamisele ning tegevuste ruumilisele koondamisele. Arvestades Lääneranna valla iseloomu ja rahvastikuprognoose, on ka Lääneranna valla üldplaneeringu lahendus vastavalt suunatud väljakujunenud asustusstruktuuri hoidmisele ja olemasolevate keskuste säilitamisele.

Üldplaneering sõnastab üldiste ehitustingimustena, et arendamine toimub eelkõige olemasoleva asustusstruktuuri tihendamise ja laiendamise kaudu. Uute elamualade planeerimisel tuleb lähtuda sellest, et tagatud oleks hea juurdepääs, sotsiaalne taristu ja tehnovõrkudega varustatus ning vältida tiheasustuse kandumist muus mõttes väärtuslikele aladele. **Nimetatud üldpõhimõtted on kooskõlas jätkusuutliku arengu põhimõtetega.**

Elamu-, tootmis-, äri- või segahoonestuse juhtotstarve seni hoonestamata aladel on üldplaneeringuga määratud eelkõige olemasolevatesse suurematesse keskustesse (Lihula ja Virtsu). Külade kompaksetes keskustes on üldplaneering suunatud olemasoleva maakasutuse säilimisele. Väljaspool olemasolevaid keskuseid on ette nähtud elamuehitus traditsioonilise hajaasustuse põhimõtete järgi.

Planeeritud elamualade ulatust on, võrreldes eelnevate üldplaneeringutega, vallas vähendatud, mis on kahaneva rahvastiku tingimustes asjakohane ja vajalik.

Ehitusõigusega aladel on püütud leida optimaalseid ehitustingimusi, mis ühelt poolt välistaksid kohalikkude keskkonda sobimatud arengud, kuid teisalt ei takistaks uute elanike või ettevõtjate lisandumist. Kohalikule omavalitsusele luuakse siiski mitmeid võimalusi täiendavate uuringute/eksperimentide nõudmiseks ning vastavate nõudmiste seadmiseks planeerimise järgmistes etappides, eesmärgiga arvestada planeerimisel ja projekteerimisel keskkonnakaalutlustega.

Üldplaneering **loob põhimõttelised ruumilised eeldused kohalike keskuste** toimimiseks ja tugevdamiseks, nähes sinna elamumaade kõrval ette üldkasutatavaid alasid, ärimaid ja segahoonestusega alasid ning tihendades sealset asustust seni kasutusest välja jäänud aladel.

Pikemas perspektiivis peab arvestama, et kohalike teenuste vajadustes toimub tõenäoliselt teatav nihe vananeva elanikkonna jaoks vajalike teenuste suunas (tervishoiuteenused, kogukonnakeskused jms), kuid vajadus teenuste järgi, vaatamata kahanevale elanikkonnale, püsib või sellest nihkest tulenevalt isegi suureneb. Üldplaneeringu lahendus jätab üldkasutatavatel ja segahoonestusega aladel teatava vabaduse ala täpsema otstarbe määramisel, mis eeldatavalt võimaldab kohaneda muutuvate tegelike vajadustega.

Üldplaneering loob läbi segahoonestusega ning äri- ja tootmise alade planeerimise põhimõttelised **ruumilised eeldused ka ettevõtluse arenguks**. Tootmiseks on eelistatud eelkõige olemasolevate tootmisalade kasutusele võtt. Uued tootmisalad on planeeritud Lihula linna ja Virtsu aleviku n-ö äärealadele, mis on seotavad olemasolevate infrastruktuuridega ja paiknevad logistiliselt olulistel asukohtades. Samuti loob see võimalused elu- ja töökohtade sidumiseks.

Tootmismaade reserveerimine loob põhimõttelised võimalused ettevõtluse arendamiseks. Tootmisalade määramine iseenesest siiski majandust ei elavda (valda ettevõtlust ei too) ning see sõltub pigem edasistest poliitikatest, majanduse arengust ja piirkonna regionaalsest tugevusest. Sarnaselt

sõltub asulakeskuste tegelik toimima jäämine kohalike keskustena edasistest laiematest sotsiaal-majanduslikest arengutest.

Keskuste võrgustiku säilitamine loob muuhulgas paremad võimalused ühistranspordi korraldamiseks (vastupidiselt hajusalt paiknevate uute arendusalade tekkimisele).

9.1.2.2 Elanike heaolu, tervis ja vara

Elanike heaolusse panustavad eelmises alapeatükis käsitletud aspektid – kohalike keskuste säilitamisele ja tugevdamisele suunatud planeerimine ja ettevõtluse arendamise võimaldamine, mis ühtlasi **panustab kodulähedaste teenuste ja töökohtade pakkumisse**.

Elanike heaolu ja tervise seisukohast on oluline ka **tervisliku elukeskkonna säilitamine**. Üldplaneeringu mõju välisõhu kvaliteedile ja müratasemele on käsitletud ptk 9.3.2 ning pinna- ja põhjaveele ptk 9.2.2. Nimetud aspektidest ei ole ette näha olulist negatiivset mõju elanike heaolule või tervisele.

Väärtusliku elukeskkonna säilitamist toetab ka ulatusliku rohealade võrgustiku ning väärtuslike maastike kaitse.

Väärtustatud alade kaitse seab **maa-alade kasutamisele piiranguid**, mida võib arvestada kaudse negatiivse mõjuna elanike varale. Üldplaneeringuga seotud tingimused ei ole mahus, mis otseselt takistaksid maade kasutamist neile seni määratud otstarbe kohaselt. Nii on nt rohevõrgustikus ja väärtuslikel põllumajandusmaadel võimalik jätkata maaüksuste kasutamist maatulundusmaadena. Ehituspiirangutesse on enamasti sisse jäetud ka teatud tingimustega seotud kaalutusõigused, et vajadusel ning põhjendatud juhtudel võtta arvesse võimalikke eristuvaid olukordi, mida ei ole võimalik üldplaneeringus ammendavalt ette näha ja kirjeldada.

Teisalt loob nt väärtuslike põllumajandusmaade kaitse ruumilised eeldused põllumajandussektori pikaajaliseks jätkusuutlikkuseks läbi tootmiseks vajaliku maaressurssi säilitamise.

Üldplaneeringuga **ei ole planeeritud ohtlikke ega suurõnnetuse ohuga objekte**. Uue ohtliku või suurõnnetuse ohuga käitise planeerimisel tootmisaladele tuleb lähtuda kemikaaliseaduses ja selle rakendusaktides sätestatud nõuetest.

Olemasoleva ohtliku ettevõtte (tankla Lihula linnas) ohuala on informatiivsena kantud üldplaneeringu kaardile. Ohtlikes ettevõtetes on õnnetuse ärahoidmiseks ning piiramiseks võetud tarvitusele erinevad abinõud, sh riskianalüüsi ja hädaolukorra lahendamise plaani koostamine. Siiski ei saa neis täielikult välistada õnnetuse toimumise võimalust. Tankla ohualasse jääb olemasolevas olukorras elamuala (ohualasse ulatub umbes 10 elamut) ning seda maakasutust ei muudeta. Üldplaneering võimaldab paari täiendava üksikelamu lisandumist ohualasse, mis olemasoleva olukorraga võrreldes riske oluliselt ei tõsta. Tanklaga vahetult piirnev hoonestamata maa on määratud ärimaaks ja kaitsehaljastuseks.

Üldplaneeringuga on ette nähtud kergliiklusteede rajamine olulisemates lõikudes asulakeskuste sees ja nende vahel (nt Kirbla-Lihula-Kõmsi-Virtsu lõik ja Oidrema-Lõpe lõik). Üldplaneeringuga planeeritud kergliiklusteede rajamine suuremates asulates vähendaks eeldatavalt jalakäijate ja jalgratturite õnnetusse sattumise ohtu. Samuti parandab see inimeste liikumisvõimalusi. Arvestades Lääneranna valla väikest elanike tihedust ja asulate hajali paiknemist, ei ole kogu valda katva kergliiklusteede võrgu rajamine otstarbekas - teede reaalne kasutus oleks tõenäoliselt väga madal ega õigustaks nende rajamiseks ja hooldamiseks kuluva ressursse.

Üldplaneering näeb ette, et tiheasustusalade avalike asutuste, kaubandus- ja teenindusettevõtete, tööstusparkide, tootmisalade ning suurema töötajate arvuga ettevõtete ja büroohoonete juurde tuleb planeeringutega tagada võimalused ligipääsuks kergliiklusvahenditega ning kavandada jalgrattaparklad.

Järgmisel planeerimise tasemel ehk eelkõige projekteerimistingimuste väljastamisel tuleks lisaks arvestada ka põhimõttega, et avalike asutuste ning kaubandus- ja teenindusettevõtete juures tuleb tagada mugavad juurdepääsuvõimalused piiratud liikumisvõimalustega inimestele (see ei tähenda üksnes nt kaldteid sissepääsude juures, vaid ka juurdepääsuteede ja parklate mugavat läbitavust). Antud põhimõte on oluline, arvestades vananevat rahvastikku.

Üldplaneeringu koostamisel on arvestatud ka looduslikest tingimustest tulenevaid riske elanike tervisele ja varale, eelkõige üleujutusohuga seotud riske, mida on lähemalt käsitletud ptk 9.2.2.3.

9.1.2.3 Järeldused

Eelneva kokkuvõttes ei tuvastanud KSH ekspert võimalikke olulisi negatiivseid mõjusid inimese tervisele, sotsiaalsetele vajadustele või varale üldplaneeringu ellu viimisest.

Üldplaneeringu lahendus võtab arvesse rahvastiku arengusuundumusi ja sellest tulenevat tegevuste koondamise vajadust. Üldplaneeringu lahendusest ei ole ette näha olulisi muutusi asustusstruktuuris.

9.2 Pinna- ja põhjavesi

9.2.1 Mõjutatav keskkond

9.2.1.1 Pinnavesi

Lääneranna vald paikneb Lääne-Eesti vesikonnas. Valda läbivad suurimad vooluveekogud on Kasari (134,4 km) ja Paadrema (34,7 km) jõgi.

Suurem osa Lääneranna valla territooriumile jäävatest vooluveekogumitest on hinnatud heasse seisundiklassi¹⁰. Erandiks on Kasari jõgi (Kasari 3 veekogum), Vigala jõgi (Vigala 3 veekogum) ja Penijõgi, mille koondseisund on 2022. a seisuga määratud halvaks ning Tuudi jõgi (Tuudi 2 veekogum), Hõbesalu kraav ja Kolga jõgi, mille koondseisund on kesine.

Asulate reoveepuhastite väljalaskudega on vallas seotud 12 vooluveekogu.

Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse¹¹ kantud veekogudest jääb Lääneranna valla territooriumile Kolga jõgi ja Paadrema jõgi. Nimistusse kantud veekogudel on keelatud uute paisude rajamine ja olemasolevate paisude rekonstrueerimine ulatuses, mis tõstab veetaset, ning veekogu loodusliku sängi ja hüdroloogilise režiimi muutmine.

¹⁰ Keskkonnaagentuur, 2023. Eesti pinnaveekogumite seisundi 2022. aasta ajakohastatud vahehindang

¹¹ Keskkonnaministri määrus 15.06.2004 nr 73 „Lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistu“ (RTL 2004, 87, 1362)

Keskkonnaregistri andmete kohaselt on Lääneranna vallas 38 looduslikku järve, sinna hulka kuuluvad ka soo- ja rabalaukad ning rannikulõukad. Neist suurima veepeegli pindalaga on Lavassaare järv (194,5 ha), Mõisalaht (72 ha) ja Kasse laht (69 ha). 2022. a andmete põhjal on Mõisalaht ja Lavassaare järv hinnatud halba seisundisse. Kasse lahe seisund on kesine.

Halvas seisundis on ka Lääneranna vallaga piirnevad rannikuveekogumid, mis on mõjutatud toitainekoormusest ja eutrofeerumisest ning mille keemiline seisund on halb kalades leiduva Hg tõttu.

9.2.1.2 Põhjavesi

Lääneranna vallas levivad Siluri-Ordoviitsiumi Matsalu põhjaveekogum (S-O), Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum Lääne-Eesti vesikonnas (O-Cm) ja Siluri-Ordoviitsiumi Pärnu põhjaveekogum (S-O).

Siluri-Ordoviitsiumi Matsalu põhjaveekogum on heas koguselises seisundis, kuid halvas keemilises seisundis¹². Põhjaveekogumi seirekaevudes on tuvastatud piirväärtusest kõrgemat keemilise hapnikutarbe sisaldust ning selle kasvutrendi. Kõrge keemilise hapnikutarbe sisalduse näitade ning tõusutrendide põhjused vajavad veel selgitamist¹³. Heas seisundis, kuid ohustatuks on hinnatud Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekogum Lääne-Eesti vesikonnas ja Siluri-Ordoviitsiumi Pärnu põhjaveekogum. Mõlema puhul on ohustatuse põhjuseks kogumi keemiline seisund kloriidide sisalduse tõttu.

Ühisveearustuse tarbeks võetakse põhjavett Lääneranna vallas 11 asulas (Lihula linnas, Virtsu alevikus, Kirbla, Tuudi, Kömsi, Vatla, Koonga, Lõpe, Oidrema, Irta, Varbla ja Tõusi külas). Ühisveearustuse puurkaevud avavad peamiselt Siluri-Ordoviitsiumi, kuid osaliselt ka Siluri põhjaveekompleksi.

Maapinnalähedane põhjavesi on Lääneranna valla põhja- ja keskosas reostuse eest kaitsmata kuni keskmiselt kaitstud, valla lõunaosas esinevad suhteliselt kaitstud põhjaveega alad¹⁴.

Vallas esineb Eesti Looduse Infosüsteemi andmetel allikaid.

9.2.1.3 Üleujutusohht

Virtsu alevik on riiklikul tasemel määratud oluline üleujutusohuga seotud riskipiirkond. Üleujutusega seotud oluliseks riskipiirkonnaks on määratud tiheasustusalad, kus üleujutustega võivad kaasneda olulised kahjulikud tagajärjed inimese tervisele, varale, keskkonnale, majandustegevusele ja/või kultuuripärandile¹⁵. Virtsu alevikus põhjustab üleujutusi rannikumeri. Üleujutuste prognoosi kohaselt võib kord 100 a jooksul (ehk 1% tõenäosusega) võib alevikus esineda üleujutus, mille korral tõuseb veetase 2,06 m ja mis ulatub üleujutus eluhoonete ja tänavateni.

Üleujutusohht esineb lisaks Virtsu alevikule kogu mererannikul, üleujutuste ulatus on mõnevõrra väiksem Virtsust põhja pool (1% tõenäosusstsenaariumi korral on prognoositav veetaseme kõrgus

¹² Keskkonnaministeerium, 2022. Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027

¹³ Eesti Geoloogiateenistus, 2020. Eesti põhjaveekogumite seisund perioodil 2014-2019

¹⁴ Eesti Geoloogiakeskus, 2001. Eesti põhjavee kaitstuse kaart

¹⁵ Keskkonnaministeerium, 2022. Lääne-Eesti üleujutusriskide maandamiskava 2022-2027

1,85-1,91 m) ja suurem Virtsust lõuna pool (1% tõenäosusstsenaariumi korral on prognoositav veetaseme kõrgus 1,9-2,1 m)¹⁶.

Samuti on üleujutused seotud jõgede suurveega. Kasari jõgi Teenuse jõe suubumiskohast suudmeni on arvatud suurte üleujutusalaadega siseveekogude nimistusse¹⁷. Kasari jõe suudmeala koos Matsalu lahe kalda mere- ja mageveeliste üleujutuste hübriidalaga on üks suuremaid jõgedega seotud üleujutusalasid Eestis¹⁸.

9.2.2 Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud

9.2.2.1 Maakasutuse suunamine

Lääneranna vald on hõreda asustusega ja, võrreldes suuremate linnade tagamaaga, tugeva ehitussurveta piirkond. Samas vajab tähelepanu see, et olemasolev ehitushuvi on suuresti suunatud mitte asulakeskustesse, vaid pigem mere äärde kui väärtustatud miljöoga alale, mis on atraktiivne nt suvekodude rajamiseks. Rannikualade olemasolev hoonestus paikneb osaliselt tänasel päeval kehtivas ehituskeeluvööndis. Üldplaneeringuga tuleb tagada tasakaalustatud areng, kus ehitushuvi ei kahjustaks ranna kaitse-eesmärke ja looduskeskkonda. Sellesse panustab muuhulgas **ehituskeeluvööndi arvestamise aluste täpsustamine**.

Üldplaneering määratleb korduva üleujutusala piiri mererannal ja kõrgveepiiri suurte üleujutusalaadega siseveekogul (Kasari jõel), millest alates arvestatakse ehituskeeluvööndi, veekaitsevööndi ning ranna või kalda piiranguvööndi ulatust (s.t ehituskeeluvööndi laius lisandub korduvate üleujutustega ala laiusele). Üleujutatava ala piiride määratlemiseks on koostatud vastavad alusuuringud:

- Lääneranna valla korduva üleujutusega ala piiri määramine ja Virtsu riskipiirkonnas üleujutuste leevendamise põhimõtete väljatöötamine (Skepast&Puhkim OÜ, 2019)
- Matsalu rahvuspargi ja Kasari jõe lähialade kasutuse uuring (Consultare OÜ, 2020).

Piirid on kantud üldplaneeringu joonisele, andmaks maaomanikele selge suunise ning vältimaks tulevikus ehituskeeluvööndi erinevat tõlgendamist.

Uusi elu- või tootmisalasid üldplaneeringuga veekogudega piirnevalt üldjuhul reserveeritud ei ole. Veekogudega (nii rannikumere kui siseveekogudega) piirnevate alade hoonestust lubavate juhtotstarvete puhul on valdavalt tegu juba olemasoleva maakasutusega või selle mitmekesistamisega.

Mereäärsed alad on suures ulatuses arvatud ka rohevõrgustikku, kus hoonestuse rajamisel tuleb edaspidi lähtuda rohevõrgustiku eesmärkidest ning see on võimalik vaid rohevõrgustiku sidususe tagamisel (vt ka ptk 9.4.2.2). Antud lahendusel on kaudne toetav mõju rannaalade kaitsele.

Üldplaneeringuga ei kavandata ulatuslikku uute elamu- või tootmisalade rajamist, mistõttu **ei ole ette näha ka olulist põhjaveevõtu ja reovee tekke suurenemist piirkonnas üldplaneeringu ellu viimisest**. Tegevuste reaalsed mahud ei ole ette teada, mistõttu ei ole võimalik täpsemalt hinnata vastavaid

¹⁶ Maa-ameti geoportaali üleujutusohuga alade kaardirakendus.

¹⁷ Keskkonnaministri määrus 28.05.2004 nr 58 „Suurte üleujutusalaadega siseveekogude nimistu ja nendel siseveekogudel kõrgveepiiri määramise kord“

¹⁸ Piirimäe, K., jt, 2021. Suurte üleujutustega siseveekogude nimistu ja kõrgveepiirid

veevõtu ja reovee tekke koguseid. Arvestades, et uued elamud üldjuhul ühepereelamud, võib siiski eeldada, et lisanduvad tarbijad ei vähenda piirkonna põhjaveevaru olulisel määral.

Üldplaneeringuga reserveeritavad uued arendusalad on olemasolevates suuremates keskustes (eelkõige Lihula ja Virtsu). Antud lähenemine loob ühtlasi eeldused nende alade liitmiseks olemasolevate ühisveevarustuse ja/või -kanalisatsioonisüsteemidega, et tagada nõuetele vastav joogiveevarustus ning individuaalsetest lahendustest paremini kontrollitav reoveekäitlus.

9.2.2.2 Ranna ja kalda ehituskeeluvööndi vähendamine

Üldplaneeringus on välja toodud enne Lääneranna valla üldplaneeringu kehtestamist kehtinud ja Lääneranna valla üldplaneeringu kehtestamise järgselt edasi kehtivad ranna ehituskeeluvööndi vähendamised. Kuna tegu ei ole üldplaneeringu alusel määratud erandiga, siis selliseid vähendamisid siinkohal lähemalt ei käsitleta.

Samas on vallas kehtestatud ka detailplaneeringuid, milles ehituskeeluvööndi määramise lähtealusena on varem kasutatud veepiiri, mitte regulaarselt üleujutatava ala piiri. Võttes lähtealuseks korduva üleujutusala või kõrgvee piiri, jäävad kavandatud hoonestusalad või detailplaneeringu alusel juba valmis ehitatud hooned ehituskeeluvööndisse. Nende osas tehakse üldplaneeringuga ettepanekud ehituskeeluvööndi (edaspidi ka EKV) vähendamiseks. Sisuliselt on tegu läbi varasemate detailplaneeringute juba tehtud otsustega. Ettepanekute ülevaade on esitatud üldplaneeringu lisa 9. Alljärgnevalt on EKV vähendamise ettepanekuid käsitletud keskkonnamõjude seisukohast.

Tabel 4. Ehituskeeluvööndi vähendamise ettepanekute analüüs

Asukoht	ÜP kirjeldus	Analüüs
Virtsu alevik	Virtsu I tuulikupark. Planeering elluviidud. Ranna ehituskeeluvööndi vähendamine olemasolevate tuulikute aluse maa ja juurdepääsuteede ulatuses.	EKV vähendamise ettepanek puudutab kitsast riba olemasolevate tuulikute ja juurdepääsuteede alla ja kõrvale jäävat maad. Tuulepargi rajamise aluseks oli kehtestatud detailplaneering. Vastavalt LKS-le ei laiene EKV kehtestatud detailplaneeringuga kavandatud tehnovõrgule ja -rajatisele. Tuulikud jäävad väljapoole määratletud korduva üleujutusala piiri ning nende säilimisest ja vajadusel uuendamisest praeguses asukohas ei ole ette näha olulist täiendavat mõju.
Virtsu alevik	Virtsu II tuulikupark. Planeering elluviidud. Ranna ehituskeeluvööndi vähendamine olemasolevate tuulikute aluse maa ja juurdepääsuteede ulatuses	EKV vähendamise ettepanek puudutab kahte kitsast riba olemasolevate tuulikute ja juurdepääsuteede alla ja kõrvale jäävat maad. Tuulepargi rajamise aluseks oli kehtestatud detailplaneering koos Läänemaa Keskkonnateenistuse koostööstusega. Vastavalt LKS-le ei laiene EKV kehtestatud detailplaneeringuga kavandatud tehnovõrgule ja -rajatisele. Tuulikud jäävad väljapoole määratletud korduva üleujutusala piiri ning nende säilimisest ja vajadusel uuendamisest praeguses asukohas ei ole ette näha olulist täiendavat mõju.

Asukoht	ÜP kirjeldus	Analüüs
Rame küla	Kiviranna katastriüksuse detailplaneering. Ehitusõiguse määramine elamu ehitamiseks. Ranna ehituskeeluvöönd on arvestatud 100 m veepiirist. Planeeringut on asutud elluviima. Ehitusluba 20.07.2004 (ehituskeeluvööndi vähendamine hoonestusala ja juurdepääsuteede ulatuses.	EKV vähendamise ettepanek puudutab üksikelamut, mida on asutud rajama vastavuses kehtestatud detailplaneeringuga ja Läänemaa Keskonnateenistuse kooskõlastusega. Ala keskkonnatingimused ei ole, võrreldes otsuse (tegevuse lubamise) aegse olukorraga eeldatavalt oluliselt muutunud. Hoonestusala jääb väljapoole määratletud korduva üleujutusala piiri, ca 160-170 m kaugusele veepiirist. Üksikelamust antud asukohast ei ole ette näha olulist mõju.
Höbesalu küla	Villika kinnistu detailplaneering. Ehitusõiguse määramine 4 elamu ehitamiseks. Planeering osaliselt elluviidud, krundid mõõdistatud, Rahumaa katastriüksusel väljastatud ehitusluba 09.10.2006.	EKV vähendamise ettepanek puudutab üksikelamuid, mida on asutud rajama vastavuses kehtestatud detailplaneeringuga. Ala keskkonnatingimused ei ole, võrreldes otsuse (DP kehtestamise) aegse olukorraga eeldatavalt oluliselt muutunud. Hoonestusala jääb väljapoole määratletud korduva üleujutusala piiri. Planeeritavatest elamutest mere poole on juba varem hoonestus rajatud ning Höbesalu külas laiema tervikuna on olemasolev väljakujunenud hoonestus väga rannajoone lähedal (hooned jäävad kohati paarikümne meetrini veepiirist) ja ranna-ala seega suuresti ümber kujundatud. EKV vähendamisest seotuna Villika kinnistu DP-ga ei ole antud asukohas ette näha olulist (täiendavat) mõju.
Tamba küla	Tamba tuulikupark. Planeering elluviidud. Ranna ehituskeeluvööndi vähendamine olemasolevate tuulikute aluse maa ja juurdepääsuteede ulatuses.	EKV vähendamise ettepanek puudutab kahte kitsast riba olemasolevate tuulikute ja juurdepääsuteede alla ja kõrvale jäävat maad. Tuulepargid on rajatud kehtestatud detailplaneeringu alusel. Vastavalt LKS-le ei laiene EKV kehtestatud detailplaneeringuga kavandatud tehnovõrgule ja -rajatisele. Tuulikud jäävad korduva üleujutusala piiri sisse, kuid neist ei ole ette KSH eksperdi hinnangul näha otsest ohtu veekeskkonnale üleujutuste toimumisel. Tuulikute säilimisest ja vajadusel uuendamisest praeguses asukohas ei ole ette näha olulist täiendavat mõju.
Mereäärse küla	Kesk küla kinnistu detailplaneering. Kinnistu jagamine kruntideks, ehitusõiguse määramine elamute ehitamiseks. Planeeringut on asutud elluviima, katastriüksused moodustatud. Planeeringus on ranna ehituskeeluvööndi ulatuses arvestatud 100 m veepiirist. Ehitamist pole alustatud. Hoonestusalad asuvad üle 100 m kaugusel korduva üleujutuse piirist metsamaal. Ranna ehituskeeluvööndi vähendamine hoonestusala ja juurdepääsuteede osas.	EKV vähendamise ettepanek puudutab kehtestatud detailplaneeringu alusel kavandatud üksikelamuid (planeeringut on asutud elluviima). Hoonestusalad jäävad väljapoole määratletud korduva üleujutusala piiri, ca 150 m kaugusele veepiirist. Ala keskkonnatingimused ei ole, võrreldes otsuse (DP kehtestamise) aegse olukorraga eeldatavalt oluliselt muutunud. Mereäärse külas on olemasolev väljakujunenud hoonestus väga rannajoone lähedal (hooned jäävad kohati paarikümne meetrini veepiirist) ja planeeritud hooned paikneksid olemasolevate hoonete vahel. Kahest täiendavast eraldatud krundidena maastikku paigutatud üksikelamust antud asukohas ei ole ette näha olulist mõju.

Asukoht	ÜP kirjeldus	Analüüs
Saulepi küla	Kandle kinnistu detailplaneering. Kinnistu jagamine 5 elamukrundiks. Ehituskeeluvöönd arvestatud 100 m veepiirist. Planeering osaliselt ellu viidud, katastriüksused moodustatud, ehitatud hooneid. Hoonestusalade asuvad väljapool planeeringu kehtestamise aegset ranna ehituskeeluvööndit. Hoonestusalade asuvad seljandikul, olemas elektriliin ja tee, läheduses paadisadam. Vähendada ranna ehituskeeluvööndit hoonestusalade ja juurdepääsuteede ulatuses.	EKV vähendamise ettepanek puudutab kehtestatud detailplaneeringu alusel kavandatud üksikelumuid (planeeringut on asutud ellu viima). Hoonestusalad, v.a üks, jäävad väljapoole määratletud korduva üleujutusala piiri, ca 120 -200 m kaugusele veepiirist. Ala keskkonnatingimused ei ole, võrreldes otsuse (DP kehtestamise) aegse olukorraga eeldatavalt oluliselt muutunud. Karlanina poolsaarel on olemasolevas olukorras hooneid ja rajatisi, mis on merele lähemal. Eraldatud kruntidena maastikku paigutatud üksikelumutest antud asukohas ei ole ette näha olulist mõju.
Haapsi küla	Ranniku kinnistu detailplaneering. Maa jagamine elamukrundideks. Ehituskeeluvööndi ulatuses arvestatud 100 m veepiirist. Planeering osaliselt ellu viidud, katastriüksused moodustatud, ehitatud hooneid. Hoonestusalad on kavandatud seljandikule u 2,5 m kõrgusele merepinnast. Vähendada ranna ehituskeeluvööndit hoonestusalade ja juurdepääsuteede ulatuses	EKV vähendamise ettepanek puudutab kehtestatud detailplaneeringut üksikelumute rajamiseks. Detailplaneeringuga on planeeritud 26 ehituskrunti keskmise suurusega 670 m². Hoonestus on kavandatud väljapoole korduva üleujutusala piiri, alale juba rajatud hoonestus jääb ca 100-130 m kaugusele veepiirist. Haapsi külas on rannik ka olemasolevas olukorras suures osas juba hoonestatud ning hoonestusjoon on keskmiselt ca 100 m kaugusel merest. Detailplaneeringu elluviimise peamine probleem seisneb aga tihedas hoonestuses, väga väikestes kruntides ja suures kruntide arvus. Kompaktse hoonestusega hõlmatakse ca 380 m pikkune rannalõik. Sellisest hoonestuslaadist võib eeldada, et ka õuealadega piirnevale rannikualale tekib oluline koormus, mis võib kahjustada sealseid looduskooslusi. Kuigi kaasnev mõju on lokaalne ei ole EKV vähendamine sellisel kujul (ehk arenduse täiemahuline ellu viimine) kooskõlas ranna-alade kaitse põhimõtetega. Samas on detailplaneeringut juba asutud realselt ellu viima ja olemasolevad hooned on rajatud just merepoolsesse külge.
Koonga küla	Koonga järve kalda ehituskeeluvööndi vähendamine veepiirini munitsipaalomandis oleval Sootsa katastriüksusel (33401:001:0424). Üldplaneeringuga kavandatud puhkeala. Avalikus kasutuses olev tehisejärv („Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kehtestamine Vabariigi Valitsuse 09.12.2021 korraldus nr 426).	Koonga järv on avalikus kasutuses tehisejärv. Järve kaldad on üldplaneeringus määratud puhkealaks hoonete ehitamise õigusega, s.t alaks, mis säilitatakse loodusliku või poollooduslikuna, ning kuhu on lubatud rajada vaid puhkeala teenindavaid rajatisi (nt laudteed, viiad, pingid, prügikastid). Seega saaks EKV vähendamisel järve kallastele rajada üksnes rajatisi, mis võimaldavad veekogu ja selle kaldaid kasutatavaid puhkajaid paremini suunata. Puhkeala arendamisega võib paratamatult kaasneda ka ala suurem kasutus. Arvestades Koonga järve paiknemist kompaktse tiheasustusalal külje all, saab antud asukohas puhketegevuse soodustamist ja suunamist lugeda aga otstarbekaks. EKV vähendamise ettepanek sisaldub kehtestatud Koonga valla üldplaneeringus ja selle keskkonnamõju on seega juba analüüsitud vastava KSH raames.

Asukoht	ÜP kirjeldus	Analüüs
Veltsa küla	Vanamõisa jõe kaldal asuva ehitiskeeluvööndi vähendamise veepiirini Nupu (katastritunnus 33403:001:0021) munitsipaalomandis oleva Veltsa mõisa maaüksustel katastriüksusel (katastritunnus 33401:001:0451) Üldplaneeringuga kavandatud puhkeala.	Vanamõisa jõe kallas antud asukohas on osaks (kaitsealusest) Veltsa mõisa pargist ning üldplaneeringus määratud puhkealaks hoonete ehitamise õigusega, s.t alaks, mis säilitatakse loodusliku või pool-looduslikuna, ning kuhu on lubatud rajada vaid puhkeala teenindavaid rajatisi (nt viidad, pingid, prügikastid). EKV vähendamise ettepanek sisaldub kehtestatud Koonga valla üldplaneeringus ja selle keskkonnamõju on seega juba analüüsitud vastava KSH raames.

Üldplaneeringuga tehtavad ehitiskeeluvööndi vähendamise ettepanekud on valdavalt varem langetatud otsuste üle kandmised üldplaneeringusse. KSH ekspert ei näe enamusest ehitiskeeluvööndi vähendamise ettepanekutest olulist negatiivset keskkonnamõju.

Erandiks on siinkohal Haapsi küla Ranniku detailplaneeringu ala, kus ehitiskeeluvööndisse on kavandatud tihedalt hoonestatud ala 26 krundiga ja negatiivset keskkonnamõju looduslikele rannikukooslustele ei saa antud asukohas välistada. Tegemist on lahendusega, mille sarnaseid tuleks tulevikus hajaasustuses vältida, seda eriti sarnastel, ilma toetava infrastruktuurita ja seni looduslikuna säilinud aladel. Paraku on kettiva detailplaneeringu ellu viimist juba alustatud (s.t hoonestus on rajatud) just merepoolsest küljest, mistõttu on KSH eksperdil keeruline esitada konkreetset ettepanekut, kuidas vähendada arenduse mõju läbi üldplaneeringu ja EKV vähendamise/mittevähendamise kaalutlusprotsessi.

Ehitiskeeluvööndi vähendamised või nende mittelubamised sõltuvad vastavatest Keskkonnaameti kaalutlusotsustest.

9.2.2.3 Üleujutusohu ja sademeveekäitlus

Üleujutusohuga alade määramisel üldplaneeringus ja üleujutusohuga aladele maakasutustingimuste määramisel on arvestatud enamuse KSH eksperdi poolsete ettepanekutega.

Üldplaneeringu lahendus pöörab tähelepanu üleujutusega seotud riskide maandamisele. Määratletud on nii korduva üleujutuse ala piir mererannal, kõrgveepiir suurte üleujutusalaadega siseveekogul kui ka valla üleujutusohuga alad. Arvesse on võetud olemasolevad asjakohased alusuuringud nii kohalikul kui riigi tasemel. Samuti on üleujutusohuga seotud piirangute seadmisel arvestatud maakonnaplaneeringutes kajastatud. Sealhulgas on hoonete ehituskõrguse määramisel arvestatud Pärnu maakonnaplaneeringus seatud 3 meetriga, mis kajastab 2005. a niinimetatud jaanuaritormi aegset olukorda.

Kus võimalik ja otstarbekas, on üleujutusohuga ala läbi sobiva juhtotstarbe määramise jäetud ehitustegevusest välja. Nii on nt Virtsu aleviku riskipiirkonnas maantee ja mere vaheline seni hoonestamata maariba määratud puhkealaks hoonete ehitamise õigusega.

Üleujutusohuga aladel, kus ehitus on lubatud, on määratud vastavad ehitus- ja kasutustingimused. Tingimuste seadmisel on läbiv eesmärk olnud, et juhul, kui piirkond üle ujutatakse, oleks siiski tagatud elanike turvalisus (juurdepääsuteede läbitavus, tehnovõrkude toimimine) ja kaasnevad varalised kahjud võimalikult väikesed. Samuti panustavad tingimused looduskeskkonnale avalduva kahju vältimiseks (n-ö üleujutuskindlad reoveekäitlussüsteemid jm).

Üldplaneeringu lahenduse koostamise protsessis esitas KSH ekspert omapoolsed ettepanekud tingimuste seadmiseks üleujutusohuga aladele. Vastavad tingimused on terviklikult üle võetud ÜP seletuskirja ptk 3.19 „Üleujutusohuga ala maakasutus- ja ehitustingimused“ ning neid ei ole seetõttu siin korratud.

Üldplaneering suunab valla sademeveekäitlust, seades tingimused sademeveelahendustele. Tingimuste seadmisel on lähtutud säästlike sademeveesüsteemide eelistamisest. Sademevesi tuleb võimalusel immutada ja hajutada, säilitada tuleb olemasolevad sademeveekraavid ning vältida tuleb sademevee torustike rajamist. Uute parklate rajamisel tuleb võimalusel kasutada vette laskvaid katendeid ning rajada haljastust. Ühiskondlike hoonete puhul on seatud üldpõhimõtteks, et ehitiste ja parklate ei oleks kokku suuremad kui krundi haljastatav osa, mis loob eeldused sademevee imutamiseks krundil. Nimetatud lahendusi on võimalik kasutada olukordades, kus sademevesi ei ole reostunud.

Üldplaneeringus seatud tingimused on kooskõlas säästliku arengu ja kliimamuutustega kohanemise põhimõtetega. Looduslähedased meetmed toetavad ökoloogilisi protsesse nagu näiteks põhjavee toitumine. Samuti need aitavad paremini vastu võtta sademete tippkoormust, mis on eriti oluline kliimamuutustega kohanemise kontekstis. Eesti kliimamuutuste stsenaariumite kohaselt¹⁹ võib Eestis oodata sademete hulga suurenemist ja tormide sagenemist. Samuti prognoositakse merepinna tõusu.

Kuna sademeveekäitluse tingimused on sõnastatud suunavalt mitte kohustuslikuna, sõltub nende põhimõtete reaalne rakendumine ja (positiivne) mõju detailplaneeringute koostamise ja projekteerimise etapis esitavatest konkreetsetematest nõuetest.

Üldplaneering arvestab liigveest ja üleujutustest tulenevate riskidega ning on ette näinud meetmed nende riskide maandamiseks ja olulise keskkonnamõju vältimiseks.

9.2.2.4 Järeldused

KSH ekspert ei tuvastanud võimalikke olulisi negatiivseid mõjusid põhja- või pinnaveele üldplaneeringu lahenduse ellu viimisest.

9.3 Välisõhu kvaliteet, sh müratase

9.3.1 Mõjutatav keskkond

Lääneranna valla välisõhu saastetaseme kohta puudub informatsioon ning alal puuduvad ka õhuseirejaamad. Arvestades ala üldist iseloomu (hajus asustus ja suur looduslähedaste alade osakaal), võib välisõhu üldise seisundi hinnata heaks. Välisõhu seisundit mõjutavad eelkõige tootmisettevõtted, karjäärid, hoonete kütmine ja transport teedel. Keskkonnaregistri²⁰ andmetel on Lääneranna vallas 21 paikset õhusaasteallikat (tanklad, põllumajandus, katlamajad, kaevandused jne). Keskkonnaameti keskkonnaotsuste infosüsteemi (KOTKAS)²¹ kohaselt on Lääneranna vallas 11 õhusaaste heiteallikat, millele on väljastatud kehtiv keskkonnaluba.

¹⁹ Keskkonnaagentuur, 2014. Eesti tuleviku kliimastenaariumid aastani 2100

²⁰ Keskkonnaagentuur. Keskkonnaregister, seisuga 25.05.2023

²¹ Keskkonnaagentuur. Keskkonnaotsuste infosüsteem KOTKAS, seisuga 25.05.2023

Ülevaade müratasemest kogu valla territooriumil puudub, kuid valla üldise mürataseme saab samuti lugeda madalaks. Valla olulisemateks keskkonnamüra allikateks saab lugeda maanteid, tuuleparke, tootmisettevõtteid, karjääre.

Välisõhus leviva müra kaardid on koostatud endise Varbla valla haldusterritooriumi kohta, kus olulisemateks müraallikateks on tuulepargid (Tamba ja Mäli tuulepargid) ja maanteed²². Mürakaartide alusel elamute õuealadel müratasemele seatud piirväärtust ei ületata. Tuuleparkide ja maantee koosmõjus tekivad kõrgeimad keskmised müratasemed vahetult maanteega piirnevate elamute juures. Kuigi kõrgeimad kaardistatud müratasemed tekivad maanteedega piirnevalt, on mitmete elamualade puhul esmatähtsateks (ehk enim mürataset mõjutavaks) müraallikaks tuulepargid. Arvestades tuuleparkide müra suhtelist häirivust, saab eeldada, et vähemalt osad piirkonna elanikud tunnevad end tuuleparkide mürast häirituna.

Valda läbivaks suurimaks maanteeks on põhimaantee nr 10 Risti–Virtsu–Kuivastu–Kuressaare, mille aasta keskmine ööpäevane liiklussagedus Lääneranna valda läbivas lõigus on 2023. a seisuga 2751-3076 autot²³. Kuna aastane liiklussagedus antud lõigul jääb alla kolme miljoni sõiduki, ei ole Transpordiametil kohustust koostada maanteele strateegilist mürakaarti ja sellega seotud müra vähendamise tegevuskava.

9.3.2 Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud

Üldplaneeringuga **ei ole planeeritud selliseid uusi objekte ja alasid, mis võiksid kaasa tuua olulise mürataseme tõusu või välisõhu saasteainete heite.**

Vältimaks tootmisfunktsiooni ning elamis- ja puhkefunktsiooniga alade lähestikku paiknemisest tekkivaid konflikte, on üldplaneeringus eristatud äri- ja toomismaade tüübid. Üldplaneeringus on muuhulgas eristatud „tootmise ala“ ja „olulise keskkonnamõjuga tootmise ala“. Eristuse peamine eesmärk on vältida tugevat häiringut tekitava tootmise lisandumist tiheasustusaladele ja külakeskustesse. Näiteks ei ole mõistlik planeerida asulakeskustes paiknevate vanade farmihoonete uuesti kasutusele võttu veise- või seafarmina, vaid hoonetele tuleks leida väiksema keskkonnahäiringuga uus funktsioon. Samas ei ole otstarbekas mistahes tootmistegevuse keskusasulatest välja viimine (ehk alale uue juhtotstarbe määramine), kuna sel juhul ei ole tagatud töökohtade ja elukohtade vaheline sünergia.

Asustusest eemal paiknevatel tootmisaladele täiendavat piirangut ei ole määratud ning neil aladel saab tegevust planeerida vastavalt kehtivatele õigusaktidele, s.h keskkonnavalastele piirangutele ja tingimustele. Olulise keskkonnamõjuga tootmise ala juhtotstarve on külakeskustes või nendega piirnevalt määratud vaid asukohtades, kus juba tänasel päeval toimub keskkonnalooga tegevus ja sellega on eeldatavalt harjutud.

Kuna olemasolevad tuulepargid on hinnatud häiringuid tekitavateks müraallikateks, tuleks vältida uute müratundlike hoonete ja alade rajamist tuuleparkide vahetusse mõjupiirkonda. Selle suunamiseks on üldplaneeringus määratud olemasolevate tuuleparkide ümber kujud, mille ulatuses on vallavalitsusel õigus mürauringu nõudmiseks ning ühtlasi ka kaalutusõigus arendustegevusest keeldumiseks.

²² Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ, 2019. Lääneranna valla välisõhu mürakaart endise Varbla valla haldusterritooriumi osas

²³ Transpordiamet, 2024. Teeregister. <https://teeregister.mnt.ee/reet/>

Olemasolevate tuuleparkide mürauuringute²⁴ põhjal saab hinnata, et aasta keskmine müratase jääb elamualade müra sihtväärtuse (suurim lubatud müratase uute üldplaneeringutega aladel) piiresse orienteeruvalt 400 m kaugusel tuuleparkidest. **Ühtlasi on see orienteeruv ulatus, kus uute müratundlike objektide rajamist tuleks olemasolevate tuuleparkide puhul vältida.**

Halbade olude korral võib aga mürahäiring esineda ka kaugemal, orienteeruvalt kuni 700 m kaugusel. Sellest tulenevalt on üldplaneeringus kujaks määratud 700 m. Virtsu aleviku tuuleparkide ümber on müratase madalam ning seal saab arvestada mõnevõrra väiksemat kuja, mis peaks KSH eksperdi hinnangul olema vähemalt 500 m. Uute rajatavate tuuleparkide puhul saab tulevikus puhverala määramisel arvesse võtta nende keskkonnamõju (strateegilise) hindamise raames saadud tulemused.

Oluliste uute arenduste kavandamisel (uued tootmisettevõtted või olemasolevate laiendused) tuleb teostada vastavale konkreetsele objektile keskkonnamõju eelhindamine ning vajadusel sellest tulenev täiemahuline hindamine, et vältida seatud piirnormide ületamist ja leida sobivad leevendavad meetmed.

9.3.3 Müranormide rakendamine

Vastavalt atmosfääriõhu kaitse seadusele tuleb planeeringute koostamisel tagada, et planeeringu elluviimisel ei ületataks piirkonna jaoks kehtestatud müra normtasest. Müra normtasemete arvsuurused on kehtestatud Keskkonnaministri määrusega²⁵ ning need sõltuvad ala mürakategooriast, mis määratakse vastavalt üldplaneeringu juhotstarbele.

Atmosfääriõhu kaitse seaduses toodud maa-alade jaotus mürakategooriatesse erineb mõnevõrra Lääneranna valla üldplaneeringus kasutatud juhtotstarvete nimekirjast. **Seetõttu tegi KSH ekspert ettepaneku lähtuda müranormidele vastavuse kaalumisel alljärgnevast vastavustabelist (Tabel 5).** Tabeli koostamisel on silmas peetud ala eeldatavat iseloomu ja mürahäiringute vältimise vajalikkuse astet vastaval alal.

Tabel 5. Soovituslik maakasutuse juhtotstarvete vastavus mürakategooriatele

ÜP maakasutuse juhtotstarve	Mürakategooria
Elamuala tiheasustusala ja kompaktse iseloomuga külakeskuses (E1)	II kategooria – elamu maa-alad
Elamuala-korterelamute ala (E2)	
Segahoonestusega ala (S)	III kategooria – keskuse maa-alad
Äri-, kaubandus- ja teenindusettevõtte ala (Ä)	
Mäetööstuse ala (T1)	V kategooria – tootmise maa-alad
Tootmise ala (T2)	
Olulise keskkonnamõjuga tootmise ala (T3)	
Jäätmekäitluse ja tehnoehitiste ala (O)	
Üldkasutatav ala (A)	IV kategooria – ühiskondliku hoone maa-alad
Riigikaitse ala (R1)	Müranorme ei rakendata.
Päästeteenistuse ja korrakaitse asutuse ala (R2)	
Puhkeala hoonete ehitamise õigusega (P1)	II kategooria – rohealad
Puhkeala hoonete ehitamise õigusega (P2)	

²⁴ Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ, 2019. Lääneranna valla välisõhu mürakaart endise Varbla valla haldusterritooriumi osas

²⁵ Keskkonnaministri määrus 16.12.2016 nr 71 „Välisõhus leviva müra normtasemed ja mürataseme mõõtmise, määramise ja hindamise meetodid“ (RT I, 27.05.2020, 2)

ÜP maakasutuse juhtotstarve	Mürakategooria
Haljasala- ja parkmetsa ala (HP)	
Aiamaa ala (AM)	
Kalmistu ala (K)	
Kaitsehaljastuse ala (HK)	Üleminekuala/puhverala, mille üks eesmärkidest on mürataseme vähendamine – (rohealade) müranorme ei rakendata.
Transpordiala	VI kategooria – liikluse maa-alad
Sadama ala	
Maatulundusala	Maatulundusaladel paiknevaid õuealasid käsitleda II kategooria alana ehk elamu maa-alana. Aladel, kus püsiv asutus või otsene avalik kasutus puudub, müranorme ei rakendata.

9.3.3.1 Järeldused

Üldplaneeringus toodud tingimustest ja eelpool toodud rakendamissoovitustest lähtuva planeerimise korral ei too üldplaneeringu elluviimine eeldatavalt kaasa olulist negatiivset keskkonnamõju välisõhu kvaliteedile.

9.4 Bioloogiline mitmekesisus, taimed ja loomad

9.4.1 Mõjutatav keskkond

Lääneranna valla eripäraks ja väärtuseks on ulatuslikud asustamata soo-, raba- ja metsaalad. Samuti on piirkonna esile tõstmist väärivateks väärtusteks bioloogilise mitmekesisuse aspektist olulised poollooduslikud kooslused, s.h ulatuslikud rannaniidud. Lääneranna valla ranna-aladel on muuhulgas kõrge tähtsus nii pesitsevatele kui läbirändavatele lindudele.

Lääneranna valla loodusväärtuseid iseloomustab ühtlasi suhteliselt suur kaitstava maa pindala. 2022. a seisuga oli valla territooriumist looduskaitse all 38,6% ehk 52 626 ha (võrdluseks – keskmiselt on Eesti omavalitsustes kaitse all 17,7% territooriumist)²⁶. Keskkonnaportaali²⁷ andmetel jääb tervikuna või osaliselt Lääneranna valda:

- 1 rahvuspark (Matsalu rahvuspark);
- 2 maastikukaitseala (Kurese ja Ura maastikukaitsealad);
- 22 looduskaitseala (neist suurimad on Lavassaare ja Nätsi-Võlla looduskaitsealad);
- 9 kaitsealust parki (mõisapargid, millest suurim on Vatla mõisa park);
- 16 hoiuala (neist suurimad on Pärnu lahe ja Väinamete hoiualad);
- 45 kaitsealuse liigi püsielupaika (neist 22 on moodustatud merikotka kaitsmiseks ja 10 väikekonnakotka kaitsmiseks, teiste liikide püsielupaikad on vähem);

²⁶ Keskkonnaagentuur, 2022. Looduskaitse arvudes 2022

²⁷ Keskkonnaagentuur, 2024. Keskkonnaportaali. <https://register.keskkonnaportaali.ee/> (seisuga 01.03.2024)

- 13 kaitsealust puud või puudegruppi (nt Suitsu tammed);
- 8 kaitsealust rändrahnu või kivikülvi (nt Näarikivid);
- 1 kaitsealune pinnavorm (Pärdi mägi).

01.03.2024 seisuga jääb Lääneranna valla territooriumile lisaks kolm kavandatavat looduskaitseala (Käntu-Kastja, Metsaelupaikade ja Metsavajakute looduskaitsealas) ning üks kavandatav kassikaku püsielupaik.

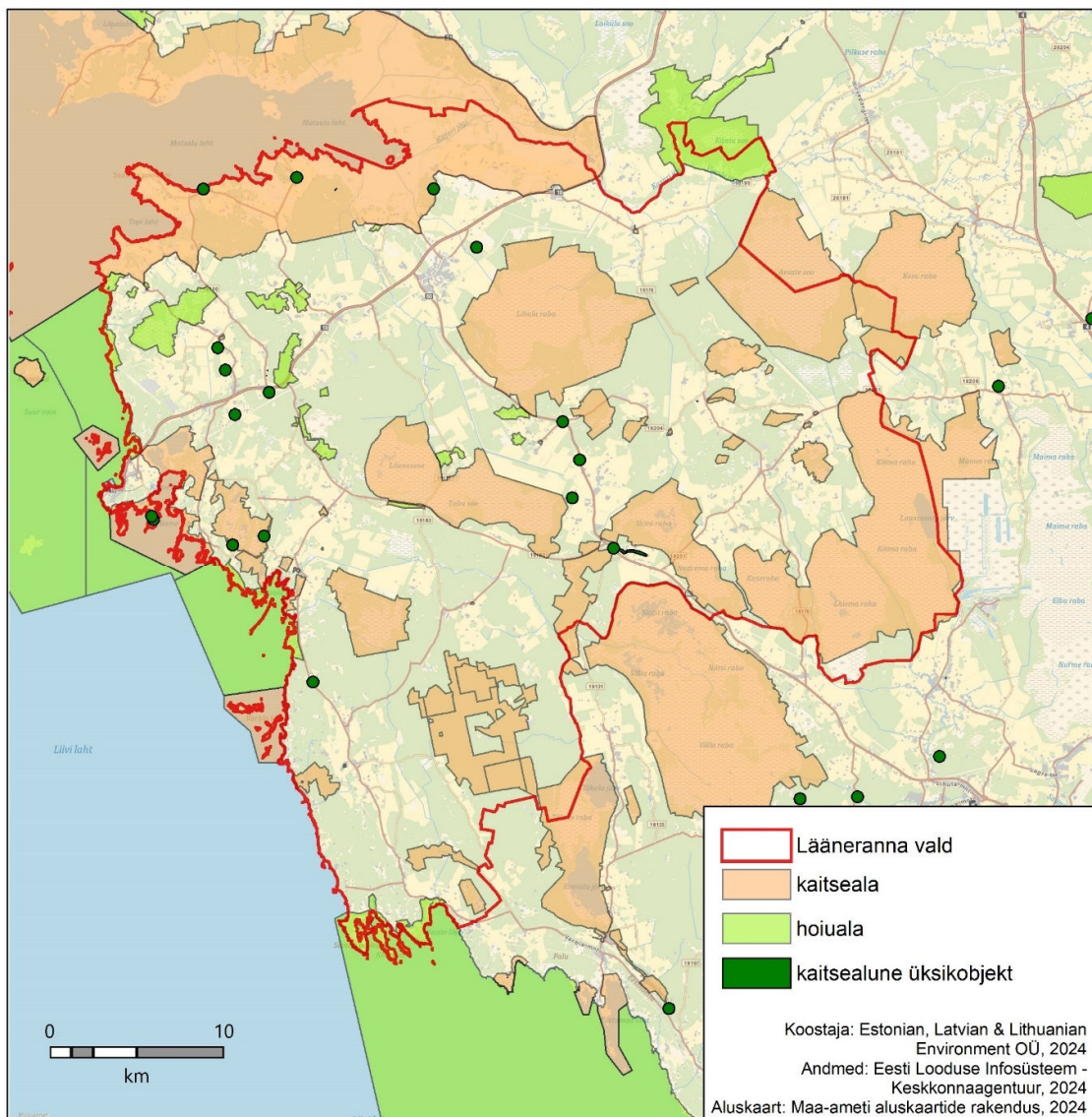
Kõiki neid objekte ei ole otstarbekas siinkohal ükshaaval välja tuua, kuid KSH ekspert on KSH läbi viimisel arvestanud kõigi Eesti Looduse Infosüsteemi kantud kaitsealuste loodusobjektidega, s.h kaitsealuste liikide elupaikade ja kasvukohtadega ning kavandatavate kaitstavate aladega.

Kaitse- ja hoiualade ning kaitsealuste üksikobjektide paiknemine on kajastatud alljärgneval joonisel (Joonis 4). Liikide kaitse tagamise kaalutlustest lähtuvalt ei ole joonisele kantud püsielupaikasad.

Vallas esineb I, II ja III kaitsekategooria loomaliikide, taimeliikide ning seene- ja samblikuliikide leiupaiku. Kaitsealustest lindudest leiduvad piirkonnas näiteks I kaitsekategooria merikotkas (*Haliaeetus albicilla*) ja väike-konnakotkas (*Aquila pomarina*). I kaitsekategooria taimeliikidest leidub vallas näiteks Ruthe sõrmkäpp (*Dactylorhiza ruthei*) ja seeneliikidest väike-krookustorik (*Hapalopilus croceus*). II kaitsekategooria loomaliikidest leidub vallas nii põhja-nahkhiir (*Eptesicus nilssonii*) kui ka pruun-suurkõrv (*Plecotus auritus*), taimeliikidest valge tolmepea (*Cephalanthera longifolia*), samblikest ruske nuisamblik (*Sclerophora coniophaea*).

Lääneranna vallas paikneb ka rohkelt vääriselupaiku (413). Vääriselupaigad on alad metsas, kus on suur kitsalt kohastunud, ohustatud, ohualdiste või haruldaste liikide esinemise tõenäosus. Riigimetsas asuvad vääriselupaigad on kaitstud Keskkonnaministri käskkirjaga. Eraomanikule kuuluvas metsas on vääriselupaiga kaitsmine vabatahtlik.

Kaitsealade, hoiualade, püsielupaikade ja kaitstavate looduse üksikobjektide valitseja on Keskkonnaamet. Kohaliku omavalitsuse tasandil kaitstavad loodusobjektid vallas puuduvad.

Joonis 4. Lääneranna valla kaitse- ja hoiualad ning kaitsealused üksikobjektid (seisuga 01.03.2024)

9.4.2 Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud

9.4.2.1 Maakasutuse planeerimine

Üldplaneeringuga ei nähta ette ulatuslikku maakasutuse muutmist ega suurte infrastruktuuriobjektide rajamist seni looduslikuna säilinud aladel. Uued arendusalad on planeeritud suurematesse olemasolevatesse keskustesse. Koondava planeerimisega välditakse maastiku killustumist, mis takistaks liikide levikut.

Looduslikult väärtuslikumad alad, s.h kaitsealused objektid ja kaitsealuste liikide EELISesse kantud leiukohad, on võimalikult suures ulatuses arvatud rohelse võrgustiku koosseisu, et toetada nende alade säilimist ja omavahelist sidusust.

Mõju Natura 2000 võrgustiku aladele on lähemalt käsitletud Natura eelhindamise peatükis (ptk 9.5).

Valla territooriumile jäävad nn hiiemetsad (vanade pühapaikade metsa-alad) ning puisniidud on üldplaneeringuga määratud väärtuslikeks rohealadeks. Väärtuslike rohealasid paikneb nii rohevõrgustikus kui väljaspool seda. Lisaks on asulakeskustes või nende lähistel määratud puhkefunktsiooniga rohealasid. Puhkealad hõlmavad parke, haljasalasid, kallasradu jms. Eelnimetatud eri tüüpi rohealade võrgustik hõlmab ulatusliku osa valla territooriumist. Üldplaneeringu lahendus on seeläbi positiivse mõjuga bioloogilisele mitmekesisusele.

Üldplaneeringuga seatud tingimused piiravad eelkõige maakasutuse muudatusi ja ehitustegevust looduslikel aladel, mida võib samas lugeda ka kõige pöördumatuma mõjuga tegevusteks. Teatud tingimused seab üldplaneering lisaks ka raietegevusele, kuid raiete mõju väärtuslikele rohealadele jääb suuresti sõltuma seotud osapoolte koostöötahetest.

9.4.2.2 Roheline võrgustik

Lääneranna valla üldplaneeringuga on täpsustatud maakonna tasandil konstrueeritud rohelise võrgustiku piire ja selle kaitse- ja kasutustingimusi. Selleks teostati üldplaneeringu osana maakonnaplaneeringute ja varasemate üldplaneeringute kohase rohelise võrgustiku piiride analüüs. Analüüsi ja rohevõrgustiku piiride täpsustamise põhimõtete ülevaade koos konkreetsete muudatuste ülevaatega on esitatud üldplaneeringu lisan ning seda ei ole siinkohal otstarbekas dubleerivalt välja tuua.

Mõne maakondliku rohevõrgustiku elemendi ulatus vähendatud. Samas on lisatud täiendavaid rohekoridore ja laiendatud mõne koridori ulatust.

KSH ekspert esitas omapoolsed sisendid ja märkused rohevõrgustiku analüüsi, millega on üldplaneeringu lahenduses üldjoontes arvestatud.

Muuhulgas tegi KSH ekspert rohevõrgustiku osas näiteks alljärgnevad ettepanekud:

1. Lääne maakonnaplaneeringus on tugialad ja koridorid selgelt piiritlemata. Soovitav on rohevõrgustik jagada vastavateks eraldi elementideks, et võimaldada erinevate tingimuste (nt tarastamise piirangud koridorides) üheselt mõistetavat rakendamist.

Ettepanekuga on üldplaneeringus arvestatud.

2. Pärnu maakonnaplaneeringus on koridorid kajastatud teljena. Üldplaneeringu paremaks rakendamiseks, s.h erinevate tõlgenduste vältimiseks üldplaneeringuga seatud piirangute kehtivusulatuse määratlemisel, tuleb kõigile koridoridele anda konkreetsete piiridega pindalaline ruumikuju.

Ettepanekuga on üldplaneeringus arvestatud.

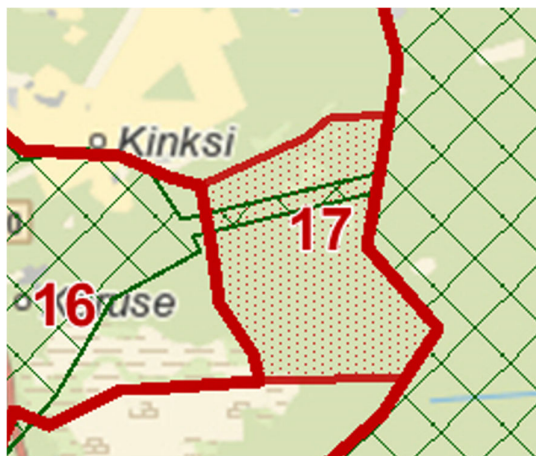
3. Lääne ja Pärnu maakonnaplaneeringute piiril on rannikuäärse rohevõrgustiku kulgemises ebakõlad. Soovitav on maakonnaplaneeringute üleminekukohas rohevõrgustik moodustada ühtselt mererannani, ilma sopistusteta.

Ettepanekuga on üldplaneeringus arvestatud.

4. Osa koridore on Lääne maakonnaplaneeringus ca 150 m kogulaiusega. Inimpeelglikele liikidele liikumisvõimaluse tagamiseks on soovitatav kõrgema taseme tugialade vahel

moodustada/säilitada võimalusel vähemalt 500 m laiused koridorid²⁸. Laiem koridor pakub teatud liikidele ka elupaiku ning toimib ka avatud maastiku tingimustes. Ühtlasi muudavad laiemad koridorid võrgustiku kui terviku n-ö vähem haavatavamaks - väheneb tõenäosus, et väga väikese ulatusega maastikupildi muutus lõikab läbi kogu koridori ja kahjustab selle toimimist.

Ettepanekuga on üldplaneeringus arvestatud (vt nt Joonis 5).

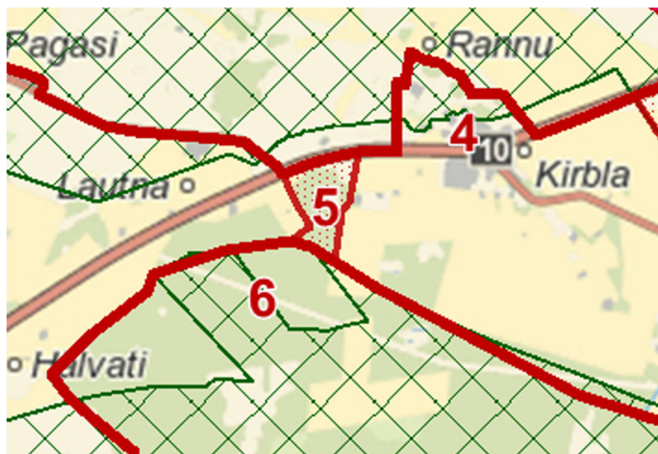

Joonis 5. Näide rohevõrgustiku koridori laiendamistest (väljavõte ÜP lisast 3 seisuga märts 2024)

5. KSH ekspert ei leidnud maastikulist/looduskaitsest selgitust Kirbla piirkonna maakondliku tugiala „sakilisele“ ruumikujule. Ettepanek on moodustada tugiala piir piki metsamassiive ja katastripiire, haarates ühtlasi tugiala piirkonda jäävad looduskaitsele väärtusega alad.

Lisaks võiks kahe maakondliku tugiala vahel kaaluda täiendava koridori moodustamist, kuna maakondlikud koridorid paiknevad suhteliselt kaugel. Maanteedel toimunud loomaõnnetuste statistika põhjal liiguvad antud piirkonnas üle maantee nt metskitsed. Koridori täpne asukoht ja laius täpsustada kohaliku teadmise järgi.

Ettepanekutega on üldplaneeringus arvestatud (vt Joonis 6).

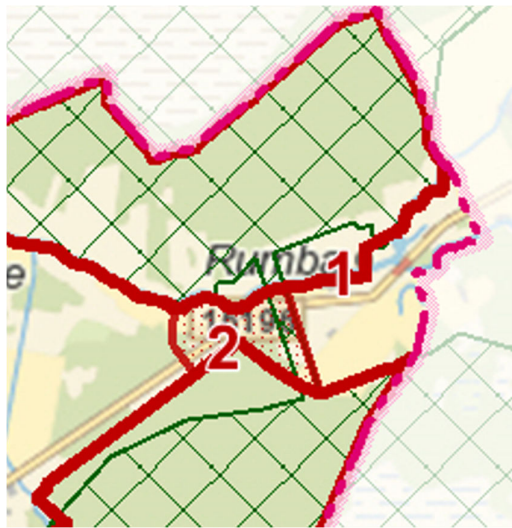
Joonis 6. Kirbla piirkonna muudatused (väljavõte ÜP lisast 3 seisuga märts 2024)

²⁸ Keskkonnaagentuur, 2023. Rohevõrgustiku planeerimise juhend

6. Kaaluda Rumba piirkonna tugiala laiendamist Vigala jõeni ja jõe roheline võrgustikku sisse arvamist. Veekogud ja nende kaldad pakuvad täiendavaid elupaiku ja mitmekesistavad rohevõrgustiku funktsioone.

Lisaks on piirkonda moodustatud maakondlik koridor väga kitsas. Koridori tuleks laiendada soovitatavalt lääne suunas. Alternatiiv on moodustada toetav koridor valla idapiirile, hõlmates Käntu-Kastja loodusala kagunurga ning luues võimaluse ühendada see Märjamaa valla rohevõrgustikuga.

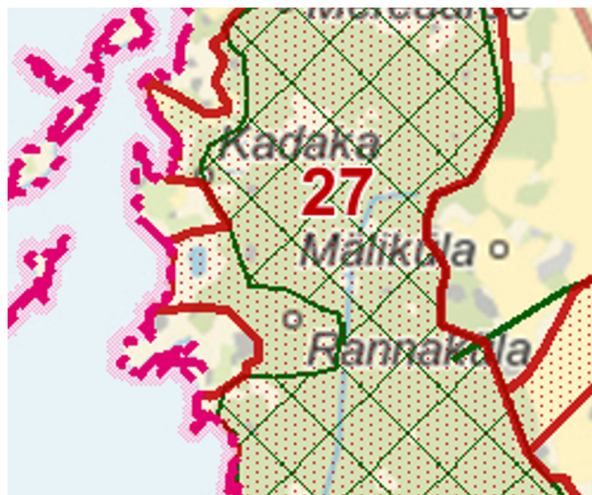
Ettepanekutega on üldplaneeringus arvestatud (vt Joonis 7).

Joonis 7. Rumba piirkonna muudatused (väljavõte ÜP lisast 3 seisuga märts 2024)

7. Rannaküla piirkonnas on ettepanek rohevõrgustiku elemendi läänepiiri laiendada metsastel aladel olemasolevate õuealadeni, kuna piirkonnas on kaardistatud potentsiaalselt väärtuslikke koosluseid. Ühtlasi luua rohevõrgustikule hoonestatud alade vahelised ühendused mererannaga.

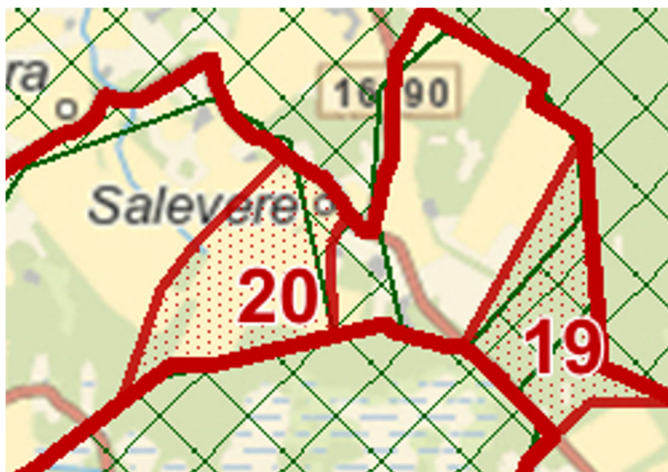
Ettepanekutega on arvestatud (vt Joonis 8).

Joonis 8. Rannaküla piirkonna muudatused (väljavõte ÜP lisast 3 seisuga märts 2024)

8. Salevere külas kulgeb maakondlik koridor läbi olemasolevate eluhoonete ja tootmishoonete õuealade, kus ei ole võimalik tagada toimivat rohekoridori. Eeldatavalt on koridor moodustatud Salumäe sidumiseks lõunapoolsete aladega ja vastav ühendus peab säilima. Kaaluda koridori nihutamist lääne suunas ehk hoonestatud alade kõrval. Kuna tegu on avatud maastikuga, tuleb arvestada senisest laiemast koridoriga.

Ettepanekutega on arvestatud (vt Joonis 9).

Joonis 9. Salevere küla piirkonna muudatused (väljavõtte ÜP lisast 3 seisuga märts 2024)

Lääneranna rohevõrgustikus on kaks piirkonda, mis ei vasta otseselt n-ö tavapärastele rohevõrgustiku elementide kriteeriumitele, kuid on kaalutluse tulemusena siiski arvatud tervikuna rohevõrgustiku koosseisu:

- Matsalu rahvusparki tugiala. Rohevõrgustiku tugiala peaks hõlmama eelkõige looduslikke ja pool-looduslikke alasid. Matsalu rahvusparki tugialasse jääb arvestatavas ulatuses haritavat maad ja õuealasid ning ta ei vasta seetõttu tervikuna tugiala tunnustele (vastavalt rohevõrgustiku planeerimise juhendile tuleks maakondliku ja kohaliku omavalitsuse tasandi rohevõrgustiku tugialades tagada vähemalt 70% looduliku ala osakaal²⁹, riiklike alade puhul 90% osakaal). Üldplaneeringu koostamisel kaaluti rohevõrgustiku piiride täpsustamist, kuid kuna piirkonna maakasutus on mosaiikne ja asustus hajus, oleks tulemuseks killustunud ja keerulise struktuuriga rohevõrgustik. Sellest tulenevalt otsustati ala jätta kompaksete piiridega üheks terviklikuks tugialaks.

Rohevõrgustiku tingimuste rakendamisel tuleks Matsalu rahvusparki tugialas lähtuda põhimõttest, et Matsalu rahvusparki tugiala funktsioone arvestatakse vastavalt Matsalu rahvusparki kaitse-eeskirjas määratud kaitse-eesmärkidele ning traditsiooniline juba väljakujunenud külamaastik on antud juhul funktsioneeriva rohevõrgustiku osa. Sellegipoolest tuleb vältida looduslike ja pool-looduslike alade osakaalu olulist vähenemist.

- Sarnane olukord on piki valla läänerannikut kulgeva tugialaga. Rohevõrgustik on moodustatud mosaiiksesse maastikku, kus metsad ja niidud vahelduvad elamute ja põllumaadega. Selle asemel, et rannikuala rohevõrgustikust intensiivsemas kasutuses alasid välja lõigata ja

²⁹ Keskkonnaagentuur, 2023. Rohevõrgustiku planeerimise juhend

moodustada kitsamate rohekoridoride ja väikeste astmelaudade võrgustik, on ka see ala säilitatud laia ja erinevaid maastikke hõlmava rohevõrgustiku elemendina.

Ala eesmärgiks saab lugeda hõreda asustuse ja suure looduslähedaste alade osakaaluga maastiku säilitamise, mis oma mosaiiksusega pakub mitmekesiseid kasvukohti, elu- ja toitumispaiku erinevatele liikidele. Tagada tuleb põhja-lõunasuunaline rohevõrgustiku katkematu sidusus.

Lääneranna valla täpsustatud rohevõrgustik kaasati Keskkonnaagentuuri läbi viidud üldplaneeringute analüüsi³⁰, mille eesmärgiks oli anda soovitus planeeringute kvaliteedi tõstmiseks. Analüüsi käigus hinnati ökosüsteemide seisundit ja sidusust rohevõrgustikus. Lääneranna valla rohevõrgustikus oli analüüsitud üldplaneeringutest (analüüsi oli kaasatud 40 kohalikku omavalitsust) kõige kõrgem heas seisundis ökosüsteemide osakaal (35%). Keskmises kuni heas seisundis ökosüsteemid moodustavad 66% rohevõrgustikust. Samuti oli Lääneranna vallas analüüsitud üldplaneeringutest kõige kõrgem hea ja keskmise sidususega ökosüsteemide osakaal (60%).

Märkimist väärib, et tugialade ja koridoride vahel on oluline erinevus ning koridorides on ökosüsteemide seisund ja sidusus oluliselt madalam. Erinevus tuleneb sellest, et tugialad hõlmavad suuremad looduslikud alad, s.h looduskaitseaduse alusel kaitstavad alad. Rohekoridorid on moodustatud, tagamaks nende väärtuslike alade omavaheline seotus. Paraku ei ole kõigis Lääneranna valla piirkondades võimalik leida heas seisundis ökosüsteemidega koridore. Prioriseerides võrgustiku terviklikkust ja sidusust, on koridore moodustatud ka intensiivselt haritavate maade vahele ja/või neid osaliselt hõlmates.

Rohevõrgustikule üldplaneeringule seatud tingimused piiravad ehitustegevust rohevõrgustikus. Hajaasustuse põhimõttel elamute rajamine ei ole täielikult keelatud, kuid funktsioneeriva rohevõrgustikuna peab säilima vähemalt 80% kavandatava tegevuse alast (läbi mille tagatakse selle osakaalu säilimine ka kogu roheline võrgustiku territooriumist) ning ehitamine on lubatud üksnes rohevõrgustiku sidususe säilimise alase eksperthinnangu alusel. Arvestades rohevõrgustikku kuuluvaid eripäraseid alasid (vt selgitused eespool mitmekesise maastikuga rohevõrgustiku elementide kohta), on antud lähenemine KSH eksperdi hinnangul asjakohane.

Lääneranna üldplaneering lubab erandina kaalutlusotsuse alusel rohevõrgustikku rajada päikesepargi, kui see ei kahjusta rohevõrgustiku toimimist. Arvestades, et tootmiseks rajatavates päikeseparkides on paneelid üldjuhul paigutatud suhteliselt tihedalt ning päikesepargid on reeglina tarastatud, on küllalt vähetõenäoline, et päikesepargi asukohas on võimalik säilitada rohevõrgustiku toimimine. Kuna päikesepargi rajamine rohevõrgustikku saab olla üksnes kaalutletud erand, ei pea KSH ekspert siiski vajalikuks vastava võimaluse eemaldamist (nt võib see osutuda asjakohaseks, kui väike osa päikesepargist ulatub rohevõrgustiku serva).

KSH ekspert soovitas päikeseparkide puhul jätta vallavalitsusele õigus seada pargi iseloomust ja asukohast lähtuvalt lisatingimusi päikesepargi rajamisele pargist lähtuva keskkonnamõju vähendamiseks. Vastav põhimõte on üldplaneeringusse lisatud.

Tingimused tuleb seada juhtumipõhiselt. Elurikkuse kaitseks seatavad tingimused (kompenseerivad või leevendavad meetmed) võivad vajadusel olla nt:

- paneelide vahelise taimestiku säilitamise või taastamise nõue;

³⁰ Keskkonnaagentuur, 2023. Rohevõrgustik. Üldplaneeringute analüüs ja planeerimissoovitused

- mullastikku ja taimestikku vähem häirivad kinnituslahendused;
- min. lubatud paneeliridade vahekaugus (nt 10 m, et sinna jääks ka päikselist ala);
- puhervöönd põlispuude ümber;
- ehitustööde keeld (põllu)lindude pesitusajal;
- loomade liikumisega arvestavad piirdeaiad (nt 20-30 cm kõrgusel maapinnast, et väiksemad loomad alt läbi pääseksid);
- herbitsiidide kasutamise keeld (ehk hooldus niitmise või karjatamise abil).

Rohevõrgustikku ulatuvad Lääneranna valla tuuleparkide eriplaneeringuga leitud tuuleenergeetika arendamiseks sobivad alad. Vastavaid mõjusid on hinnatud ja käsitletud tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja KSH I etapi aruandes³¹. Ühtlasi on tehtud vastavad leevendusmeetmete ettepanekud. Vastavalt aruandes tehtud ettepanekule on üldplaneeringu rohevõrgustikku lisatud täiendav rohekoridor Karuse ja Linnuse külade vahel, kuid paralleelselt on säilitatud ka n-ö algne koridor, kuhu ulatub osaliselt eelvalikuala 5 (vt ptk 5.5).

9.4.3 Järeldused

Üldplaneeringu lahendusest ei tulene eeldatavalt olulist ebasoodsat mõju looduseskeskkonnale.

Planeeringulahendusega määratud rohevõrgustik on KSH eksperdi hinnangul ulatuslik ja sidus, toetades muuhulgas kaitsealuste loodusobjektide vahelisi ühendusi. Üldplaneeringus seatud kõigi tingimuste täitmisel säilib eeldatavalt rohevõrgustiku kui terviku toimimine.

9.5 Natura hindamine

9.5.1 Natura hindamise põhimõtted

KSH menetluse osana tuleb läbi viia Natura hindamine. Natura hindamine on kavade ja projektidega kaasneva mõju hindamine loodusdirektiivi ja linnudirektiivi alusel moodustatud rahvusvahelise kaitsega aladele (loodus- ja linnualadele).

Natura eelhindamise teostamisel lähtuti Euroopa Komisjoni suunistest³² ning asjakohastest riiklikest juhendamaterjalidest³³.

Natura hindamise esimeseks etapiks on eelhindamine. Natura-eelhindamise eesmärgiks on välja selgitada, kas kavandatava tegevusega võib kaasneda oluline ebasoodne mõju Natura alale ning asjakohase hindamise (ehk n-ö täismahus hindamise) vajadus.

Euroopa Komisjoni suuniste kohaselt peaks Natura hindamine olema proportsionaalne hinnatava strateegilise dokumendi geograafilise ulatuse, kava üksikasjalikkuse taseme ning tõenäolise mõju laadi

³¹ Hendrikson & Ko OÜ, 2023. Lääneranna tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvalik ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanne

³² Euroopa Komisjon, 2021. Komisjoni teatis. Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta. 28.09.2021. C(2021) 6913.

³³ MTÜ Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2019. Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis.

ja ulatusega. **Üldplaneeringu etapis ei ole võimalik üksikasjalikult analüüsida kõiki võimalikke mõjusid kõikidele objektidele, kuna nende tegevuste lahendus selgub alles planeerimise järgmistel tasemetel.**

Olukordades, kus Natura aladele avalduvat ebasoodsat mõju ei ole võimalik üheselt täielikult välistada ja/või ei ole teada selle mõju suurus/ulatus, on Natura asjakohase hindamise raames analüüsitud:

- peamisi tõenäolisi mõjusid või riske üldplaneeringu üldistusastme ja määramatuse tasemel, arvestades seejuures ka võimaluste piires ka kumulatiivseid mõjusid;
- võimalike alternatiivide olemasolu üldplaneeringu üldistusastmes;
- võimalikke üldiseid leevendusmeetmed, millega on võimalik mõju edasistes etappides vähendada või vältida.

Selliste alade ja objektide puhul tuleb mõju Natura aladele lähemalt analüüsida projekti tasandil.

9.5.2 Natura eelhindamine

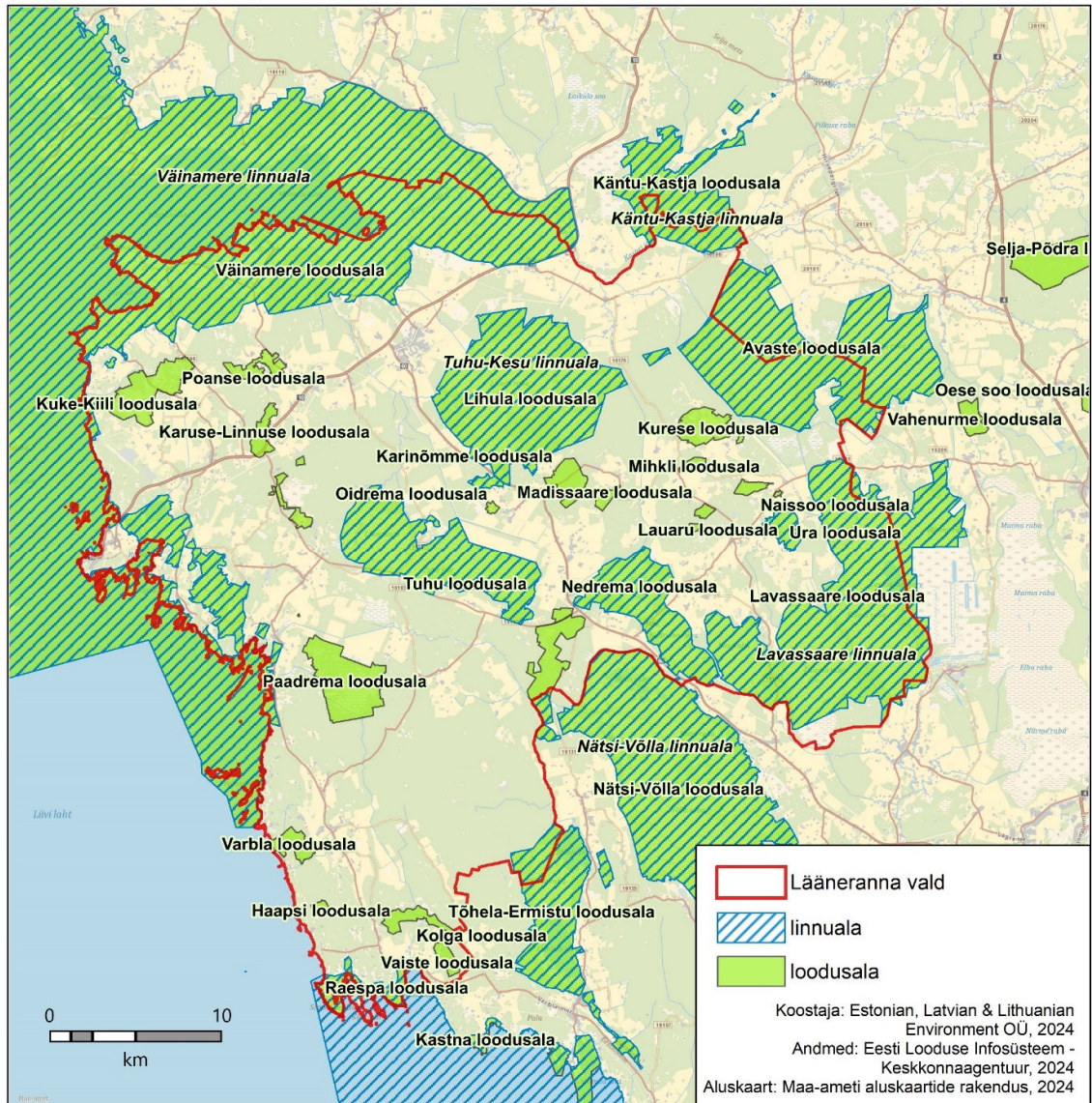
9.5.2.1 Informatsioon kavandatava tegevuse kohta

Üldplaneeringu sisu ja peamiste eesmärkide iseloomustus on esitatud käesoleva aruande ptk 2.

9.5.2.2 Natura alade lühikirjeldus

Rahvusvahelise tähtsusega Natura 2000 võrgustiku loodualasid ulatub Lääneranna valda 27 ja linnualasid 6 (Joonis 10).

Linnu- või loodusalasid, mis jäävad väljapoole valla territooriumi, kuid vajaksid oma asukohast või muudest põhjustest tulenevalt sellegipoolest hindamisse kaasamist, Natura eelhindamisel ei tuvastatud.

Joonis 10. Natura 2000 võrgustiku linnu- ja loodusalade paiknemine Lääneranna vallas ja sellega piirnevatel aladel

Loodusalasid on Lääneranna valla territooriumil 27, neist 20 tervikuna ja 7 osaliselt. Ülevaade loodusaladest ja nende kaitse-eesmärkidest on esitatud alljärgnevas tabelis (Tabel 6).

Tabel 6. Lääneranna vallas paiknevad või sellega piirnevad Natura 2000 võrgustiku loodusala

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Rahvus-vaheline kood	Kogu-pindala, ha	Pindalast vallas, %	Kaitse-eesmärk
Oidrema loodusala	RAH0000302	EE0040339	35,3	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), vanad laialehised metsad (*9020) ja puiskarjamaad (9070).
Ura loodusala	RAH0000303	EE0040355	311,2	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), liigirikkad madalood (7230), vanad laialehised metsad (*9020), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).
Vaiste loodusala	RAH0000311	EE0040366	160,8	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (*7110), siirde- ja õõtsikood (7140), lubjarikkad madalood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalood (7230), vanad loodusemetsad (*9010), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).
Varbla loodusala	RAH0000322	EE0040352	280,4	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on püsitaimestuga kivirannad (1220), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).
Raespa loodusala	RAH0000300	EE0040349	245	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), lood (alvarid - *6280), puisniidud (*6530), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>) ja harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>).
Sõmeri loodusala	RAH0000299	EE0040356	362,5	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on rannikulõukad (*1150), rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), lood (alvarid - *6280), lamminiidud (6450) ja liigirikkad madalood (7230); II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on emaputk (<i>Angelica palustris</i>).

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Rahvus-vaheline kood	Kogu-pindala, ha	Pindalast vallas, %	Kaitse-eesmärk
Tuhu loodusala	RAH0000604	EE0040214	4048,29	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), kuivad nõmmed (4030), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskulembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodumetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0); II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>).
Poanse loodusala	RAH0000475	EE0040206	312,4	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskulembesed kõrgrohustud (6430), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230) ja puiskarjamaad (9070); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on teelehe-mosaiikliblikas (<i>Euphydryas aurinia</i>), suur-mosaiikliblikas (<i>Hypodryas maturna</i>) ja vasakkeermene pisitigu (<i>Vertigo angustior</i>).
Paadrema loodusala	RAH0000317	EE0040341	1364,4	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on niiskulembesed kõrgrohustud (6430), puisniidud (*6530), liigirikkad madalsood (7230), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080).
Mihkli loodusala	RAH0000293	EE0040307	88,9	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270) ja vanad laialehised metsad (*9020); II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on roheline kaksikhammas (<i>Dicranum viride</i>).
Haapsi loodusala	RAH0000559	EE0040329	60,3	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vanad loodumetsad (*9010) ja vanad laialehised metsad (*9020); II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on laiujur (<i>Dytiscus latissimus</i>).

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Rahvus-vaheline kood	Kogu-pindala, ha	Pindalast vallas, %	Kaitse-eesmärk
Naissoo loodusala	RAH0000291	EE0040332	116,3	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), lood (alvarid - *6280), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050) ja puiskarjamaad (9070); II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on roheline kaksikhammas (<i>Dicranum viride</i>).
Lihula loodusala	RAH0000558	EE0040213	6753,8	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), lubjarikkad madalsood lääne-mõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0).
Karinõmme loodusala	RAH0000313	EE0040311	388,7 ha	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).
Karuse-Linnuse loodusala	RAH0000477	EE0040207	413,3	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad - *9180) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on emaputk (<i>Angelica palustris</i>) ja roheline kaksikhammas (<i>Dicranum viride</i>).
Lauaru loodusala	RAH0000691	EE0040315	87,8	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on puisniidud (*6530), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020) ning rohunditerikkad kuusikud (9050).

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Rahvus-vaheline kood	Kogu-pindala, ha	Pindalast vallas, %	Kaitse-eesmärk
Kuke-Kiili loodusala	RAH0000476	EE0040205	888,8	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), lood (alvarid – *6280), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalood (7230), vanad laialehised metsad (*9020), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on teelehe-mosaikliblikas (<i>Euphydryas aurinia</i>) ja vasakkeermene pisitigu (<i>Vertigo angustior</i>).
Madissaare loodusala	RAH0000320	EE0040327	101,4	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on vanad loodusmetsad (*9010) ja vanad laialehised metsad (*9020).
Kurese loodusala	RAH0000556	EE0040353	524,6	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), lood (alvarid - *6280), liigirikkad madalood (7230), rohunditerikkad kuusikud (9050) ja puiskarjamaad (9070).
Kolga loodusala	RAH0000314	EE0040318	275,8	100%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on metsastunud luited (2180), jõed ja ojad (3260), vanad loodusmetsad (*9010), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning laialehised lammimetsad (91F0); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>) ja jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>).
Nedrema loodusala	RAH0000315	EE0040334	2441,8	99%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalood (7230), vanad laialehised metsad (*9020) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080); II lisas nimetatud liik, mille isendite elupaika kaitstakse, on luha-pisitigu (<i>Vertigo geyeri</i>).
Lavassaare loodusala	RAH0000553	EE0040324	11132,3	84%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), vanad laialehised metsad (*9020) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).

Ala nimi	Keskkonna- registri kood	Rahvus- vaheline kood	Kogu- pindala, ha	Pindalast vallas, %	Kaitse-eesmärk
Avaste loodusala	RAH0000279	EE0020338	8494,6	46%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).
Käntu- Kastja loodusala	RAH0000529	EE0040209	3142,2	27%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on jõed ja ojad (3260), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), niiskulembesed kõrgrohostud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), vanad loodusmetsad (*9010), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on saarmas (<i>Lutra lutra</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>) ja paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>).
Tõhela- Ermistu loodusala	RAH0000552	EE0040361	3149,8	16%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on metsastunud lited (2180), vähe- kuni kesktoitelised kalgiveelised järved (3140), huumustoitelised järved ja järvikud (3160), rabad (*7110), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), okasmetsad oosidel ja moreenikuhjatistel (sürjametsad - 9060), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on harilik vingerjas (<i>Misgurnus fossilis</i>) ja nõtkke näkirohi (<i>Najas flexilis</i>).
Nätsi-Võlla loodusala	RAH0000593	EE0040336	11558,8	7%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on huumustoitelised järved ja järvikud (3160), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), sinihelmikakooslused (6410), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), rikutud, kuid taastumisvõimelised rabad (7120), siirde- ja õõtsiksood (7140), nokkheinakooslused (7150), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Rahvus-vaheline kood	Kogu-pindala, ha	Pindalast vallas, %	Kaitse-eesmärk
Väinamere loodusala	RAH0000605	EE0040002	253958,9	6%	I lisas nimetatud kaitstavad elupaigatüübid on veealused liivamadalad (1110), jõgede lehtersuudmed (1130), liivased ja mudased pagurannad (1140), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), soolakulised muda- ja liivarannad (1310), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), püsitaimestuga liivarannad (1640), jõed ja ojad (3260), kuivad nõmmed (4030), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (*olulised orhideede kasvualad - 6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), lood (alvarid - *6280), sinihelmikakooslused (6410), niiskuslembesed kõrgrohustud (6430), lamminiidud (6450), aas-rebasesaba ja ürt-punanupuga niidud (6510), puisniidud (*6530), rabad (*7110), allikad ja allikasood (7160), lubjarikkad madalood lääne-mõõkrohuga (*7210), nõrglubja-allikad (*7220), liigirikkad madalood (7230), lubjakivipaljandid (8210), vanad loodusmetsad (*9010), vanad laialehised metsad (*9020), rohunditerikkad kuusikud (9050), puiskarjamaad (9070), soostuvad ja soo-lehtmetsad (*9080), rusukallete ja jäärakute metsad (pangametsad - *9180), siirdesoo- ja rabametsad (*91D0) ning lammi-lodumetsad (*91E0); II lisas nimetatud liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on hallhüljes (<i>Halichoerus grypus</i>), saarmas (<i>Lutra lutra</i>), tiigilendlane (<i>Myotis dasycneme</i>), viigerhüljes (<i>Phoca hispida bottnica</i>), harilik hink (<i>Cobitis taenia</i>), harilik võldas (<i>Cottus gobio</i>), jõesilm (<i>Lampetra fluviatilis</i>), harilik vingerjas (<i>Misgurnus fossilis</i>), emaputk (<i>Angelica palustris</i>), kaunis kuldking (<i>Cypripedium calceolus</i>), nõmmnelk (<i>Dianthus arenarius subsp. arenarius</i>), roheline kaksikhammas (<i>Dicranum viride</i>), kõnt-tanukas (<i>Encalypta mutica</i>), soohiilakas (<i>Liparis loeselii</i>), madal unilook (<i>Sisymbrium supinum</i>), püst-linalehik (<i>Thesium ebracteatum</i>), jäik keerdsammal (<i>Tortella rigens</i>), teelehe-mosaikliblikas (<i>Euphydryas aurinia</i>), suur-mosaikliblikas (<i>Hypodryas maturna</i>), paksukojaline jõekarp (<i>Unio crassus</i>), vasakkeermene pisitigu (<i>Vertigo angustior</i>), väike pisitigu (<i>Vertigo genesii</i>) ja luha-pisitigu (<i>Vertigo geyeri</i>).

Kõik Lääneranna valda jäävad linnualad, ulatuvad valda vaid osaliselt. Ülevaade linnualadest ja nende kaitse-eesmärkidest on esitatud alljärgnevas tabelis (Tabel 7).

Tabel 7. Lääneranna vallas paiknevad või sellega piirnevad Natura 2000 võrgustiku linnualad

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Rahvus-vaheline kood	Kogu-pindala, ha	Pindalast vallas, %	Kaitse-eesmärgid
Lavassaare linnuala	RAH0000084	EE0040325	11443,5	84%	Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), niidurisla e niidurüdi e rüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>), soo-loorkull (<i>Circus pygargus</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), rabapüü (<i>Lagopus lagopus</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>), hallõgija (<i>Lanius excubitor</i>), väikekajakas (<i>Larus minutus</i>), naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), väikekoovitaja (<i>Numenius phaeopus</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), sarvikipütt (<i>Podiceps auritus</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), metsis (<i>Tetrao urogallus</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>).
Tuhu-Kesu linnuala	RAH0000130	EE0040208	19296,6	76%	Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), niidurisla e rüdi e niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>), soo-loorkull (<i>Circus pygargus</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), rabapüü (<i>Lagopus lagopus</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>), hallõgija (<i>Lanius excubitor</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), suurkoovitaja (<i>Numenius arquata</i>), väikekoovitaja (<i>Numenius phaeopus</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), vööt-põõsalind (<i>Sylvia nisoria</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>).
Käntu-Kastja linnuala	RAH0000099	EE0040209	3142,2	27%	Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on suur-konnakotkas (<i>Aquila clanga</i>) ja rohunepp (<i>Gallinago media</i>).

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Rahvus-vaheline kood	Kogu-pindala, ha	Pindalast vallas, %	Kaitse-eesmärgid
Väinamere linnuala	RAH0000133	EE0040001	273217	5%	Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on soopart e pahlsaba-part (<i>Anas acuta</i>), luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rägapart (<i>Anas querquedula</i>), rääkspart (<i>Anas strepera</i>), suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), väike-laukhani (<i>Anser erythropus</i>), rabahani (<i>Anser fabalis</i>), hallhaigur (<i>Ardea cinerea</i>), kivrullija (<i>Arenaria interpres</i>), sooräts (<i>Asio flammeus</i>), punapea-vart (<i>Aythya ferina</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), merivart (<i>Aythya marila</i>), hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>), mustlagle (<i>Branta bernicla</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), kassikakk (<i>Bubo bubo</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), niidurisla e rüdi e niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>), suurrüdi e rüdi e suurrisla (<i>Calidris canutus</i>), väiketüll (<i>Charadrius dubius</i>), liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>), mustviires (<i>Chlidonias niger</i>), valge-toonekurg (<i>Ciconia ciconia</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), välja-loorkull (<i>Circus cyaneus</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>), rukkirääk (<i>Crex crex</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), kühmnook-luik (<i>Cygnus olor</i>), valgeselg-kirjurähn (<i>Dendrocopos leucotos</i>), põldtsiitsitaja (<i>Emberiza hortulana</i>), lauk (<i>Fulica atra</i>), rohunepp (<i>Gallinago media</i>), värbkakk (<i>Glaucidium passerinum</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>), tõmmukajakas (<i>Larus fuscus</i>), naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>), plütt (<i>Limicola falcinellus</i>), vöötsaba-vigle (<i>Limosa lapponica</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>), väikekoskel (<i>Mergus albellus</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), suurkoovitaja (<i>Numenius arquata</i>), kormoran e karbas (<i>Phalacrocorax carbo</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), hallpea-rähn e hallrähn (<i>Picus canus</i>), plüü (<i>Pluvialis squatarola</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), väikehuik (<i>Porzana parva</i>), täpikhuik (<i>Porzana porzana</i>), naaskelnokk (<i>Recurvirostra avosetta</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>), räusktiir e räusk (<i>Sterna caspia</i>), jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>), tutt-tiir (<i>Sterna sandvicensis</i>), vööt-põösalind (<i>Sylvia nisoria</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), tumetilder (<i>Tringa erythropus</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), heletilder (<i>Tringa nebularia</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>).

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Rahvus-vaheline kood	Kogu-pindala, ha	Pindalast vallas, %	Kaitse-eesmärgid
Nätsi-Võlla linnuala	RAH0000117	EE0040337	16388,8	18%	Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), kaljukotkas (<i>Aquila chrysaetos</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), hüüp (<i>Botaurus stellaris</i>), kassikakk (<i>Bubo bubo</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), niidurisla e niidurüdi e rüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>), soo-loorkull (<i>Circus pygargus</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), väikepistrik (<i>Falco columbarius</i>), lauk (<i>Fulica atra</i>), sookurg (<i>Grus grus</i>), merikotkas (<i>Haliaeetus albicilla</i>), rabapüü (<i>Lagopus lagopus</i>), punaselg-õgija (<i>Lanius collurio</i>), hallõgija (<i>Lanius excubitor</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), sinirind (<i>Luscinia svecica</i>), väikekoovitaja (<i>Numenius phaeopus</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), roherähn e meltsas (<i>Picus viridis</i>), rüüt (<i>Pluvialis apricaria</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), teder (<i>Tetrao tetrix</i>), mudatilder (<i>Tringa glareola</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>).
Pärnu lahe linnuala	RAH0000131	EE0040346	110409,4	1%	Liigid, mille isendite elupaiku kaitstakse, on rästas-roolind (<i>Acrocephalus arundinaceus</i>), soopart e pahlsaba-part (<i>Anas acuta</i>), luitsnökk-part (<i>Anas clypeata</i>), piilpart (<i>Anas crecca</i>), viupart (<i>Anas penelope</i>), sinikael-part (<i>Anas platyrhynchos</i>), rägapart (<i>Anas querquedula</i>), rääkspart (<i>as strepera</i>), suur-laukhani (<i>Anser albifrons</i>), hallhani e roohani (<i>Anser anser</i>), rabahani (<i>Anser fabalis</i>), kivirullija (<i>Arenaria interpres</i>), sooräts (<i>Asio flammeus</i>), tuttvart (<i>Aythya fuligula</i>), merivart (<i>Aythya marila</i>), valgepõsk-lagle (<i>Branta leucopsis</i>), sõtkas (<i>Bucephala clangula</i>), niidurisla e rüdi niidurüdi (<i>Calidris alpina schinzii</i>), liivatüll (<i>Charadrius hiaticula</i>), roo-loorkull (<i>Circus aeruginosus</i>), aul (<i>Clangula hyemalis</i>), väikeluik (<i>Cygnus columbianus bewickii</i>), laululuik (<i>Cygnus cygnus</i>), kümnokk-luik (<i>Cygnus olor</i>), kalakajakas (<i>Larus canus</i>), tõmmukajakas (<i>Larus fuscus</i>), naerukajakas (<i>Larus ridibundus</i>), mustsaba-vigle (<i>Limosa limosa</i>), tõmmuvaeras (<i>Melanitta fusca</i>), mustvaeras (<i>Melanitta nigra</i>), jääkoskel (<i>Mergus merganser</i>), rohukoskel (<i>Mergus serrator</i>), kormoran e karbas (<i>Phalacrocorax carbo</i>), tutkas (<i>Philomachus pugnax</i>), tuttpütt (<i>Podiceps cristatus</i>), hahk (<i>Somateria mollissima</i>), väiketiir (<i>Sterna albifrons</i>), jõgitiir (<i>Sterna hirundo</i>), randtiir (<i>Sterna paradisaea</i>), tutt-tiir (<i>Sterna sandvicensis</i>), tumetilder (<i>Tringa erythropus</i>), punajalg-tilder (<i>Tringa totanus</i>) ja kiivitaja (<i>Vanellus vanellus</i>).

9.5.2.3 Kavandatava tegevuse seotus kaitsekorraldusega

Lääneranna valla üldplaneering ei ole Natura alade kaitsekorraldusega otseselt seotud ega selleks vajalik. Üldplaneeringuga ei tehta otseselt ettepanekut kaitsealade kaitsereežiimi algatamiseks, muutmiseks ega lõpetamiseks. Samuti ei nähta üldplaneeringuga ette kaitsekorralduslikke tegevusi.

9.5.2.4 Planeeringulahenduse prognoositavad mõjud

Ebasoodsa mõju ilmumise tõenäosuse selgitamisel on arvesse võetud üldplaneeringu lahenduse alusel määratud maakasutust ning sellest maakasutusest tulenevaid võimalikke aspekte nagu maa hõivamine uute arendusalade või infrastruktuuridega, heitmeid (nt müra, välisõhusaaste või heide vette tootmisaladelt, tiheasustusaladelt, teedelt) jm.

Hinnatud on, kas nende tagajärgedega võib eraldiseisvalt või koosmõjus kaasneda liikide häirimine, elupaikade pindala vähenemine või seisundi halvenemine, elupaikade killustumine või muu oluline ebasoodne mõju Natura 2000 aladele.

Natura 2000 aladele avalduva tõenäolise mõju kirjeldus on loodus- ja linnualade kaupa esitatud alljärgnevas tabelis (Tabel 8).

Tabel 8. Üldplaneeringu lahenduse mõju prognoos Natura 2000 võrgustiku loodus- ja linnualadele

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Oidrema loodusala	RAH0000302	Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu kohaselt jätkub senine maakasutus. Loodusala kaitse-eesmärgiks olev puiskarjamaa elupaigatüüp (9070) on üldplaneeringuga osaliselt määratud väärtuslikuks põllumajandusmaaks. Väärtusliku põllumajandusmaa mõiste juures on selgitatud, et selle all mõistetakse ka looduslikke rohumaid ja püsirohumaid. Väärtusliku põllumajandusmaa tingimused, mis piiravad maakasutuse sihtotstarbe muutmist ja ehitustegevust, on kooskõlas elupaiga kaitsega (toetavad seda). Tingimuste seadmisel on muuhulgas lähtutud põhimõttest, et „ <i>põllumajandusmaade kaitsetingimused ei takistaks pool-looduslike rohumaaade traditsioonilist hooldust ehk heina niitmist ja kogumist ning loomade karjatamist.</i> “ Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Ura loodusala	RAH0000303	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Vaiste loodusala	RAH0000311	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse, mis jätkub ulatuslikult väljaspool loodusala piire. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Varbla loodusala	RAH0000322	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Raespa loodusala	RAH0000300	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Sõmeri loodusala	RAH0000299	Loodusala maismaaterritoorium on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Tuhu loodusala	RAH0000604	Loodusala on arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.

Ala nimi	Keskkonna- registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Poanse loodusala	RAH0000475	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitseliku väärtusega aladega. Loodusala ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Loodusala ümbritsevad alad, mis ei jää rohevõrgustiku koosseisu, on suuresti määratud väärtuslikeks põllumajandusmaadeks, mis seab piirangud nende alade maakasutuse muutmisele ja alade hoonestamisele. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Paadrema loodusala	RAH0000317	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse, mis jätkub ulatuslikult väljaspool loodusala piire. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitseliku väärtusega aladega. Loodusala ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Mihkli loodusala	RAH0000293	Loodusala on valdavalt arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitseliku väärtusega aladega. Loodusala ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Loodusala kõrval paiknev olemasolev hoonestatud ja kasutuses tootmismaa on määratud äriks ja väiketootmiseks ehk olulise keskkonnamõjuta tootmiseks mõeldud alaks. Üldplaneeringu lahendusega ei ole seega ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Haapsi loodusala	RAH0000559	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse, mis jätkub ulatuslikult väljaspool loodusala piire. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitseliku väärtusega aladega. Loodusala ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Naissoo loodusala	RAH0000291	Loodusala on valdavalt arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Loodusala ümbritsevad alad, mis ei jää rohevõrgustiku koosseisu, on suuresti määratud väärtuslikeks põllumajandusmaadeks, mis seab piirangud nende alade maakasutuse muutmisele ja alade hoonestamisele. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Lihula loodusala	RAH0000558	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Lihula linna serva reserveeritud äri- ja väiketootmiseks ette nähtud alad jäävad looduslast enam kui 1,5 km kaugusele. Potentsiaalsed uued tootmismaad on ette nähtud olulise keskkonnamõjuta tegevustele ning nende alade juhtotstarbe kohasel kasutuselevõtul ei ole seetõttu ette näha võimaliku mõju ulatumist loodusale. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Karinõmme loodusala	RAH0000313	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse ja koridori. Ühtlasi seob rohevõrgustiku tugiala loodusala lahustükid omavahel, toetades seega loodusala terviklikkust ja sidusust. Lisaks toetab valla rohevõrgustik loodusala sidusust teiste looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Karuse-Linnuse loodusala	RAH0000477	Loodusala lahustükid on suuremas osas arvatud rohevõrgustiku tugialasse, mis jätkub ulatuslikult väljaspool loodusala piire. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusalale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Loodusalaga piirnevalt on üldplaneeringus märgitud mäetööstuse maa-ala juhtotstarbeid. Tegemist on kehtiva kaevandamisloaga karjääridega ehk vastav maakasutus ei tulene üldplaneeringust. Loodusala läbiva Risti-Virtsu-Kuivastu-Kuressaare põhimaantee äärde on üldplaneeringuga ette nähtud kergliiklustee rajamine. Üldplaneeringuga ei täpsustata kergliiklustee lahendust ega täpset asukohta. Tee asukoht täpsustatakse detailplaneeringu või projektiga, sh see, kummal pool teed kergliiklustee paikneb ning kui laiana see rajatakse. Seetõttu ei ole võimalik üldplaneeringu etapis läbi viia detailset mõjude analüüsi. Vastavas lõigus piirnevad maanteekoridoriga EELISE andmetel järgmised inventeeritud elupaigad: vanad loodumetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), puiskarjamaad (9070). Lisaks jäävad piirkonda II kaitsekategooria liigi roheline kaksikhammas kasvukohad. Arvestades nimetatud elupaikade ja kasvukohtade lähedust maanteele, ei ole võimalik olemasoleva teabe pealt välistada ebasoodsa mõju teket (läbi elupaiga pindala vähenemise, raadamise, maantee äärsete kraavide nihutamise vm) neile kaitse-eesmärkidele. Põhimaantee on juba olemasolevas olukorras maastikku killustav objekt ning selle kergliiklusteega laiendamisest ei ole ette näha täiendavat ebasoodsat mõju loodusala terviklikkusele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu terviklahendusest ja arengusuundadest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud. Välistada ei saa ebasoodsat mõju võimalikust perspektiivsest kergliiklusteest järgmistele loodusala kaitse-eesmärkidele: vanad loodumetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), puiskarjamaad (9070), roheline kaksikhammas.
Lauaru loodusala	RAH0000691	Loodusala lahustükid on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse, mis jätkub ulatuslikult väljaspool loodusala piire. Ühtlasi seob rohevõrgustiku tugiala loodusala lahustükid omavahel, toetades seega loodusala terviklikkust ja sidusust. Lisaks toetab valla rohevõrgustik loodusala sidusust teiste looduskaitse väärtusega aladega. Loodusalale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Kuke-Kiili loodusala	RAH0000476	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Madissaare loodusala	RAH0000320	Loodusala on valdavalt arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Loodusala lähipiirkonnas paiknev olemasolev hoonestatud ja kasutuses tootmiskohas on määratud äriks ja väiketootmiseks ehk olulise keskkonnamõjuta tootmiseks mõeldud alaks. Üldplaneeringu lahendusega ei ole seega ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Kurese loodusala	RAH0000556	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Lisaks on loodusala Soontagana väärtuslikus maastikus. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Loodusala ümbritsevad alad, mis ei jää rohevõrgustiku koosseisu, on suuresti määratud väärtuslikeks põllumajandusmaadeks, mis seab piirangud nende alade maakasutuse muutmisele ja alade hoonestamisele. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Kolga loodusala	RAH0000314	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Lisaks on loodusala Kolga litemänniku väärtuslikus maastikus, mis tõstab esile ala kaitse-eesmärkide maastikulist lisaväärtust. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusala ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Nedrema loodusala	RAH0000315	Loodusala on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Lisaks on loodusala Soontagana väärtuslikus maastikus. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusala ümbritsevad alad, mis ei jää rohevõrgustiku koosseisu, on suuresti määratud väärtuslikeks põllumajandusmaadeks, mis seab piirangud nende alade maakasutuse muutmisele ja alade hoonestamisele. Loodusala ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Loodusala läbiva olemasoleva Pärnu-Jaagupi-Kalli maantee äärde on üldplaneeringus ette nähtud perspektiivne kergliiklustee. Üldplaneeringuga ei täpsustata kergliiklustee lahendust ega täpset asukohta. Tee asukoht täpsustatakse detailplaneeringu või projektiga, sh kummal pool avalikku teed kergliiklustee paikneb ja milline on selle laius. Arvestama peab, et mõlemal pool maanteed paiknevad loodusala kaitse-eesmärgiks olevad puisniidud (6530*), mistõttu kergliiklustee rajamine võib kaasa tuua elupaigatüübi pindala vähenemise väheses ulatuses. Teiste elupaigatüüpidega ega kaitse-eesmärgiks oleva loomaliigi EELISesse kantud elupaikadega jalg- ja jalgrattatee eeldatav asukoht ei kattu. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu terviklahendusest ja arengusuundadest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud. Välistada ei saa ebasoodsat mõju võimalikust perspektiivsest kergliiklusteest loodusala kaitse-eesmärgiks seatud puisniitudele (6530*).
Lavassaare loodusala	RAH0000553	Loodusala Lääneranna valla piiridesse jääv osa on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusala ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Avaste loodusala	RAH0000279	Loodusala Lääneranna valla piiridesse jääva osa lahustükid on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse, mis seob loodusala lahustükid omavahel, toetades seega loodusala terviklikkust ja sidusust. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Käntu-Kastja loodusala	RAH0000529	Loodusala Lääneranna valla piiridesse jääv osa on valdavalt arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Tõhela-Ermistu loodusala	RAH0000552	Loodusala Lääneranna valla piiridesse jääv osa on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse, mis jätkub ulatuslikult väljaspool loodusala piire. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Nätsi-Võlla loodusala	RAH0000593	Loodusala Lääneranna valla piiridesse jääv osa on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse ja koridori. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ebasoodsaid mõjusid loodusala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Väinamere loodusala	RAH0000605	Väinamere loodusala hõlmab peamiselt mereala, kuid ulatuslikult ka Lääneranna valla rannikuala. Loodusala Lääneranna valla piiridesse jääv osa on valdavalt arvatud piki rannikut kulgevasse rohevõrgustikku. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering loodusala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Loodusala ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Loodusala ulatuvatele või sellega piirnevatele aladele määratud juhtotstarbed on seotud olemasoleva maakasutusega (puhkealad, üldkasutatavad alad, sadamad). Uusi elamu- ja tootmismaid on reserveeritud loodusala piirnevasse Virtsu alevikku. Tegu on olemasoleva tiheasustusalaga, mille iseloom üldplaneeringu ellu viimisel eeldatavalt oluliselt ei muutu ning mille tihendamisel/laiendamisel peab lähtuma mõjust ümbritsevale keskkonnale, s.h elukeskkonnale. Risti-Virtsu-Kuivastu–Kuressaare põhimaantee äärde on üldplaneeringuga ette nähtud kergliiklustee rajamine, kahes lõigus piirneb maanteekoridor Väinamere loodusala. Tähelepanu vajab maantee suhteliselt kitsas koridor Mõniste lahe ja Mõisalahe vahel. Juhul, kui kergliiklustee mahutatakse antud asukohas olemasolevale teetammile, ei ole eeldatavalt ette näha olulist ebasoodsat mõju elupaikadele ja liikidele. Juhul kui kergliiklustee rajamine eeldab teetammi laiendamist, ei saa ebasoodsat mõju olemasolevate teadmiste põhjal välistada. Võimalikud mõjutatud elupaigatüübid on rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270). Kaitse-eesmärgiks seatud liikidele olulist ebasoodsat mõju ette ei ole näha. Teine lõik, kus maanteekoridor piirneb loodusala, on valla idapiiril. Lääneranna vallavalitsuse selgitusel rajatakse kergliiklustee antud lõigus üldplaneeringu joonisel ette nähtud asukohta, s.t. maanteest lõuna poole ehk loodusala teisele poole, mille puhul ei ole ette näha olulist ebasoodsat mõju elupaikadele ja liikidele. Lisaks on perspektiivne kergliiklustee ette nähtud Lihula ja Penijõe mõisa (Matsalu rahvuspargi külastuskeskuse) vahele Lihula-Kloostri-Kirbla tee äärde. Juhul, kui kergliiklustee rajatakse maanteest ida poole ehk loodusala teisele poole, ei ole ette näha olulist ebasoodsat mõju elupaikadele ja liikidele. Juhul kui kergliiklustee rajatakse loodusala, ei saa mõjusid olemasolevate teadmiste põhjal välistada elupaigatüüpidele kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210) ja puisniidud (*6530). Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu terviklahendusest ja arengusuundadest loodusala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud. Olemasolevate teadmiste põhjal ei saa välistada ebasoodsat mõju võimalikest perspektiivsetest kergliiklusteedest järgmistele loodusala kaitse-eesmärgiks seatud elupaigatüüpidele: rannaniidud (*1630), kadastikud (5130), kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210), liigirikkad niidud lubjavaesel mullal (*6270), puisniidud (*6530).

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Väinamere linnuala	RAH0000133	Väinamere linnuala hõlmab peamiselt mereala, kuid ulatuslikult ka Lääneranna valla rannikuala. Linnuala Lääneranna valla piiridesse jääv osa on valdavalt arvatud piki rannikut kulgevasse rohevõrgustikku. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering ala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Linnualale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Linnualale ulatuvatele või sellega piirnevatele aladele määratud juhtotstarbed on seotud olemasoleva maakasutusega (puhkealad, üldkasutatavad alad, sadamad). Uusi elamu- ja tootmismaid on reserveeritud linnualaga piirnevasse Virtsu alevikku. Tegu on olemasoleva tiheasustusalaga, mille iseloom üldplaneeringu ellu viimisel eeldatavalt oluliselt ei muutu ning mille tihendamisel/laiendamisel peab lähtuma mõjust ümbritsevale keskkonnale, s.h elukeskkonnale. Kahes lõigus piirneb Väinamere linnuala Risti-Virtsu-Kuivastu–Kuressaare põhimaantee koridoriga, mille äärde on üldplaneeringuga ette nähtud kergliiklustee rajamine. Üldplaneeringuga ei täpsustata kergliiklustee lahendust ega täpset asukohta. Tee asukoht täpsustatakse detailplaneeringu või projektiga, sh kummal pool avalikku teed kergliiklustee paikneb. Samas ei jää EELISE andmetel kavandatava tegevuse asukoha ehk maanteekoridori ja sellega vahetult piirnevatele aladele linnuala kaitse-eesmärgiks seatud liikide elupaiku, mida kavandatav tegevus võiks otseselt (läbi elupaiga kao, häiringute vms) mõjutada. Arvestades kavandatav tegevuse iseloomu ja tõenäolist väikest mastaapi, ei ole ette näha ka olulisi kaudseid ebasoodsaid mõjusid linnuala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest linnuala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Lavassaare linnuala	RAH0000084	Linnuala hõlmab peamiselt rabamassiive ning selle Lääneranna valla piiridesse jääv osa on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering linnuala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Linnualale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ka olulisi kaudseid ebasoodsaid mõjusid linnuala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest linnuala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Tuhu-Kesu linnuala	RAH0000130	Linnuala Lääneranna valla territooriumile ulatuvad lahustükid on arvatud rohevõrgustiku tugialadesse. Ühtlasi seob rohevõrgustik linnuala lahustükid läbi tugialade ja nendevaheliste koridoride omavahel, toetades seega linnuala terviklikkust ja sidusust. Lisaks toetab valla rohevõrgustik linnuala sidusust teiste looduskaitsealade väärtusega aladega. Linnualale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringuga lahendusega ei ole ette näha ka olulisi kaudseid ebasoodsaid mõjusid linnuala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest linnuala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Nätsi-Võlla linnuala	RAH0000117	Linnuala Lääneranna valla territooriumile ulatuvad lahustükid on tervikuna arvatud rohevõrgustikku. Ühtlasi seob rohevõrgustik linnuala lahustükid (s.h vallast väljapoole jäävad, kuid vallaga piirnevad lahustükid) läbi tugialade ja nendevaheliste koridoride omavahel, toetades seega linnuala terviklikkust ja sidusust. Lisaks toetab valla rohevõrgustik linnuala sidusust teiste looduskaitsealade väärtusega aladega. Linnuala ümbritsevad alad, mis ei jää rohevõrgustiku koosseisu, on suuresti määratud väärtuslikeks põllumajandusmaadeks, mis seab piirangud nende alade maakasutuse muutmisele ja alade hoonestamisele. Linnualale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Linnuala läbiva olemasoleva Pärnu-Jaagupi-Kalli maantee äärde on üldplaneeringus ette nähtud perspektiivne kergliiklustee. Üldplaneeringuga ei täpsustata kergliiklustee lahendust ega täpset asukohta. Tee asukoht täpsustatakse detailplaneeringu või projektiga, sh kummal pool avalikku teed kergliiklustee paikneb. Samas ei jää EELISE andmetel kavandatava tegevuse asukoha ehk maanteekoridori ja sellega piirnevatele aladele linnuala kaitse-eesmärgiks seatud liikide elupaiku, mida kavandatav tegevus võiks otseselt (läbi elupaiga kao, häiringute vms) mõjutada. Arvestades kavandatav tegevuse iseloomu ja tõenäolist väikest mastaapi, ei ole ette näha ka olulisi kaudseid ebasoodsaid mõjusid linnuala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest linnuala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.

Ala nimi	Keskkonna-registri kood	Tõenäoliste mõjude hinnang	Järeldus
Pärnu lahe linnuala	RAH0000131	Pärnu lahe linnuala hõlmab peamiselt mereala ning Lääneranna valla rannikule ulatub väike osa kogu linnualast. Linnuala Lääneranna valla piiridesse jääv osa on tervikuna arvatud rohevõrgustikku. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering linnuala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Linnualale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ka olulisi kaudseid ebasoodsaid mõjusid linnuala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest linnuala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.
Käntu-Kastja linnuala	RAH0000099	Linnuala Lääneranna valla piiridesse jääv osa on tervikuna arvatud rohevõrgustiku tugialasse. Läbi valla rohevõrgustiku (s.h rohekoridoride) toetab üldplaneering linnuala sidusust teiste kõrge looduskaitse väärtusega aladega. Linnualale ega selle lähiümbrusesse ei ole üldplaneeringuga kavandatud uusi arendusalasid, taristuobjekte ega muid olulisi maakasutuse muutusi. Üldplaneeringu lahendusega ei ole ette näha ka olulisi kaudseid ebasoodsaid mõjusid linnuala kaitse-eesmärkidele. Teadaolevad kumulatiivsed mõjud muude kavade või projektidega puuduvad.	Oluline ebasoodne mõju üldplaneeringu lahendusest linnuala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on välistatud.

9.5.3 Natura asjakohane hindamine (üldplaneeringu tasandil)

9.5.3.1 Nedrema loodusala

Mõjutatud kaitse-eesmärgid

Nedrema looduslal ei saa eelhindamise põhjal ebasoodsat mõju välistada ühele ala kaitse-eesmärgile – puisniitudele. Kavandatava tegevuse (perspektiivse kergliiklustee rajamise) asukohta Pärnu-Jaagupi-Kalli maanteekoridoris ulatub EELISE andmetel neli puisniitude elupaigatüüpi (6530*) kuuluvat inventeeritud elupaika: esinduslikkusega A, suurusega ca 92, 5 ha; esinduslikkusega B, suurusega ca 2,3 ha; esinduslikkusega B, suurusega ca 0,4 ha; esinduslikkusega C, suurusega ca 8,2 ha.

Nedrema looduskaitseala kaitsekorralduskavas 2016-2025 on märgitud, et Natura 2000 andmebaasis on loodusala eesmärgiks seatud 240 hektarit puisniitu, kuid elupaigatüübi inventeeritud kogupindala kaitsealal on tegelikult 155,4 ha. Viimati nimetatud ulatus on ühtlasi seatud kaitsekorralduskavas elupaigatüübi kaitse-eesmärgiks.

Tõenäoliste mõjude hinnang

Võimalik ebasoodne mõju kaitse-eesmärgile tuleneb loodusala läbiva olemasoleva Pärnu-Jaagupi-Kalli maantee äärde planeeritud perspektiivsest kergliiklusteest (jalg- ja jalgrattateest). Üldplaneeringuga ei täpsustata kergliiklustee lahendust ega täpset asukohta. Tee asukoht täpsustatakse detailplaneeringu või projektiga, sh see kummal pool avalikku teed kergliiklustee paikneb. Seetõttu ei ole võimalik üldplaneeringu etapis läbi viia detailset mõjude analüüsi.

Puisniidud (6530*) paiknevad vahetult mõlemal pool maanteed ning kergliiklustee rajamine võib seetõttu kaasa tuua elupaigatüübi pindala vähenemise. Eeldada saab, et kergliiklustee rajatakse olemasoleva teega paralleelselt ning arvestades tee eeldatavalt kasutuskooormust, on võimalik antud lõigus rajada kergliiklustee suhteliselt kitsana, mistõttu elupaiga kadu ei ole tõenäoliselt suur, jäädes alla ühe protsendi elupaigatüübi ulatusest looduslal ning hõlmates elupaiga servaalasid.

Arvestades, et kergliiklustee on kavandatud ühendama konkreetseid asulaid (ning ühtlasi looduslal paiknevat olemasolevat RMK puhkekohta), puudub teele alternatiivne asukoht. Alternatiivsed asukohad tähendaksid samuti loodusala läbimist ning asukoht olemasoleva maantee koridoris kui juba muudetud ja mõjutatud alal on seetõttu soodsam. Alternatiiviks on kergliiklustee rajamisest loobumine antud asukohas.

Tee asukohas on pinnas ja selle niiskusrežiim juba mõjutatud olemasolevast maanteest ning eeldusel, et jalg- ja jalgrattatee rajatakse maanteega piirnevalt, ei ole täiendavaid olulisi muutusi ette näha. Samuti „lõikab“ olemasolevas asukohas maantee loodusala juba läbi ning selle laiendamisest kergliiklusteega ei ole ette näha täiendavat ebasoodsat mõju loodusala terviklikkusele.

Siinkohal toodud üldisi hinnanguid tuleb täpsustada kergliiklustee edasise planeerimise või projekteerimise etapis.

Võimalikud leevendusmeetmed

Võimalikud ebasoodsa mõju vältimise meetmed on:

- Kergliiklustee projekteerimine ja rajamine viisil (paiknemine, laius, tehniline lahendus), mis minimeerib elupaikade pindala vähenemist. Eelistatult kaaluda jalg- ja jalgrattatee rajamist olemasolevate elektriliinide ja RMK puhkekoha parkla poolsesse tee serva (kui täpsem Natura

hindamine ei esita teistsugust järeldust ja suunist või kergliiklustee rajamine vastavasse asukohta ei ole välistatud muudel põhjustel (nt liiklusohutus)).

- Piiritleda ehitustöödeks ja neid toetavateks tegevusteks vältimatult vajalik töötsoon ning vältida materjalide ladustamist ja rasketehnika liikumist väljaspool seda kindlaks määratud töötsooni. Ühtlasi vältida tehnika liikumist väljaspool selleks ette valmistamata teid ja platse pehme pinnasega ajal, et mitte tekitada pikaajalisi kahjustusi kergliiklusteest väljapoole jäävale pinnasele ja taimestikule.

Siinkohal toodud üldisi võimalikke leevendusmeetmeid tuleb täpsustada ja/või täiendada kergliiklustee edasise planeerimise või projekteerimise etapis. Kergliiklustee rajamine on võimalik juhul, kui ebasoodsaid mõjusid Natura ala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on võimalik vältida.

9.5.3.2 Karuse-Linnuse loodusala

Mõjutatud kaitse-eesmärgid

Karuse-Linnuse looduslal ei saa eelhindamise põhjal ebasoodsat mõju välistada järgmistele ala kaitse-eesmärgiks seatud elupaigatüüpidele – vanad loodusmetsad (9010*), vanad laialehised metsad (9020*), puiskarjamaad (9070). Lisaks jäävad piirkonda II kaitsekategooria liigi roheline kaksikhammas kasvukohad.

Kavandatava tegevuse (perspektiivse kergliiklustee rajamise) asukohaga Risti-Virtsu-Kuivastu–Kuressaare põhimaantee koridoris piirnevad EELISE andmetel järgmised inventeeritud elupaigad: 9020*, esinduslikkusega B, suurusega ca 19,9 ha; 9010*, esinduslikkusega C, suurusega ca 11 ha; 9070, esinduslikkusega C, suurusega ca 7,3 ha.

Karuse-Linnuse loodusala kaitsekorralduskavas (2023) on elupaigatüüpide kaitse-eesmärgiks seatud: vanad loodusmetsad – seisundi säilitamine 34,1 ha ja seisundi parendamine 47,9 ha; vanad laialehised metsad – seisundi säilitamine 71,1 ha ja seisundi parendamine 7,4 ha; puiskarjamaad – seisundi parendamine 0,2 ha ja taasloomine 11 ha. Rohelise kaksikhamba kaitse-eesmärkideks on sõnastatud liigile sobilike kasvukohtade pindala vähemalt 13,7 ha ja liigi soodne seisund.

Tõenäoliste mõjude hinnang

Võimalik ebasoodne mõju kaitse-eesmärkidele tuleneb loodusala läbiva olemasoleva põhimaantee äärde planeeritud perspektiivsest kergliiklusteest (jalg- ja jalgrattateest). Üldplaneeringuga ei täpsustata kergliiklustee lahendust ega täpset asukohta. Tee asukoht täpsustakse detailplaneeringu või projektiga, sh see, kummal pool teed kergliiklustee paikneb ning kui laiana see rajatakse. Seetõttu ei ole võimalik üldplaneeringu etapis läbi viia detailset mõjude analüüsi, k.a seda, millised eelpool nimetatud elupaikadest konkreetsemalt mõjutatud oleks. Eeldada saab, et kergliiklustee rajatakse olemasoleva teega paralleelselt ja/või piirnevalt.

Eelpool nimetatud elupaigad ja kasvukohad paiknevad maanteest kümne või vähema meetri kaugusel, mistõttu sõltuvalt lahendusest võib maantee äärde kergliiklustee rajamine kaasa tuua elupaigatüübi pindala vähenemise (s.h vajadusel puude raadamise) ja/või mõjutada elupaiga servaalade veerežiimi (maantee äärsete kraavide n-õ nihutamisel).

Põhimaantee on juba olemasolevas olukorras maastikku killustav objekt ning selle kergliiklusteega laiendamisest ei ole ette näha täiendavat ebasoodsat mõju loodusala terviklikkusele.

Arvestades, et kergliiklustee on kavandatud ühendama konkreetseid asulaid ja kulgeks põhimaantee ääres ka väljaspool loodusala kulgevates lõikudes, puudub teele realistlik alternatiivne asukoht. Alternatiiviks on antud lõigus kergliiklustee rajamisest loobumine.

Siinkohal toodud üldisi hinnanguid tuleb täpsustada kergliiklustee edasise planeerimise või projekteerimise etapis.

Võimalikud leevendusmeetmed

Võimalikud ebasoodsa mõju vältimise meetmed on:

- Kergliiklustee projekteerimine ja rajamine viisil (paiknemine, laius, tehniline lahendus), mis minimeerib või väldib elupaikade pindala vähenemist või nende kvaliteedi halvenemist.
- Piiritleda ehitustöödeks ja neid toetavateks tegevusteks vältimatult vajalik töötsoon ning vältida materjalide ladustamist ja rasketehnika liikumist väljaspool seda kindlaks määratud töötsooni. Ühtlasi vältida tehnika liikumist väljaspool selleks ette valmistamata teid ja platse pehme pinnasega ajal, et mitte tekitada pikaajalisi kahjustusi kergliiklusteest väljapoole jäävale pinnasele ja taimestikule.

Siinkohal toodud üldisi võimalikke leevendusmeetmeid tuleb täpsustada kergliiklustee edasise planeerimise või projekteerimise etapis. Kergliiklustee rajamine on võimalik juhul, kui ebasoodsaid mõjusid Natura ala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on võimalik vältida.

9.5.3.3 Väinamete loodusala

Mõjutatud kaitse-eesmärgid

Väinamere looduslal ei saa eelhindamise põhjal ebasoodsat mõju välistada ala kaitse-eesmärgiks seatud rannaniitudele (elupaigatüüp *1630), mis on EELISE andmetel inventeeritud mõlemal pool Risti-Virtsu-Kuivastu–Kuressaare põhimaantee koridori Mõniste lahe ja Mõisalahe vahelises lõigus, kuhu on ette nähtud perspektiivne kergliiklustee. Elupaigad on hinnatud B ja C seisundiklassi, esinduslikkuse hinnangud on puudulikud. Maanteest põhja pool on inventeeritud ka kadastikud (elupaigatüüp 5130) ja liigirikkad niidud lubjavesel mullal (*6270). Elupaigatüübi 5130 esinduslikkus on määratud klassi D, elupaigatüübi *6270 esinduslikkus on B-C. Maanteest põhja pool jäävad EELISesse kantud elupaigad ca 15 m kaugusele maanteest, teisel pool maanteed piirneb kaardistatud rannaniit maantee servaga. Lisaks on perspektiivne kergliiklustee ette nähtud Lihula ja Penijõe mõisa (Matsalu rahvuspargi külastuskeskuse) vahele Lihula-Kloostri-Kirbla tee äärde. Teest läänes on inventeeritud kuivad niidud lubjarikkal mullal (6210) esinduslikkusega C ja puisniidud (*6530), mille esinduslikkust ei ole määratud.

Tõenäoliste mõjude hinnang

Võimalik ebasoodne mõju kaitse-eesmärkidele tuleneb loodusalaga piirnevate olemasolevate maanteed äärde planeeritud perspektiivsetest kergliiklusteedest (jalg- ja jalgrattateedest). Üldplaneeringuga ei täpsustata kergliiklusteede lahendust ega täpset asukohta. Tee asukoht täpsustakse detailplaneeringu või projektiga, sh see, kummal pool maanteed kergliiklustee paikneb ning kui laiana see rajatakse. Eeldada saab, et kergliiklustee rajatakse olemasolevate maanteedega paralleelselt ja/või piirnevalt.

Seetõttu ei ole võimalik üldplaneeringu etapis läbi viia detailset mõjude analüüsi, k.a seda, kas kergliiklustee või selle mõjuvöönd ulatub loodusalale ning kas sellega võib kaasneda elupaikade pindala vähenemine vms. Ebasoodsat mõju loodusalale võimalik eeldatavalt vältida, kui

kergliiklustee planeerida loodusalast teisele poole maanteed (vt võimalikud leevendavad meetmed).

Risti-Virtsu-Kuivastu–Kuressaare põhimaantee on juba olemasolevas olukorras maastikku killustav objekt ning selle kergliiklusteega laiendamisest ei ole ette näha täiendavat ebasoodsat mõju loodusala terviklikkusele. Arvestades, et kergliiklustee on kavandatud ühendama konkreetseid asulaid, puudub teele realistlik alternatiivne asukoht. Sarnane on olukord Lihula-Kloostri-Kirbla tee äärses kergliiklusteega. Alternatiiviks on antud lõikudes kergliiklustee rajamisest loobumine.

Siinkohal toodud üldisi hinnanguid tuleb täpsustada kergliiklustee edasise planeerimise või projekteerimise etapis.

Võimalikud leevendusmeetmed

Võimalikud ebasoodsa mõju vältimise meetmed on:

- Kergliiklustee projekteerimine ja rajamine viisil (paiknemine, laius, tehniline lahendus), mis minimeerib või väldib elupaikade pindala vähenemist või nende kvaliteedi halvenemist.
- Eelistatult kaaluda jalg- ja jalgrattatee rajamist Lihula-Kloostri-Kirbla teest idasse ehk väljaspoole loodusala (kui täpsem Natura hindamine ei esita teistsugust järeldust ja suunist või kergliiklustee rajamine vastavasse asukohta ei ole välistatud muudel põhjustel (nt liiklusohutus)).
- Piiritleda ehitustöödeks ja neid toetavateks tegevusteks vältimatult vajalik töötsoon ning vältida materjalide ladustamist ja rasketehnika liikumist väljaspool seda kindlaks määratud töötsooni. Ühtlasi vältida tehnika liikumist väljaspool selleks ette valmistamata teid ja platse pehme pinnasega ajal, et mitte tekitada pikaajalisi kahjustusi kergliiklusteest väljaspoole jäävale pinnasele ja taimestikule.

Siinkohal toodud üldisi võimalikke leevendusmeetmeid tuleb täpsustada kergliiklustee edasise planeerimise või projekteerimise etapis. Kergliiklustee rajamine on võimalik juhul, kui ebasoodsaid mõjusid Natura ala kaitse-eesmärkidele ja terviklikkusele on võimalik vältida.

9.5.4 Natura hindamise järeldused

Koostatava üldplaneeringuga kavandavad arengusuunad ei avalda olemasolevate teadmiste põhjal ebasoodsat mõju linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkidele ega nende alade terviklikkusele.

Kahe üldplaneeringusse kantud kergliiklustee puhul tuleb Natura hinnangut, s.h leevendavate meetmete rakendamise vajadust ja võimalust, täpsustada järgmisel planeerimise tasemel, kuna üldplaneeringu tasandil puudub piisav informatsioon tegevuse kohta. Natura eelhindamist ja/või vajadusel asjakohast hindamist tuleb korrata ning selle käigus täpsustada ja täiendada vähemalt järgmiste tegevuste edasisel kavandamisel:

- Pärnu-Jaagupi-Kalli maantee äärses kergliiklustee rajamine läbi Nedrema loodusala ja Nätsi-Võlla linnuala kulgevas lõigus.
- Risti - Virtsu - Kuivastu – Kuressaare põhimaantee kergliiklustee rajamine läbi Karuse-Linnuse loodusala kulgevas lõigus ning Väinamere loodusala ja Väinamere linnualaga piirnevates lõikudes.

Kergliiklusteede vastavate lõikude rajamine on võimalik üksnes juhul, kui seda lubab vastav Natura hindamine.

Samuti tuleb järgmisel planeerimise tasemel - detailplaneeringu, (eel)projekti või tegevusloa taotluse etapis - asjakohasusel võimalikke mõjusid Natura aladele analüüsida juhul, kui asutakse planeerima üldplaneeringut muutvaid või üldplaneeringu tasemel täpsustamata ja seetõttu käesolevas hindamises ette nägemata tegevusi. Natura eelhindamise tulemuste põhjal tuleb vajadusel läbi viia Natura asjakohane hindamine

Mistahes ehitusobjektide rajamine Natura alal saab toimuda ainult kaitseala valitseja ehk Keskkonnaameti nõusolekul ja koostööl, mistõttu on tagatud pädev järelevalve võimalike arengute osas.

9.6 Pinnamood, pinnas ja maavarad

9.6.1 Mõjutatav keskkond

Lääneranna vald jääb Lääne-Eesti madaliku maastikurajooni³⁴. Piirkonna reljeef on valdavalt tasane. Maapinna kõrgus suureneb üldjuhul mere poolt ida suunas. Maastikku iseloomustavad lamedad paetasandikud, moreentasandikud ning soostunud alad.

Olenevalt piirkonnast moodustavad pinnakatte peamiselt moreen, meresetted, soosetted (turvas) või jääjärvelised setted. Pinnakattesetete paksus kõigub paarikümnest sentimeetrist 30 meetrini. Kohati esineb õhukese pinnakattega alasid. Aluspõhja pealiskorra moodustavad Siluri lubjakivid ning dolomiidid³⁵.

Muldadest esinevad valla territooriumil laialdaselt gleimullad ning madal soo- ja rabamullad³⁶. Piirkonniti esinevad leostunud ja leetjad mullad ning rähk- ja klibumullad, veekogudega seotult lammimullad.

Maavarade registri kohaselt jääb 01.03.2024 a seisuga Lääneranna territooriumile 25 maardlat (neist 4 osaliselt, s.h 3 väga väikeses ulatuses): 8 turbamaardlat, 6 dolokivi maardlat, 6 liivamaardlat ja 5 kruusamaardlat maardlaid. Suurima pindala hõlmavad Lavassaare, Lihula, Paadrema ja Kaseraba turbamaardlad.

Pärnu maakonnale on algatatud maavarade teemaplaneering³⁷, mille eesmärk on selgitada, kus paiknevad Pärnumaal maavarad ning millistel tingimustel neid uurida ja kaevandada tohib. Üldplaneeringu ja KSH aruande koostamise ajaks ei ole nimetatud teemaplaneering veel valminud, mistõttu ei olnud võimalik kasutada selle tulemusi.

Eesti pinnase radooniriski kaardi alusel³⁸ on Lääneranna vald keskmise või madala radooniriskiga ala.

³⁴ Arold, I., 2005. Eesti maastikud

³⁵ Eesti Geoloogiakeskus, 1997-2002. Eesti geoloogilised kaardid 1:400 000

³⁶ Maa-amet. Eesti mullastiku kaart

³⁷ <https://riigiplaneering.ee/maakonnaplaneeringud/rapla-ja-parnu-maakonna-maavarade-teemaplaneering/rapla-ja-parnu-maakonna>

³⁸ Eesti Geoloogiateenistus, 2020. Eesti pinnase radooniriski kaart. <https://gis.egt.ee/portal/apps/experiencebuilder/experience/?id=f4363bc3bae34fe19e04458dc875375e>

9.6.2 Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud

Üldplaneeringu lahendus ei näe ette suuremahulisi uusi arengualasid, infrastruktuuriobjekte vms, millega võiks kaasneda oluline maastikumuutus ja/või pinnase hõivamine. Samuti ei ole üldplaneeringuga kavandatud tegevusi, mis oleksid esiletõstmist väärivalt ressursimahukad.

Üldplaneeringu lahendus panustab pinnase kaitsele nii läbi uute arengualade suunamise olemasolevatesse asulakeskustesse, rohealade võrgustiku määratlemise kui väärtuslike põllumajandusmaade määratlemise.

Üldplaneeringu lahendus panustab uute elamualade reserveerimisel olemasolevatele keskusasulatele ning tootmisalade reserveerimisel väljakujunenud tootmispiirkondadele ja nende laiendamisele. Üldplaneeringu lahendus väldib seeläbi n-ö raiskavat maakasutust ning **optimeerib hõivatava pinnase osakaalu** (väiksem vajadus infrastruktuuridele jms).

Väärtuslike põllumajandusmaade määratlemisel on aluseks võetud Põllumajandusuuringute Keskuse poolt koostatud väärtusliku põllumajandusmaa kaardikiht. Lääneranna valla üldplaneeringus on väärtuslikuks põllumajandusmaaks loetud 35 ja enama hindepunktiga viljakustsooniga põllumaad, mis vastab Pärnu maakonna keskmisele viljakusele. Väärtuslike põllumajandusmaade kaitse- ja kasutustingimuste määramisel on lähtutud väärtuslike põllumajandusmaade kaitset suunava õigusakti eelnõu koostamise protsessis (õigusakt ei ole jõudnud vastu võtmiseni) välja töötatud põhimõtetest, mida on kohandatud vastavalt kohalikele oludele.

Maavarade kasutus on suunatud eelkõige läbi riiklike valdkondlike arengukavade/strateegiate, nagu nt maapõuepoliitika põhialused ja ehitusmaavarade kasutamise riiklik arengukava. Üldplaneeringute rolli saab siinkohal lugeda pigem nõrgaks.

Üldplaneering ei näe ette lahendusi, mis ohustaksid maavarade kasutatavust või maardlate juurdepääsetavust. Arvestatud on, et arvelevõetud **maavaravarud peavad säilima kasutamise- ja kaevandamisväärsena**. Maardlate alale on püsiva iseloomuga ehitiste rajamine lubatud peale maavarade ammendumist, v.a juhul, kui selleks on saadud õigusaktide kohane kooskõlastus.

Üldplaneeringu koostamisel on arvestatud kaevandamisest tulenevate võimalike mõjudega, Üldplaneeringuga ei ole maardlate vahetusse lähedusse planeeritud uusi elamualasid, rohealasid või ühiskondlike hoonete alasid. Maardlad on tiheasustusaladest väljaspool, kuhu uusi arendusalasid üldplaneeringuga ette ei nähta.

Kaevandamine rohevõrgustikus ja väärtuslikes maastikes on võimalik, kui eelnevalt on kaalutud kaasnevaid mõjusid ning vajadusel ette nähtud asjakohased leevendusmeetmed, s.h meetmed, millega arvestada kaevandatut alale korrastamistingimuste seadmisel.

Järeldused: Üldplaneeringu lahenduse elluviimisega ei ole ette näha olulists negatiivset mõju pinnamoele, pinnasele või maavaradele.

9.7 Kliimamuutused (mõju ja kohanemine)

9.7.1 Mõjutatav keskkond

Vallas domineerivad metsa-, soo- ning põllumaad. Vallas paikevad looduslähedasena säilinud soolad on suure tähtsusega süsiniku sidumisel turbakihi. Lääneranna vallas ja selle suurimates asulates (Lihula linn ja Virtsu alevik) on tehispindade (hoonestatud ja kõvakattega alad) ulatus suhteliselt väike.

9.7.2 Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud ja kliimamuutustega kohanemine

Nii kliimamuutuste leevendamisesse kui nendega kohanemisesse panustab üldplaneeringus eelkõige läbi säästva maakasutuse, s.h rohevõrgustiku ja asulate rohealade kaitse ning väärtusliku põllumajandusmaa kaitse.

Ühelt poolt vähendab suur looduslähedaste alade osakaal kliimamuutustega seonduvaid riske (kuumasaarte tekkimine asulates, üleujutustega kaasnevad tagajärjed jm) ja aitavad nendega kohaneda. Teiselt poolt panustab nende alade säilitamine süsiniku sidumisse mullas ja biomassis. Süsiniku sidumise aspektist on eriti oluline valla territooriumil paiknevate ja seni looduslähedasena säilinud soolade kaitse. Valla suuremad soo- ja rabamassiivid on hõlmatud kaitstavate alade hulka ning nende säilimine on tagatud läbi riikliku tasandi looduskaitse. Üldplaneering toetab seda läbi rohevõrgustiku.

Üldplaneering näeb ette võimalused taastuenergeetika (päikesepargid, tuulepargid) arendamiseks Lääneranna vallas, mis loob eeldused fossiilsete kütuste põletamisel eralduvate kasvuhoonegaaside vähendamiseks.

Kliimamuutustega seoses on ette näha sagenvaid äärmuslikke ilmaolusid, s.h torme, millega võib kaasneda merevee tõus. Üldplaneeringus on määratud üleujutusohuga alad ja nendega seotud riskide maandamise meetmed. Sademevee n-ö löökkoomustega arvestamisele aitab kaasa põhimõte, et eelistada tuleks säästlikke sademeveesüsteeme ning vältida tuleks suuri kõvakattega alasid.

Pärnumaal on koostatud maakonnaülene kliimakava, mis hõlmab ka Lääneranna valda³⁹. Kliimakavas Lääneranna vallale ette nähtud tegevustega, mis rakenduvad läbi üldplaneeringu, on üldplaneeringus arvestatud:

- seatud on taastuenergia maakasutusele ja arendamisele üldised tingimused;
- planeeritud on kergliiklusteed Risti-Virtsu mnt äärde ja Koonga-Kalli tee äärde;
- määratud on üleujutusohuga alad ning neil kehtivad tingimused, et maandada üleujutusrisiki Virtsu alevikus, rannikul ja Kasari jõe kaldavööndis;
- rannikuvööndis ehitamisel on eluruumide ehituskõrguse „null” määratud 3 meetrile;
- täpsustatud on rohevõrgustikku ja selle kasutustingimusi.

Järeldused: Üldplaneeringu koostamisel ja selle KSH läbi viimisel on arvestatud kliimamuutustega, nende leevendamise ning nendega kohanemise vajadusega.

9.8 Kultuuripärand

9.8.1 Mõjutatav keskkond

Lääneranna vallas asub üks muinsuskaitseala – Lihula muinsuskaitseala (kuni 02.05.2024 Lihula vanima asustuse muinsuskaitseala). Muinsuskaitseala koosneb muistse asustuse kultuurikihile rajatud Lihula

³⁹ Pärnumaa Omavalistuste Liit, 2022. Pärnumaa kliimakava 2030

linnuse varemetest, Lihula mõisaansamblist ja ajaloolisest linnasüdamikust, mille struktuur ja hoonestus olid välja kujunenud 1940-ndate aastate alguseks.

Kultuurimälestiste registrisse⁴⁰ kantud kinnismälestisi on 01.03.2024 seisuga valla territooriumil 448: 256 arheoloogiamälestist, 139 ehitismälestist, 23 ajaloomälestist, 6 mälestist, mis on nii ajaloo- kui ehitismälestis, 24 kunstimälestist.

Arheoloogimälestistena on kaitse all peamiselt kivilalmed ja kalmistud, kultuse- või ohvrikohad (s.h kivid ja allikad) ning muistsed asulakohad. Ehitismälestistest moodustavad enamuse mõisakompleksidega seotud hooned ja rajatised (sealhulgas mõisapargid) – Uue-Varbla, Paadrema, Illuste, Paatsalu, Keblaste, Kõima, Koonga, Tuudi, Vanamõisa, Matsalu, Kloostrimõisa, Lihula, Virtsu, Puhtu, Vatla ja Massu mõis. Kaitse alla on võetud ka sakraalehitisi (Hanila, Karuse, Lihula, Kirbla, Mihkli ja Varbla kirikud ning nende kirikute aiad) ning talukomplekse (Tika, Jaagu, Veski). Kinnismälestisena kaitse alla võetud kunstimälestised on hauatähised (ristid, hauamonumendid).

Vald on rikas ka pärandkultuuriobjektide poolest. Pärandkultuuriobjektide all mõistetakse rahva eelnevate põlvete poolt loodud väärtusi, mis võivad olla nii inimese poolt loodud kui looduslikud. Need objektid ei ole riikliku kaitse all, kuna nad ei oma seniste hinnangute alusel riiklikku kaitset õigustavat ajaloolist, arheoloogilist, arhitektuurset, etnograafilist või kultuuriloolist väärtust. Samas võib neil olla kohalik tähtsus maastiku mitmekesistajana, kohaidentiteedi hoidjana vms. Kaardistatud ja EELIS-esse kantud pärandkultuuriobjekte jääb 01.04.2023 seisuga valla territooriumile 1170.

Lisaks jääb Lääneranna valda ehitisi, mis on kantud Kultuuriministeeriumi eestvedamisel kaardistatud Eesti 20. sajandi väärtusliku arhitektuuri nimekirja või Eesti Vabaõhumuuseumi maa-arhitektuuri keskuse eestvõttel loodud maaehituspärandi andmekogusse.

Lääne maakonnaplaneeringu⁴¹ ja Pärnu maakonnaplaneeringu⁴² kohaselt jääb Lääneranna valda 10 väärtuslikku maastikku: Matsalu – Saastna – Salevere, Lihula, Kolga, Paatsalu - Varbla laiud, Sõmeri - Raespa rannikumaastik, Varbla, Nätsi - Võlla soomaastik, Ermistu - Tõhela järvemaastik, Soontagana, Lavassaare - Virussaare turbamaa. Väärtuslike maastikena käsitletakse alasid, mille traditsiooniline maakasutus, väärtuslike liikide olemasolu või nende puudumine, loodus- või muinsuskaitse all olevate objektide kogum piirkonnas või muu iseloomulik tunnus, annab sellele maa-alale maakonna tasandil olulise väärtuse.

9.8.2 Planeeringulahenduse eeldatavad mõjud

Üldplaneeringu koostamisel analüüsiti, kas ja kuidas Lääneranna valla üldplaneeringuga määratud maakasutus võiks mõjutada kultuurimälestiste olukorda. **Ülevaade antud analüüsist on esitatud üldplaneeringu lisas 11** ja seda ei ole otstarbekas siinkohal korrata. Kultuurimälestistega kattuvalt ei ole reeglina planeeritud uut maakasutust. Üldplaneeringuga antud juhtotstarbed loovad muuhulgas eeldused kultuurimälestistena kaitse alla võetud mõisasüdamete neid väärtustavaks ja mitmekülgses kasutuseks. KSH ekspert ei tuvastanud töö käigus selliseid konkreetseid juhtumeid, kus üldplaneeringu alusel kavandatud maakasutus põhjustab selgeid võimalikke konflikte kultuuriväärtustega.

Samuti pöörab üldplaneering tähelepanu võimalikule veel leidmata arheoloogipärandile ning sellega arvestamise vajadusele erineva ehitustegevuse elluviimisel. Muinsuskaitseseadusest tuleneb, et ka

⁴⁰ Muinsuskaitseamet, 2024. Kultuurimälestiste register. <https://register.muinas.ee>

⁴¹ Lääne maakonnaplaneering 2030+. Kehtestatud riigihalduse ministri 22.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/70.

⁴² Pärnu maakonna planeering. Kehtestatud riigihalduse ministri 29.03.2018 käskkirjaga nr 1.1-4/74.

väljaspool kultuurimälestise ja selle kaitsevööndi ala tuleb pinnasetöödel arvestada kultuuriväärtusega leidude ja arheoloogilise kultuurikihi ilmsikstuleku võimalusega. Sellisel juhul on tööde teostajal kohustus tööd katkestada ning teavitada leiust Muinsuskaitseametit. Seega on muinsuskaitseseaduses olemas hoovad nii kaitse all oleva kui kaitse alla võtmata kultuuripärandi kaitseks.

Kultuuripärandi kaitse üldplaneeringus toimub eelkõige läbi aegade jooksul välja kujunenud asustusstruktuuri ja maastike kaitsmise.

Väärtuslike maastike määratlemise peamiseks eesmärgiks on kultuuripärandi hoidmine, traditsioonilise asustus- ja maakasutusmustrite ning maastiku avatuse säilimine. Lääneranna valla üldplaneeringuga tehakse ettepanek maakonnaplaneeringutega määratud **väärtuslike maastike piiride täpsustamiseks**. Koondülevaade muudatusettepanekutest on esitatud üldplaneeringu lisas 10.

Lääneranna valla üldplaneering teeb ettepaneku **arvata väärtuslike maastike loetelust välja Lihula väärtuslik maastik**. Lihula väärtuslik maastik kattub üldjoontes Lihula muinsuskaitsealaga. Lihula muinsuskaitseala kaitsekorras sõnastatud tingimused on oluliselt täpsemad ja rangemad kui väärtusliku maastiku kaitse- ja kasutustingimused. Läbi muinsuskaitseala ja selle kaitsekorra on tagatud Lihula linna kõige kõrgema miljö- ja kultuuriväärtusega piirkondade kaitse. Muinsuskaitseala piiridest jääb välja väärtusliku maastiku piiridesse arvatud Jaama tänav. Võrreldes Lihula linna peatänavaga (Tallinna mnt), on Jaama tänava miljöväärus selgelt madalam. Seda iseloomustab hõredam ja korrapäratuma ehitusjoonega hoonestus, milles lõiguti domineerivad nõukogudeaegsed hooned. Eelnevast tulenevalt ei ole Lihula väärtusliku maastiku määratlemine paralleelselt muinsuskaitsealaga otstarbekas ega vajalik.

Teiste muudatuste puhul on tegu väärtuslike maastike piiride täpsustamisega, s.h laiendamisega.

Miljööväärtuslike alasid Lääneranna valla üldplaneeringuga ei määrata, kuid määratletud on **väärtuslikud külasüdamed** ja nende maakasutus- ja ehitustingimused. Lisaks on valik erinevast ajastust pärinevat hoonestust määratud **väärtuslikeks üksikobjektideks**, mis tuleb üldjuhul säilitada.

Üldplaneering seab eraldi ehitustingimused Matsalu rahvuspargile, arvestades selle piirkonna eripära. Vastavad ehitustingimused on suunatud **rahvuspargile omase maastikustruktuuri ja hoonestuslaadi säilitamisele**. Sellest tulenevalt on muuhulgas seatud detailsemad hoonete eelistatud arhitektuurilise lahenduse kirjeldused kui teistel aladel. Säilitada tuleb ka väärtuslikud maastikuelemendid (kiviaiad, põlispuud, pärandkooslused) ning vaated.

Üldplaneeringus läbivalt seatud tingimused, sealhulgas hoonete arhitektuursed nõuded, võimaldavad kaitsta maastikupilti ja identiteeti piirkondades, kus see on asjakohane ja vajalik.

Osaks valla välja kujunenud maastikupildist on ka üldplaneeringus määratletud väärtuslikud põllumajandusmaad, mida on lähemalt käsitletud ptk 9.6.

Järeldused: Kõik eelkirjeldatud väärtustatud alad ja objektid loovad võrgustiku erinevate ajastuse kultuuripärandi ja kujunenud maastike kaitseks. Üldplaneeringu mõju kultuuripärandile on positiivne.

9.9 Mõjude omavahelised seosed

Üldplaneering annab suunised piirkonna arengule ning seega on üldplaneeringu mõjud oma olemuselt pikaajalised. Üldplaneering üksnes loob eeldused arenguteks, mistõttu enamus mõjusid on suures osas

kaudsed (nt võimaldab ärimaa reserveerimine ala sellel otstarbel kasutusele võttu, kuid selle realiseerumine sõltub huvitatud osapooldest).

Mõjude omavahelised seosed on asjakohasusel välja toodud eelnevates peatükkides. Neist olulisemateks võib lugeda alljärgnevaid.

Tähelepanu nõudev negatiivsete koosmõjude allikas on koondav planeerimine, mis tähendab, et tootmismaad ja elamumaad on reserveeritud olemasolevate alade laiendusena ja võimalikult ühtsete piirkondadena. See toob kaasa välisõhu saasteainete heite, mürahäiringu, veetarbe jm keskkonnakasutuse vormide koondumise ühte piirkonda. Nii elanike heaolu ja tervist kui ka looduskeskkonda silmas pidades on tegu mõjude kumuleerumisega.

Samas on tegu koosmõjuga, mis on tasakaalustatud positiivsete mõjudega. Looduskeskkonna kaitse seisukohast võimaldab koondav planeerimine vältida raiskavat maakasutust ehk vähendada uute, seni looduslikult arenenud, alade hõivamist, tuues seega kaasa positiivsed keskkonnamõjud. Muuhulgas väheneb vajadus infrastruktuuride rajamiseks ning üldine vajadus transpordi kasutamiseks.

10 KESKKONNAMEETMED

10.1 Olulise negatiivse keskkonnamõju vältimiseks ja leevendamiseks kavandatud meetmed

Leevendavad meetmed, sh KSH eksperdi poolsed töö käigus selgunud ettepanekud ja soovitusel, on jooksvalt integreeritud planeeringulahendusse (nii üldplaneeringu seletuskirjas seatud maakasutus- ja ehitustingimustesse kui üldplaneeringu joonistel kajastuvasse maakasutuse suunamisse).

Üldplaneeringusse integreeritud meetmeid ei ole otstarbekas siinkohal dubleerivalt välja tuua. Kus asjakohane, on neist olulisematele lühidalt viidatud KSH aruande mõju hindamise peatükkides ning selgitatud nende seadmise keskkonnakaitselisi eesmärgi.

Natura hindamise käigus selgus võimalik leevendavate meetmete rakendamise vajadus üldplaneeringu lahendusse kantud kergliiklusteede planeerimisel ja rajamisel, et vältida ebasoodsat mõju Natura alade kaitse-eesmärkidele. Üldplaneeringu kaardile on kergliiklusteed kantud põhimõtteliste asukohtadena, mis tuleb täpsustada planeerimise järgmistel tasemetel. **Seetõttu tuleb ka leevendusmeetmete reaalne vajadus ja sisu täpsustada vastava detailplaneeringu või projekti etapis, viies selleks läbi vähemalt Natura eelhindamise ja vajadusel Natura asjakohase hindamise.**

KSH ekspert ei tuvastanud mõju hindamisel selliseid täiendavaid olulisi negatiivseid keskkonnamõjusid, mille puhul oleks vältimatu keskkonnameetmete rakendamine/planeeringulahenduse muutmise.

10.2 Olulise keskkonnamõju seireks kavandatud meetmed ja indikaatorid

KSH raames ei tuvastatud üldplaneeringu lahenduses selliseid aspekte, mis tooksid eeldatavalt kaasa KeHJS mõistes olulise negatiivse keskkonnamõju. Seetõttu ei määrata üldplaneeringuga ka seiremeetmeid KeHJS toodud mõistes.

Üldplaneeringu kui strateegilise planeerimisdokumendi ehk maakasutus- ja ehitusvõimaluse seire meetmeks saab olla eelkõige planeeringu elluviimise jälgimine. Eelkõige peab vallavalitsus jälgima, et detailplaneeringute koosseis on arvestatud üldplaneeringus seatud tingimustega.

Oluline on, et üldplaneeringut muutvate detailplaneeringute osakaal oleks minimaalne ning et üldplaneeringuga seatud tingimusi ei leevendataks ulatuses, mis kahjustaks väärtustatud loodus- või kultuurmaastikke.

Riiklike seireprogrammide kaudu toimub välisõhu, pinna- ja põhjavee, mulla jm keskkonnakomponentide seire. Keskkonnamõjuga arenduse rajamisel võib tulenevalt tegevuse iseloomust ning mahtudest olla nõutav keskkonnala (nt keskkonnakompleksloa, vee-erikasutusloa või välisõhu saasteloa) olemasolu. Tegevuse mõjude seirenõuded kinnitatakse sel juhul vastavas loas ning nende täitmise eest vastutab käitise omanik.

Nimetatud seirete tulemusi saab kasutada ka edasisel maakasutuse planeerimisel, s.h vajadusel üldplaneeringu uuendamisel.

11 KESKKONNAMÕJU STRATEEGILISE HINDAMISE KORRALDAMISE JA KAASAMISE TULEMUSED

Üldplaneeringu koostamisse ja KSH protsessi on kaasatud kavandatud tegevusega eeldatavalt mõjutatavad isikud ja asutused, samuti isikud ja asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi üldplaneeringu vastu või kes on avaldanud soovi olla koostamisse kaasatud.

Osapoolte kaasamine üldplaneeringu koostamise ja KSH läbiviimise protsessi toimub ühendatult.

Kaasatavate isikute ja asutuste teavitamine ning avalike väljapanekute ja avalike arutelude korraldamine toimub planeerimisseaduses sätestatud korras.

Ülevaade kaasamise tulemustest lisatakse peale üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande eelnõu avaliku väljapaneku toimumist.

12 KOKKUVÕTE

Lääneranna valla üldplaneeringu eesmärk on valla ruumilise arengu põhimõtete kujundamine. KSH eesmärgiks on keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi sotsiaal- ja looduskeskkonna mõjusid arvestava tasakaalustatud lahenduse leidmine.

Keskkonnamõju hindamise aruanne on koostatud paralleelselt Lääneranna valla üldplaneeringuga. . KSH ekspert osales üldplaneeringu koostamise töörühma töös ning KSH eksperdi seisukohad ja soovitused olid sisendiks planeeringulahenduse kujunemisele (n-ö jooksev konsultatsioon). Seetõttu ei kajastu kõik KSH eksperdi ettepanekud KSH lõpparuandes.

KSH aruandes on esitatud ülevaade üldplaneeringu eeldatavast mõjust nii sotsiaalmajanduslikule kui looduskeskkonnale. **Üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilisel hindamisel ei tuvastatud üldisest terviklikust planeeringulahendusest ja sellega kaasnevatest arengusuundadest tulenevaid olulisi negatiivseid keskkonnamõjusid.** Üldplaneeringu tasemel ei ole võimalik täpsemalt kirjeldada mõjusid, mille iseloom ja suurus sõltub järgmisel planeerimistasemel võetavatest otsustest ehk objekti reaalsest lahendusest (nt tootmiskaade tegelik kasutus ning jalg- ja jalgrattateede täpsemad asukohad ja lahendused). Vastavaid mõjusid tuleb seetõttu vajadusel lähemalt hinnata järgmisel tegevuse kavandamise tasemel.

Lääneranna valla üldplaneeringus on seatud tingimuste kaudu tähelepanu pööratud negatiivse keskkonnamõju vältimise ja leevendamise meetmetele ning positiivsete mõjude suurendamisele. Kuna üldplaneering ja selle KSH aruanne moodustavad terviku, ei ole kõiki neid meetmeid dubleerivalt KSH aruandes kirjeldatud.

13 KASUTATUD MATERJALID

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus jt. Eesti Vabariigi keskkonnavalitsuse õigusaktid.

Arold, I., 2005. Eesti maastikud

Consultare OÜ, 2020. Matsalu rahvuspargi ja Kasari jõe lähialade kasutuse uuring

Eesti Geoloogiakeskus, 2001. Eesti põhjavee kaitstuse kaart

Eesti Geoloogiakeskus, 1997-2002. Eesti geoloogilised kaardid 1:400 000

Eesti Geoloogiateenistus, 2020. Eesti pinnase radooniriski kaart.

Eesti Geoloogiateenistus, 2020. Eesti põhjaveekogumite seisund perioodil 2014-2019

Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030

Eesti Statistikaamet, 2024. Statistika andmebaas

Estonian, Latvian & Lithuanian Environment OÜ, 2019. Lääneranna valla välisõhu mürakaart endise Varbla valla haldusterritooriumi osas

Euroopa Komisjon, 2021. Komisjoni teatis. Natura 2000 aladega seotud kavade ja projektide hindamine. Metoodilised suunised elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 lõigete 3 ja 4 sätete kohta. 28.09.2021. C(2021) 6913.

Hendrikson & Ko OÜ, 2023. Lääneranna tuuleparkide eriplaneeringu asukoha eelvalik ja keskkonnamõju strateegilise hindamise I etapi aruanne

Karuse-Linnuse loodusala kaitsekorralduskavas (2023)

Keskkonnaagentuur, 2024. Eesti Looduse Infosüsteem

Keskkonnaagentuur, 2024. Keskkonnaregister

Keskkonnaagentuur, 2024. Keskkonnaportaali aadress: <https://register.keskkonnaportaali.ee/>

Keskkonnaagentuur, 2023. Eesti pinnaveekogumite seisundi 2022. aasta ajakohastatud vahehindang

Keskkonnaagentuur, 2023. Keskkonnaotsuste infosüsteem KOTKAS

Keskkonnaagentuur, 2023. Rohevõrgustiku planeerimise juhend

Keskkonnaagentuur, 2023. Rohevõrgustiku üldplaneeringute analüüs ja planeerimissoovitused

Keskkonnaagentuur, 2022. Looduskaitse arvudes 2022

Keskkonnaministeerium, 2022. Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskava 2022-2027

Keskkonnaministeerium, 2022. Lääne-Eesti üleujutusriskide maandamiskava 2022-2027

Lääne maakonnaplaneering 2030+ (2018)

Lääneranna valla arengukava

Lääneranna valla üldplaneeringu KSH aruanne

Lääneranna valla veebileht. <https://www.laanerannavald.ee/>

Maa-ameti geoportaali kaardirakendused

Maa-amet. Eesti mullastiku kaart

Maksu- ja Tolliamet, 2020. Ettevõtluse statistika

MTÜ Keskkonnamõju Hindajate Ühing, 2019. Juhised Natura hindamise läbiviimiseks loodusdirektiivi artikli 6 lõike 3 rakendamisel Eestis.

Nedrema looduskaitseala kaitsekorralduskavas 2016-2025

Piirimäe, K., jt, 2021. Suurte üleujutustega siseveekogude nimistu ja kõrgveepiirid

Pärnu maakonnaplaneering 2030+ (2018)

Pärnu maakonnaga piirneva mereala maakonnaplaneering (2017)

Skepast&Puhkim OÜ, 2019. Lääneranna valla korduva üleujutusega ala piiri määramine ja Virtsu riskipiirkonnas üleujutuste leevendamise põhimõtete väljatöötamine

Transpordiamet, 2024. Teeregister. <https://teeregister.mnt.ee/reet/>

Transpordiamet, 2024. Sadamaregister. <https://www.sadamaregister.ee/sadamad>

Üleriigilise planeeringu Eesti mereala ja sellega piirneva rannikuala, samuti majandusvööndi teemaplaneering (2022)

LISA 1. KSH VÄLJATÖÖTAMISE KAVATSUS

KSH väljatöötamise kavatsus on eraldi failina esitatud üldplaneeringu lisas 6.